

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

Załącznik do uchwały Nr 1/2018
Zarządu LGD Stołem
z dnia 20 marca 2018 r.

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA STOLEM NA LATA 2016 – 2023

Lipusz, marzec 2018 rok

SPIS TREŚCI

I. Charakterystyka LGD	3
1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia.....	3
2. Obszar.....	3
3. Opis powstania i doświadczenie LGD.....	4
4. Struktura LGD.....	5
5. Skład organu decyzyjnego.....	6
6. Rozwiązania stosowane w procesie decyzyjnym.....	7
7. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD.....	7
II. Partycypacyjny charakter LSR.....	8
1. Opis metod wykorzystanych w ramach partycypacyjnego budowania LSR i uzasadnienie ich zastosowania.....	8
2. Informacje i wnioski na temat przeprowadzonych konsultacji społecznych.....	10
3. Partycypacja lokalnej społeczności na etapie realizacji LSR.....	11
III. Diagnoza – opis obszaru i ludności.....	12
1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup.....	12
2. Charakterystyka demograficzna.....	12
3. Gospodarka i przedsiębiorczość.....	13
4. Rynek pracy.....	15
5. Działalność sektora społecznego.....	16
6. Pomoc społeczna.....	17
7. Wewnętrzna spójność obszaru.....	18
8. Turystyka.....	20
IV. Analiza SWOT.....	22
V. Cele i wskaźniki.....	25
1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, szczegółowych oraz przedsięwzięć wraz z uzasadnieniem ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru.....	25
2. Zgodność celów z celami PROW 2014-2000.....	32
3. Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS i sposób ich realizacji.....	32
4. Specyfikacja wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania w kontekście adekwatności do celów i przedsięwzięć.....	33
VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru.....	41
1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno – instytucjonalnych.....	41
2. Ustanawianie i zmiana kryteriów wyboru.....	41
3. Innowacyjność w kryteriach wyboru.....	42
4. Realizacja projektów grantowych i operacji własnych.....	42
5. Ustalanie wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR.....	43
VII. Plan Działania.....	44
VIII. Budżet LSR.....	44
IX. Plan komunikacji.....	45
X. Zintegrowanie.....	46
1. Zgodność i komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi/strategicznymi.....	46
2. Integracja różnych sektorów, partnerów, zasobów i branż działalności gospodarczej.....	48
XI. Monitoring i ewaluacja.....	49
XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.....	51
Załącznik nr 1. Procedura aktualizacji LSR.....	52
Załącznik nr 2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu.....	54
Załącznik nr 3. Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu.....	61
Załącznik nr 4. Budżet LSR.....	65
Załącznik nr 5. Plan komunikacji.....	66

I. Charakterystyka LGD

1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Stolem została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym dnia 10 marca 2006 roku pod numerem 0000252803. Od 10 czerwca 2008 roku, kiedy to na Walnym Zebraniu Członków postanowiono zmienić status prawny stowarzyszenia w oparciu o ustawę z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r., poz. 173 j.t.) jest stowarzyszeniem „specjalnym” posiadającym osobowość prawną. Od dnia 17 listopada 2015 roku (ostatnia zmiana statutu) stowarzyszenie działa również m.in. w oparciu o ustawę o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2015 r., poz. 378). Oznacza to, że obok osób fizycznych, członkami zwyczajnymi naszego stowarzyszenia są osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województw, nadzór sprawuje marszałek województwa, obok walnego zebrania członków, zarządu oraz komisji rewizyjnej, funkcjonuje dodatkowy organ jakim jest rada, która podejmuje decyzje w sprawie wyboru operacji realizowanych w ramach LSR. Oprócz pełnej nazwy: **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Stolem**, zgodnie ze statutem stowarzyszenie używa również nazwy skróconej: **LGD Stolem**.

2. Obszar

Obszar LGD Stolem zajmuje 827 km² i według danych GUS za rok 2013 zamieszkuje go łącznie 36241 mieszkańców. W skład LGD Stolem wchodzi 5 gmin powiatu kościerskiego: Dziemiany, Karsin, Kościerzyna, Lipusz, Nowa Karczma.

Tabela 1. Dane identyfikacyjne gmin tworzących obszar objęty LSR LGD Stolem

Gmina	Statut gminy	Liczba ludności (31.12.2013r.)	Powierzchnia [km ²]	Procent ludności
Dziemiany	wiejska	4268	125	11,8%
Karsin	wiejska	6237	169	17,2%
Kościerzyna	wiejska	15357	311	42,4%
Lipusz	wiejska	3613	109	10%
Nowa Karczma	wiejska	6766	113	18,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS, 2013

LGD Stolem położona jest w południowo - środkowej części województwa pomorskiego. Kulturowo region należy do Kaszub. Granica obszaru LGD przebiega po granicach administracyjnych gmin: Dziemiany, Karsin, Kościerzyna, Lipusz i Nowa Karczma. Miasto Kościerzyna nie należy do LGD. Spójność przestrzenną obszaru obrazuje poniższa mapa.

Mapa 1. Obszar objęty LSR LGD Stolem

3. Opis powstania i doświadczenie LGD

Proces budowania partnerstwa w ramach Stowarzyszenia rozpoczął się z inicjatywy mieszkańców, Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Gminy Kościerzyna oraz Urzędu Gminy Kościerzyna. Początkowo terenem oddziaływania Stowarzyszenia była jedynie Gmina Kościerzyna. Pierwszym krokiem (2004 rok) nowo powstałego Partnerstwa było złożenie wniosku o dofinansowanie w ramach Schematu I Programu Leader+. W ten sposób pozyskano środki na rozpoczęcie działalności Stowarzyszenia, zapoznanie społeczności lokalnej z założeniami inicjatywy Leader oraz opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Następnie w roku 2005 zaproszono do współpracy przedstawicieli organizacji pozarządowych i władz publicznych z terenu wszystkich gmin wiejskich wchodzących w skład powiatu kościerskiego. Z zaproszenia skorzystały organizacje z gmin: Nowa Karczma i Lipusz, Gmina Stara Kiszewa zdecydowała się włączyć w pracę sąsiedniej LGD „Chata Kociewia”, natomiast Gmina Liniewo mimo początkowych deklaracji o chęci przystąpienia do Stolema, ostatecznie postanowiła przystąpić do tego samego partnerstwa co Gmina Stara Kiszewa.

W roku 2006 rozpoczęto pracę nad opracowaniem Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich dla wszystkich trzech gmin członkowskich. Ponieważ w tym samym czasie zainteresowanie przystąpieniem do Stowarzyszenia wyraziły kolejne dwie gminy: Dziemiany i Karsin, prace te zostały wstrzymane. Ostatecznie w roku 2007 obszar oddziaływania LGD Stolem został powiększony o gminy Karsin i Dziemiany. W tym samym roku rozpoczęto prace nad opracowaniem nowego dokumentu strategicznego, który określał kierunki rozwoju Partnerstwa do roku 2015. Prace te zostały zakończone w listopadzie 2008 roku, a w grudniu Walne Zebranie Członków przyjęło do realizacji Lokalną Strategię

Rozwoju LGD Stolem w ramach Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Celem - misją, który został określony na poziomie LSR było **sprawienie, aby obszar jej oddziaływania stał się regionem atrakcyjnym turystycznie, zapewniającym komfortowe warunki do życia jego mieszkańcom**. Wdrożenie strategii zakończyło się sukcesem, gdyż zaplanowany budżet został wydatkowany w 96%, a operacje realizowane w poszczególnych działaniach sprawiły, że zakładany cel długofalowy jest coraz bliżej osiągnięcia.

Tabela 2. Liczba zrealizowanych operacji i wykorzystanie budżetu LSR 2009-2015

Nr działania	Nazwa działania	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych operacji	Zaplanowany budżet (PLN)	Środki wykorzystane (PLN)
311	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	6	3	300 000	190 000
312	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	15	3	400 000	352 684
313	Odnowa i Rozwój Wsi	27	20	1 730 238	1 730 238
-	Małe projekty	125	71	1 428 833	1 427 097
Razem:		168	99	3 859 071	3 700 019

Źródło: opracowanie własne

Duże doświadczenie członków, w tym kadry zarządzającej oraz Rady LGD Stolem pozwoliło oprócz wymienionych w tabeli operacji zrealizować również dwa projekty współpracy oraz pozyskać środki zewnętrzne, m.in. z Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, które stanowiły wartość dodaną wdrażania strategii.

Dzisiejsze partnerstwo jest kontynuacją założeń, które członkowie LGD Stolem zaczęli realizować w 2006 roku. Wieloletnia działalność to ciągły proces budowania kapitału społecznego dzięki któremu wszyscy zainteresowani mieszkańcy, instytucje publiczno – społeczne oraz gospodarcze mogą działać na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR. Nowy okres programowania jest też dobrym momentem na podsumowanie dotychczas osiągniętych rezultatów, analizy i ewaluacje. Dlatego dalszy rozwój społeczno – gospodarczy obszaru LGD zostanie skoncentrowany na dziedzinach, które mieszkańcy podczas spotkań konsultacyjnych wskazali jako priorytetowe.

4. Struktura LGD

Budowanie partnerstwa, jakim jest LGD oraz tworzenie strategii, polega na stopniowym włączaniu nowych grup interesu, środowisk społecznych i zawodowych oraz poszerzaniu się reprezentacji partnerstwa o przedstawicieli tych grup i środowisk.

Obecny skład LGD Stolem stanowi 62 członków zwyczajnych i składa się z przedstawicieli następujących sektorów:

- Publicznego
- Społecznego
- Gospodarczego

oraz mieszkańców. Najwięcej członków – 24 zamieszkuje Gminę Kościerzyna.

Tabela 3. Struktura Członków LGD z podziałem na gminy.

Gmina	Sektor Publiczny	Sektor Gospodarczy	Sektor Społeczny	Mieszkańcy	Razem
Dziemiany	2	4	2	2	10
Karsin	2	3	3	5	13
Kościerzyna	1	9	9	5	24
Lipusz	2	1	2	3	8
Nowa Karczma	2	2	1	2	7
Razem	9	19	17	17	62

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z powyższego zestawienia skład LGD Stolem jest w pełni reprezentatywny dla lokalnej społeczności bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu i uwzględnia przedstawicieli wszystkich sektorów i grup szczególnie istotnych z punktu widzenia prawidłowej realizacji lokalnej strategii rozwoju oraz mieszkańców LGD Stolem. Ponieważ część członków LGD łączy doświadczenia zarówno z dziedziny przedsiębiorczości jak i działalności społecznej, zapewniona jest odpowiednia współpraca między tymi sektorami.

5. Skład organu decyzyjnego.

Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Stolem, organem decyzyjnym LGD w zakresie wyboru operacji, które mają być realizowane w ramach LSR, jest Rada. Liczy ona 11 członków, a Statut gwarantuje, że członkami Rady są przedstawiciele sektora publicznego, społecznego, gospodarczego, a także inne odpowiednie podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie.

Struktura reprezentacji poszczególnych sektorów w Radzie LGD Stolem przedstawia się następująco:

- 3 członków reprezentuje sektor publiczny, co stanowi 27,28 % składu Rady;
- 4 członków reprezentuje sektor gospodarczy, co stanowi 36,36 % składu Rady;
- 4 członków jest przedstawicielami sektora społecznego (36,36 % składu Rady).

Przedstawiony skład Rady spełnia następujące warunki:

- 1) przedstawiciele władzy publicznej ani żadnej pojedynczej grupy interesu nie mają więcej niż 49 % praw głosu w podejmowaniu decyzji przez ten organ;
- 2) żaden z członków Rady nie pełni równocześnie funkcji członka Komisji Rewizyjnej ani członka Zarządu,
- 3) żaden z członków Rady nie jest zatrudniony w biurze LGD;
- 4) w skład Rady wchodzi przedstawiciele podmiotów sektora publicznego, społecznego i gospodarczego z wszystkich gmin będących członkami LGD;
- 5) w składzie Rady znajdują się osoby poniżej 35 roku życia.

Zgodnie z Regulaminem Rady, Biuro LGD przy współpracy z Przewodniczącym Rady prowadzi rejestr interesów członków Rady. Jest to dokument zawierający informacje na temat zajmowanych stanowisk, pełnionych funkcji, prowadzonej działalności zawodowej / gospodarczej / społecznej / naukowej i innej przez poszczególnych członków Rady, pozwalające na identyfikację faktu i charakteru ich powiązań z wnioskodawcami / poszczególnymi operacjami. Każdy członek Rady zobowiązany jest do udzielenia informacji o dotyczących go aktywnościach i – jeśli dotyczy – podmiotach / instytucjach, z którymi aktywności te są związane, a także – na żądanie Biura LGD – do przedłożenia odpowiednich dokumentów na tę okoliczność. Rejestr interesów członków Rady sporządzany jest na podstawie składanych przez nich tzw. *Deklaracji bezstronności i poufności*, której formularz stanowi załącznik do Regulaminu Rady.

6. Rozwiązania stosowane w procesie decyzyjnym.

Zasady pracy organu decyzyjnego regulują zapisy Statutu i Regulaminu Rady LGD, natomiast szczegółowe mechanizmy wyboru i oceny projektów określone są przez *Procedury wyboru i oceny operacji, Procedury wyboru i oceny oraz rozliczania, monitoringu i kontroli grantobiorców* zwanych dalej *Procedurami wyboru i oceny*, które są załącznikami do wniosku o wybór LSR.

Zgodnie z Regulaminem Rady LGD, do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt. 9 rozporządzenia nr 1303/2013. Rada podejmuje uchwały w głosowaniu jawnym zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy składu co stanowi kworum.

Zgodnie z *Procedurami wyboru i oceny*, w procesie decyzyjnym zostały zastosowane rozwiązania gwarantujące:

- zachowanie określonego parytetu poszczególnych sektorów przy ocenie i wyborze operacji;
- bezstronność w podejmowaniu decyzji poprzez składanie w toku procedury oceniania i wyboru operacji tzw. *Deklaracji bezstronności i poufności*;
- osobistego uczestniczenia w pracach Rady i braku możliwości udzielenia dalszego pełnomocnictwa;
- jawność procesu wyboru poprzez udostępnianie procedur i protokołów z posiedzeń Rady do wiadomości publicznej (na stronie internetowej LGD, w wersji papierowej do wglądu w biurze LGD; poprzez doradztwo telefoniczne, drogą e-mail, osobiste, omawianie procedur w trakcie szkoleń czy warsztatów dla potencjalnych beneficjentów);
- uwzględnienie sytuacji szczególnych, które mogą zaistnieć w procesie wyboru i oceny operacji, oraz określenie sposobów ich rozwiązania (np. przy równej ilości punktów, rozbieżnościach w ocenie itp.);
- możliwość odwołania się/wniesienia protestu przez wnioskodawców/grantobiorców od niekorzystnych dla nich decyzji Rady;
- wybór najlepszych operacji, w największym stopniu uwzględniających potrzeby grup defaworyzowanych poprzez zastosowanie odpowiednich kryteriów wyboru.

7. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD.

Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD Stołem to Statut, Regulamin Walnego Zebrania Członków, Regulamin Rady, Regulamin Wynagradzania, dla osób pełniących funkcje w organach LGD oraz Regulamin Biura.

- Statut LGD jest nadrzędnym dokumentem regulującym funkcjonowanie LGD. Zapisy statutu stanowią m.in. o terenie działania, celach i kierunkach działalności, organach i kompetencjach. Jest on zatwierdzany i zmieniany przez Walne Zebranie Członków (WZC) w drodze uchwały. Zmiana statutu wymaga większości 2/3 członków biorących udział w głosowaniu;
- Regulamin Walnego Zebrania Członków reguluje kwestie zwoływania posiedzeń WZC, prowadzenia głosowania, podejmowania uchwał oraz prowadzenia dokumentacji WZC;
- Regulamin Rady reguluje prace organu decyzyjnego oraz zawiera podstawowe mechanizmy wyboru operacji do dofinansowania;
- Regulamin Wynagradzania dla osób pełniących funkcje w organach LGD (wynagradzania), określa zasady i wysokość wynagrodzenia dla poszczególnych funkcji w danym organie;

Zgodnie ze Statutem, Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia zatwierdza i zmienia regulamin WZC, Rady oraz wynagradzania.

Regulamin Biura LGD Stołem reguluje pracę biura LGD, ramowy zakres działania i kompetencji biura oraz zakresy obowiązków pracowników Stowarzyszenia oraz inne postanowienia związane z działalnością biura Stowarzyszenia. Regulamin Biura zatwierdza i zmienia Zarząd LGD. Stanowi on załącznik do wniosku o wybór LSR.

II. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Kluczową cechą przy tworzeniu lokalnej strategii rozwoju, w myśl założeń rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) jest jej partycypacyjny charakter polegający na zaangażowaniu społeczeństwa w proces tworzenia i wdrażania LSR. To właśnie przy udziale głosów, zaangażowania oraz przy ścisłej współpracy mieszkańców, samorządów i lokalnego biznesu możliwe będzie zaplanowanie takich działań, które przyniosą długofalowe korzyści z realizacji LSR. Przy tworzeniu LSR dla obszaru LGD Stolem zachowany został partycypacyjny charakter LSR poprzez zastosowanie szerokiego wachlarza metod partycypacji społecznej mających na celu w jak największym i najefektywniejszym stopniu zaangażować przedstawicieli sektorów: społecznego, gospodarczego, publicznego oraz mieszkańców w pracę nad budowaniem LSR.

1. Opis metod wykorzystanych w ramach partycypacyjnego budowania LSR i uzasadnienie ich zastosowania.

- 1) **Spotkania konsultacyjne**- uzasadnieniem wybrania tej metody jest jej charakter, który polega na otwartej dyskusji na temat problemów występujących na obszarze LSR, co pozwala na zidentyfikowanie głównych obszarów wymagających interwencji, ustalenie grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy oraz zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym, poznanie proponowanych przez uczestników rozwiązań niezbędnych na etapach przygotowania LSR - **diagnoza, analiza SWOT, cele i wskaźniki**. Przedmiotem konsultacji z lokalną społecznością były również zagadnienia związane z włączeniem lokalnej społeczności w proces wdrażania LSR poprzez zaangażowanie w **proces monitorowania i ewaluacji** jak i również ustalenie adekwatnych do potrzeb społeczeństwa **metod komunikacji**. Na spotkaniach konsultacyjnych z uczestnikami przeprowadzone były wywiady indywidualne za pomocą kart projektowych, na podstawie których uczestnicy mogli zaprezentować swój pomysł na projekt , który chcieliby zrealizować w ramach nowej perspektywy, informacje te zostały wykorzystane na etapie **planowania budżetu, opracowywania lokalnych kryteriów wyboru oraz procedur**. **Metoda ta została zastosowana na każdym z kluczowych etapów tworzenia LSR**. Zaletą stosowania tej metody był również brak ograniczenia w liczbie uczestników oraz otwarty dobór uczestników gwarantujący udział przedstawicieli wszystkich trzech sektorów oraz mieszkańców, w tym osób należących do grup defaworyzowanych.
- 2) **Grupa robocza ds. LSR**- w ramach przygotowania LSR obszaru LGD Stolem powołana została grupa robocza ds. LSR, w skład której weszli przedstawiciele sektora gospodarczego, społecznego, publicznego oraz przedstawiciele mieszkańców. Grupa liczyła 6 osób, które posiadają doświadczenie i uczestniczyły w przygotowaniach strategii w okresie programowania 2007-2013. Zaletą zastosowania tej metody jest niewątpliwie zaawansowany charakter prac na kluczowych etapach tworzenia LSR, oraz możliwość dostosowania częstotliwości spotkań do potrzeb długotrwałego procesu budowania LSR. Zadaniem pracy grupy roboczej było cykliczne podsumowywanie prac z lokalną społecznością, sporządzanie wniosków czy też opinii, przedstawienie propozycji konkretnych rozwiązań przy tworzeniu LSR i wyznaczanie kolejnych zadań w ramach kolejnych etapów budowy LSR. **Zebrania grupy roboczej odbywały się na każdym kluczowym etapie tworzenia LSR, czyli na etapie przygotowywania diagnozy i analizy SWOT, określenie celów i wskaźników do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania, opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru, opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji, przygotowanie planu komunikacyjnego**.
- 3) **Badanie ankietowe** – w procesie budowy LSR zastosowanie metody badania ankietowego pozwoliło na dotarcie do większej grupy lokalnej społeczności, poprzez zamieszczenie tej ankiety na stronie internetowej i możliwości wypełnienia on-line. Poza tym badania ankietowe pozwoliły na poznanie problemów i potrzeb mieszkańców (pytania otwarte) oraz na przypisaniu zdefiniowanym i występującym na obszarze LSR problemom stopnia ważności (pytania zamknięte), zdefiniowanie i określenie grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy oraz zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym, oraz wskazanie metod komunikacji adekwatnych do potrzeb lokalnej społeczności. Zastosowanie metody ankietowej pozwoliło również na skonsultowanie z lokalną społecznością

poprawności przyjętych rozwiązań w ramach procedur monitoringu i ewaluacji oraz procedur wyboru operacji i ustalania lokalnych kryteriów wyboru. **Na wszystkich kluczowych etapach tworzenia strategii zastosowano metodę badania ankietowego**

- 4) **Partycypacyjne planowanie strategiczne** z udziałem moderatora eksperta w tej dziedzinie. Celem zastosowania tej metody było określenie wizji LSR poprzez zidentyfikowanie mocnych i słabych stron obszaru, problemów w obszarze społecznym, gospodarczym oraz publicznym, wypracowanie propozycji celów oraz realizowanych w ramach tych celów przedsięwzięć wraz z przypisaniem wskaźników. Praca w ramach partycypacyjnego planowania strategicznego prowadzona była w grupach, z udziałem moderatora – dr Ryszarda Zarudzkiego- eksperta w dziedzinie opracowywania strategii rozwoju obszarów wiejskich i zależnych od rybactwa. Wyniki prac grupowych przedstawiane były na forum, gdzie podlegały dyskusji oraz formułowane zostały odpowiednie wnioski, które zostały wykorzystane przy budowie LSR. **Metoda ta została zastosowana na dwóch kluczowych etapach tworzenia LSR : etapie diagnozy i analizy SWOT i etapie określenia celów i wskaźników do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania.**
- 5) **Biały wywiad** - uzupełniające narzędzie diagnostyczne zastosowane na etapie sporządzania **diagnozy**, polegające systematycznym gromadzeniu danych i analizowaniu uzyskanych informacji z ogólnodostępnych baz danych i danych publicznych.
- 6) **Warsztaty konsultacyjne**- polegały one na wypracowaniu konkretnych opinii mieszkańców obszaru LSR na poruszane kwestie związane z określeniem zasad monitoringu i ewaluacji, podstawowych technik komunikacji ze społecznością lokalną w trakcie wdrażania LSR, na spotkaniach przedstawiono również proponowany budżet LSR oraz harmonogram naborów wniosków. Warsztaty prowadzone były przez moderatora, którym był dyrektor biura LGD.
- 7) **World Cafe**- technikę zastosowano podczas **konsultacji diagnozy oraz tworzenia analizy SWOT, celów, przedsięwzięć, budżetu, wskaźników, lokalnych kryteriów wyboru**. Niewątpliwą zaletą zastosowania tej metody było stworzenie przyjaznej kawiarnianej atmosfery, co niewątpliwie ośmieliło uczestników i zachęciło do zaangażowania w dyskusję oraz wymianę informacji. Uczestników spotkań podzielono na grupy składające się z przedstawicieli trzech sektorów w których również znaleźli się mieszkańcy i osoby z grup defaworyzowanych. Każda grupa wybierała spośród siebie gospodarza. W ramach wyodrębnionych grup reprezentujących sektor społeczny, gospodarczy oraz publiczny dyskusji poddano kluczowe elementy dotyczące analizy SWOT, problemów w obszarze społecznym, publicznym i gospodarczym, określone zostały wstępne cele, oraz zarysy proponowanych do realizacji projektów z punktu widzenia każdego sektora. Wnioski dyskusji zostały notowane przez gospodarzy grup na papierowych kartach. W końcowej fazie spotkań na forum moderator podsumował zebrane informacje w płaszczyźnie społecznej, gospodarczej i publicznej. Następnie w formie dyskusji wyodrębniono kluczowe kwestie analizy SWOT, kluczowe problemy oraz zakresy projektów z każdej z grup i wypracowano ogólny **zarys analizy SWOT, drzewo problemów oraz propozycje: celów, przedsięwzięć, zakresów projektów, budżetu, wskaźników, lokalnych kryteriów wyboru.**

Poniżej zestawienie tabelaryczne prezentujące zastosowanie metod partycypacyjnych zastosowanych na poszczególnych kluczowych etapach tworzenia LSR wraz z określeniem grup docelowych.

Tabela 4. Wykorzystane metody partycypacji.

Kluczowe etapy przygotowania LSR	Zastosowane metody partycypacji	Grupy docelowe
1.Diagnoza i analiza SWOT	1. Biały wywiad – narzędzie wspomagające.	Mieszkańcy obszaru LSR, przedstawiciele sektora gospodarczego, społecznego, publicznego, przedstawiciele grup określonych w LSR jako defaworyzowane
	2.Grupa Robocza ds. LSR	
	3. Spotkania konsultacyjne	
	4.Badanie ankietowe	
	5. Partycypacyjne planowanie strategiczne.	
	6. World cafe	
2.Określenie celów i wskaźników do	1.Spotkania konsultacyjne	Mieszkańcy obszaru LSR, przedstawiciele sektora gospodarczego,
	2.Grupa Robocza ds. LSR	

opracowania LSR oraz opracowanie planu działania	3.Badanie ankietowe	społecznego, publicznego, przedstawiciele grup określonych w LSR jako defaworyzowane.
	4.Partycypacyjne planowanie strategiczne	
	5. World cafe	
3.Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru	1. Spotkania konsultacyjne	Mieszkańcy obszaru LSR, przedstawiciele sektora gospodarczego, społecznego, publicznego, przedstawiciele grup określonych w LSR jako defaworyzowane
	2. Grupa Robocza ds. LSR	
	3.Badanie ankietowe	
	4. Warsztaty konsultacyjne	
	5. World cafe	
4.Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji	1. Spotkania konsultacyjne	Mieszkańcy obszaru LSR, przedstawiciele sektora gospodarczego, społecznego, publicznego, przedstawiciele grup określonych w LSR jako defaworyzowane
	2. Grupa robocza ds. LSR	
	3.Badanie ankietowe	
	4.Warsztaty konsultacyjne	
5. Przygotowanie planu komunikacyjnego	1.Spotkania konsultacyjne	Mieszkańcy obszaru LSR, przedstawiciele sektora gospodarczego, społecznego, publicznego, przedstawiciele grup określonych w LSR jako defaworyzowane
	2. Grupa robocza ds. LSR	
	3. Badanie ankietowe	
	4.Warsztaty konsultacyjne	

2. Informacje i wnioski na temat przeprowadzonych konsultacji społecznych.

W trakcie procesu przygotowania LSR, LGD Stolem przeprowadziła

1) 4 badania ankietowe:

Pierwsze badanie miało na celu wskazać potrzeby oraz problemy lokalnej społeczności w kontekście tworzenia nowej strategii rozwoju i zostało przeprowadzone na potrzeby tzw. **diagnozy partycypacyjnej**. Pytania dotyczyły oczekiwań mieszkańców, wskazania głównych kierunków rozwoju, wskazania przedsięwzięć do realizacji, wskazania rodzaju wsparcia ze strony LGD oraz wzmocnienia działań informacyjnych. W badaniu wzięło udział łącznie 78 osób. Wnioski z przeprowadzonego badania zostały podsumowane i wykorzystane w procesie tworzenia LSR.

Drugie badanie ankietowe zostało przeprowadzone na etapie **określenia celów i wskaźników do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania oraz etapu opracowania zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru**. Pytania dotyczyły wskazania problemów w obszarze, środowiskowym, gospodarczym i społecznym, wskazania grup z utrudnionym dostępem do rynku pracy, określenia przyszłościowych rodzajów działalności gospodarczej i dziedzin ubiegania się o dofinansowanie. W badaniu wzięło udział 57 osób. Wnioski z przeprowadzonego badania zostały również podsumowane i wykorzystane w odpowiednich rozdziałach LSR.

Trzecie badanie ankietowe dotyczyło przygotowania **planu komunikacyjnego** – ocenione zostały dotychczasowe metody komunikacji LGD ze społecznością lokalną oraz wskazane nowe kierunki „dialogu” pomiędzy LGD a lokalną społecznością. Uzyskane informacje pozwoliły precyzyjnie przygotować plan komunikacji ze szczególnym uwzględnieniem osób z grup defaworyzowanych. W badaniu ankietowym wzięło udział 30 osób. Wyniki i wnioski zostaną przedstawione w odpowiednim rozdziale LSR dotyczącym planu komunikacyjnego.

Czwarte badanie ankietowe polegało na skierowaniu ankiety konsultacyjnej w formie formularza uwag do społeczności lokalnej. Wszyscy zainteresowani mogli wnieść swoje uwagi oraz proponować zmiany zapisów w kwestiach odnoszących się do **analizy SWOT, planu monitoringu i ewaluacji, lokalnych kryteriów wyboru, proponowanych celów i wskaźników**. Ankiety konsultacyjne wypełniło 15 osób. Wszystkie uwagi zostały przeanalizowane na posiedzeniu grupy roboczej ds. LSR i uwzględnione w zapisach odpowiednich rozdziałów.

- 2) **Dwudniowe warsztaty strategiczne**, które odbyły się 12 i 13 października w Kościerzynie. W spotkaniach wzięło udział **34 osoby - przedstawiciele sektora gospodarczego, społecznego, publicznego oraz mieszkańcy i przedstawiciele grup defaworyzowanych** określonych w LSR.
- 3) **11 spotkań konsultacyjnych w tym 5 spotkań wykorzystujących metodę Word Cafe**: 25.05.2015r - Nowa Karczma, 28.05.2015r - Dziemiany, 09.06.2015r - Lipusz, 10.06.2015r - Kościerzyna, 18.06.2015r - Wiele, 03.09.2015r - Nowa Karczma, 08.09.2015r - Dziemiany i Karsin, 09.09.2015r - Kościerzyna i

Lipusz, 09.12.2015r – Kościerzyna. Na spotkaniach konsultacyjnych omawiano i konsultowano poszczególne etapy tworzenia LSR. Ostatnie spotkanie miało charakter podsumowujący cały proces tworzenia strategii. W spotkaniach wzięło udział łącznie 205 osób - **przedstawiciele sektora gospodarczego, społecznego, publicznego oraz mieszkańcy i przedstawiciele grup defaworyzowanych** określonych w LSR.

- 4) **5 warsztatów konsultacyjnych**- 13.11.2015r – Lipusz, 18.11.2015r – Wielki Klincz, 19.11.2015r – Raduń, 20.11.2015r – Karsin, 23.11.2015r – Grabówko. W warsztatach wzięło udział łącznie 85 osób- **przedstawiciele sektora gospodarczego, społecznego, publicznego oraz mieszkańcy i przedstawiciele grup defaworyzowanych** określonych w LSR.
- 5) **5 spotkań grupy roboczej ds. LSR** – 04.08.2015r – Lipusz, 02.09.2015r – Lipusz, 13.10.2015r – Lipusz, 24.11.2015r - Kościerzyna, 01.12.2015r – Kościerzyna. W spotkaniach każdorazowo uczestniczyli członkowie powołanej grupy roboczej.

Wszystkie kluczowe kwestie, opinie, wnioski mające znaczący wpływ dla procesu budowania strategii zostały wykorzystane i omówione w poszczególnych rozdziałach strategii, których dotyczą.

3. Partycypacja lokalnej społeczności na etapie realizacji LSR.

W celu zachowania partycypacyjnego charakteru LSR , lokalna społeczność zostanie aktywnie zaangażowana również **na etapie realizacji strategii poprzez włączenie w proces monitorowania i oceny realizacji strategii, aktualizacji strategii, opracowania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru. Szczegółowy opis metod angażowania społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych wskazanych w LSR zawierają plan komunikacji, stanowiący załącznik do LSR, procedura aktualizacji LSR i procedura monitoringu i ewaluacji, stanowiących załączniki do LSR, oraz procedura zmiany kryteriów wyboru.**

Bazą dobrych praktyk, które posłużyły do przeprowadzenia działań i zastosowania metod partycypacyjnych na kluczowych etapach prac nad strategią była strona <http://partycypacja.fise.org.pl/x/777930>. W związku z powyższym LGD dokonało weryfikacji zastosowanych metod, która potwierdziła, że zawierają one narzędzia wykorzystywane w procesie partycypacji.

III. DIAGNOZA - OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup.

Dane statystyczne oraz przeprowadzone analizy wskazują, że grupami istotnymi z punktu widzenia realizacji LSR, które w szczególności powinny być brane pod uwagę przy określaniu podmiotów zagrożonych różnorodnymi formami wykluczenia można podzielić na dwie kategorie:

- a) osoby defaworyzowane ze względu na dostęp do rynku pracy,
- b) osoby defaworyzowane ze względu na wykluczenie społeczne,

Wśród pierwszej kategorii znajdują się dwie grupy. Pierwszą z nich są młode osoby bezrobotne w wieku 18-30 lat. Grupa ta została wybrana ze względu na strukturę analizy bezrobocia na obszarze LGD oraz ankiet zebranych wśród uczestników spotkań konsultacyjnych. Z danych statystycznych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie wynika, że na koniec 2014 roku grupa bezrobotnych w przedziale 18-34 lata stanowiła 55,1% wszystkich osób bezrobotnych obszaru LSR. Jako, że osoby ankietowane wskazały osoby w wieku do 30 lat jako szczególnie defaworyzowane przyjmuje się (brak szczegółowych danych statystycznych), że grupa ta stanowi prawie 50% osób bezrobotnych obszaru LSR. Preferowanie tych osób w LSR będzie polegało na premiowaniu ich jako wnioskodawców lub uczestników projektów dotyczących otwarcia lub rozwinięcia działalności gospodarczej. W celu jak najefektywniejszego wsparcia planuje się współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Kościerzynie oraz gminnymi ośrodkami pomocy społecznej.

Kolejną grupą związaną z dostępem do rynku pracy określoną w LSR jako defaworyzowaną są kobiety, które stanowią 57,5% osób bezrobotnych obszaru (dane PUP w Kościerzynie na 31.12.2014r.). Dodatkowo wśród osób ankietowanych i biorących udział w spotkaniach konsultacyjnych dominowała opinia, że wszystkie kobiety mają utrudniony dostęp do rynku pracy. Wpływ na to mają m.in. niższe stawki wynagrodzenia, macierzyństwo i mobilność zawodowa. Chcąc zapobiec dalszemu wykluczeniu tej grupy w LSR zastosowano premiowanie zatrudniania tych osób w wyniku realizacji wniosków polegających na rozwoju działalności gospodarczej oraz jako wnioskodawców projektów dotyczących otwarcia działalności gospodarczej.

Pierwszą grupą wśród drugiej kategorii osób defaworyzowanych, tj. zagrożonych wykluczeniem społecznym są osoby powyżej 60 roku życia. Liczebność tych osób z roku na rok rośnie ze względu na zjawisko starzenia się społeczeństwa na obszarze objętym LSR. Obok tej grupy zidentyfikowano również dzieci i młodzież uczącą się. Ze względu na specyfikę obszaru – wszystkie gminy wiejskie oraz bardzo małą gęstość zaludnienia osoby te również są potencjalnie zagrożone wykluczeniem społecznym, przede wszystkim w dostępie do zajęć pozalekcyjnych i innych form aktywizacji. Chcąc zapobiec dalszemu wykluczeniu tych grup przewiduje się w ramach działań szkoleniowo – aktywizujących w ramach projektów grantowych preferowanie operacji, które są skierowane bezpośrednio do nich. Natomiast w konkursach infrastrukturalnych premiowani będą wnioskodawcy zapewniający dostosowanie operacji do potrzeb tych grup defaworyzowanych. Działania te wpłyną na ich społeczne uaktywnienie i zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym.

2. Charakterystyka demograficzna.

Obszar LSR LGD Stolem obejmuje część powiatu kościerskiego o pow. 827 km² co stanowi 4,5% powierzchni województwa pomorskiego. Średnia gęstość zaludnienia, w 2013 r., wynosiła 44 os./km² i była niższa od średniej gęstości zaludnienia dla powiatu kościerskiego – 61 os./km² i prawie trzykrotnie niższa niż gęstość zaludnienia dla województwa pomorskiego – 125 os./km². Obszar realizacji LSR 2014-2020 obejmuje liczbę mieszkańców niższą niż średnia liczba mieszkańców objętych LSR na lata 2007-2013 w województwie (średnia w województwie wynosi 57 063,50 osób).

Teren objęty LGD charakteryzuje się pozytywnymi trendami demograficznymi. Na koniec roku 2013 liczba ludności w nim wynosiła 36241 osób. W porównaniu z 2006 rokiem oznacza to wzrost o prawie 10%, tj. o 2908 osób. Populacja województwa pomorskiego z kolei wzrosła w tym samym czasie o niespełna

5%. Na opisany wzrost populacji, z pięciu gmin wchodzących w skład LGD, we wszystkich odnotowano wzrost liczby ludności. Procentowo największy wzrost odnotowała Gmina Kościerzyna (15%).

Wzrost ludności wiejskiej na obszarze działalności LGD związany jest przede wszystkim z postępującymi procesami suburbanizacji, tj. rozprzestrzeniania się osadnictwa miejskiego poza granice administracyjne miasta Kościerzyna oraz przekształceniami osadnictwa wiejskiego. Znaczny napływ ludności świadczy o dużej atrakcyjności osiedleńczej obszaru LGD Stolem, w szczególności Gminy Kościerzyna i Nowa Karczma.

W strukturze ludności LGD Stolem zachowana jest równowaga płciowa, z niewielką przewagą mężczyzn (50,5%), co pokazuje także współczynnik feminizacji, który wynosi 98. Jedynie w gminie Dziemiany współczynnik feminizacji wyniósł 103.

W stosunku do średnich wartości dla województwa pomorskiego struktura ludności według wieku przedstawia się bardziej korzystnie. W 2013 roku osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 24,5% mieszkańców (podczas gdy w województwie pomorskim stanowiły 19,6%), w wieku produkcyjnym – 62,7% (63,4%), a w wieku poprodukcyjnym – 12,8,% (w województwie 17,1%).

Tabela 5. Struktura ludności obszaru LGD Stolem według wieku i płci

Gmina	Ogółem ludność	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
		razem	W tym kobiety	razem	W tym kobiety	razem	W tym kobiety
Dziemiany	4268	973	513	2749	1279	546	378
Karsin	6237	1461	738	3796	1716	980	650
Kościerzyna	15357	3803	1834	9790	4564	1764	1173
Lipusz	3613	879	399	2278	1060	456	286
Nowa Karczma	6766	1765	893	4120	1889	881	565
RAZEM	36241	8881	4377	22733	10508	4627	3052

Źródło: dane z GUS na dzień 31.12.2013 r.

Należy jednak nadmienić, że w okresie lat 2007-2013 następowała tendencja spójna z trendami krajowymi dotyczącymi starzenia się społeczeństwa: sukcesywnie zmniejsza się udział grupy w wieku przedprodukcyjnym. Świadczy o tym również wskaźnik obciążenia demograficznego (stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym), który w latach 2007-2013 spadł o 3,88% z 63,74% do 59,86% (w województwie pomorskim w 2013 roku wyniósł on 57,8%, w Polsce – 57,6%).

3. Gospodarka i przedsiębiorczość.

Obszar objęty LSR cechuje relatywnie niska przedsiębiorczość mieszkańców wyrażona m.in. liczbą podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców (w 2013 roku: 70 przy średniej dla województwa pomorskiego 118). Jednakże zauważalny jest sukcesywny wzrost liczby przedsiębiorstw, o czym świadczą dane statystyczne za lata 2006-2013.

Tabela 6. Liczba podmiotów gospodarczych z podziałem na lata.

Podmioty gospodarcze	Lata				
	2006	2008	2010	2012	2013
Ogółem	1816	2063	2304	2440	2529
Sektor publiczny	96	96	96	102	103
Sektor prywatny, w tym:	1720	1967	2208	2338	2426
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1468	1703	1916	2010	2084

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z www.stat.gov.pl

Na obszarze LGD działa łącznie 2529 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 95,93% są to podmioty sektora prywatnego. Sektor publiczny tworzy łącznie we wszystkich gminach 103 podmioty. Zauważalny jest trend rosnący w liczbie przedsiębiorstw sektora prywatnego na terenie LGD, z 1720 podmiotów gospodarczych sektora prywatnego w 2006 r. do 2426 w 2014 r. (wzrost o 30%), przy czym w szczególności przybywa podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne (87,25% podmiotów nowopowstałych).

Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 świadczy o typowo przemysłowo - usługowym charakterze gmin należących do LGD. Najwięcej podmiotów, bo aż 982 należy do sektora przemysłu (368) i budownictwa (614), stanowią one 40,48% wszystkich podmiotów gospodarczych z sektora prywatnego. Zaledwie 108 podmiotów zajmuje się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem oraz rybactwem (4,45%), jednak ze względu na czyste środowisko oraz występującym aktualnie dużym zapotrzebowaniem na zdrową żywność w związku z panującą modą na zdrowy styl życia to właśnie działalności, której podstawę stanowią lokalne produkty rolne można uznać za przyszłościowe i godne wsparcia. Pozostałe działalności według PKD na obszarze LGD Stolem w 2013 r. to:

- 457 – handel hurt-detal, naprawa pojazdów samochodowych
- 206 – transport i gospodarka magazynowa
- 104 – zakwaterowanie i usługi gastronomiczne
- 96 – dział. Profesjonalna, naukowa i techniczna
- 78 – opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Działania mające przyczynić się do rozwoju gospodarczego obszaru objętego LSR będą skierowane na rozwój przedsiębiorstw o dość znacznej ilości na rynku - **branża budowlana, branża drzewna, działalność, której podstawę stanowią lokalne produkty rolne** i będą one polegały w dużej mierze na zwiększeniu niskiego do tej pory poziomu wykorzystania innowacji oraz nowych technologii w zakresie ochrony środowiska i pozyskiwania OZE w związku z rosnącym zainteresowaniem innowacjami wśród lokalnych przedsiębiorców oraz wsparciu tych dziedzin działalności gospodarczej, które biorąc po uwagę specyfikę obszaru mają szanse bardziej przyczynić się do wzrostu gospodarczego (**turystyka, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, działalność której podstawę stanowią lokalne produkty rolne**). Wszystkie te działalności wykorzystają lokalne zasoby obszaru objętego LSR.

Przyjęte założenia potwierdzają również wyniki przeprowadzonych ankiet oraz konsultacji społecznych. Wg większości ankietowanych branże, które wymagają wsparcia zarówno rozwojowego jak i na starcie to przede wszystkim branża turystyczna. W przypadku prowadzonych już działalności chodzi głównie o dostosowanie istniejących już obiektów do oferty całorocznej w związku z wydłużającym się sezonem turystycznym poprzez ich unowocześnienie i podniesienie standardu w wyniku zastosowania rozwiązań innowacyjnych i sprzyjających środowisku i zmianom klimatycznym. Jeżeli chodzi natomiast o rozpoczęcie działalności gospodarczej to wskazania lokalnej społeczności w tym potencjalnych beneficjentów padały głównie na usługi turystyczne związane z zakwaterowaniem i usługami całorocznymi. Rozwojowym kierunkiem wskazanym również przez osoby ankietowane oraz uczestników spotkań jest branża drzewna, która

niewątpliwie wynika z bogactwa lokalnych zasobów – lasów, które stanowią 49% powierzchni obszaru LGD oraz branża budowlana ze względu na dużą ilość tego typu podmiotów. Znaczna część osób wskazywała również na braki występujące w występowaniu podmiotów działających w sferze rachunkowo-księgowej, prawniczej itp. w porównaniu z większymi miastami w tym choćby z miastem powiatowym Kościerzyna, które nie jest objęte LSR.

Wśród ankietowanych i osób uczestniczących w spotkaniach często wskazywano również na duży potencjał jeżeli chodzi o lokalne produkty rolne wytwarzane na obszarze LSR. Niewątpliwie barierą w ich rozwoju wskazywaną przez lokalne społeczeństwo jest brak dostępności do infrastruktury umożliwiającej przetwarzanie lokalnych produktów rolnych oraz zbyt małe wsparcie dla działalności o tym profilu. Wszystkie wymienione wskazania oraz uwagi społeczności lokalnej zebrane na etapie diagnozy w zakresie przedsiębiorczości zostaną uwzględnione zarówno przy tworzeniu celów jak i kryteriów wyboru operacji, w taki sposób aby wsparcie odzwierciedlało potrzeby lokalnej społeczności.

4. Rynek pracy.

Wskaźnik poziomu bezrobocia jest jednym z detergentów świadczących o sytuacji gospodarczej obszaru objętego LSR. Na terenie LGD Stolem na koniec 2014 r. zarejestrowanych było w sumie 1713 bezrobotnych, co stanowi 7,4 % mieszkańców w wieku produkcyjnym. Wśród tej liczby dominują kobiety, które stanowią prawie 59 % wszystkich bezrobotnych (w województwie pomorskim kobiety stanowią 56 % bezrobotnych). Zestawienie względem wskaźników bezrobocia odnoszących liczbę bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym świadczy o słabszej sytuacji obszaru niż w województwie w tym zakresie. Odsetek bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym wynosi na terenie LGD 7,4% przy 6,7% w województwie pomorskim. W powiecie kościerskim ten wskaźnik jest również niższy niż w województwie (7,8%). Wśród bezrobotnych wszędzie zdecydowanie przeważają kobiety, które zostały określone jako grupa dewaforyzowana.

Tabela 7. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP z podziałem na gminy.

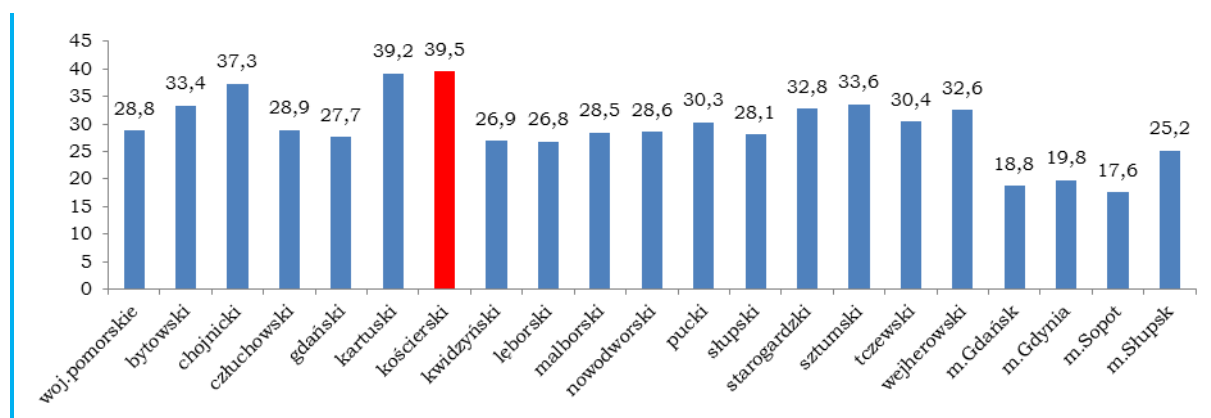
Bezrobotni zarejestrowani wg stanu na dzień	Gmina Kościerzyna		Gmina Dziemiany		Gmina Karsin		Gmina Lipusz		Gmina Nowa Karczma		Obszar LGD Razem	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
31.12.2011	835	467	242	146	408	210	178	103	367	211	2048	1137
31.12.2012	852	469	255	135	388	221	178	88	385	223	2058	1136
31.12.2013	828	471	224	138	387	213	185	101	388	229	2012	1152
31.12.2014	734	434	214	114	299	177	135	79	331	198	1713	1002

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Kościerzynie

Z analizy danych dotyczących struktury wieku bezrobotnych w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego wynika, że w powiecie kościerskim, w którym położone są wszystkie gminy objęte działaniem LGD Stolem, jest najwyższych w województwie udział ludzi młodych - osób do lat 30 w ogólnej liczbie bezrobotnych (39,5 % - dane WUP w Gdańsku). Wynika z tego, że ludzie młodzi stanowią w powiecie kościerskim grupę osób zagrożonych bezrobociem znacznie bardziej niż analogiczne grupy w innych powiatach województwa pomorskiego (przybliżony współczynnik mają powiaty bezpośrednie sąsiadujące – kartuski i chojnicki). Złą sytuację ludzi młodych na rynku pracy potwierdza poniższy rysunek.

Rys. 1. Udział osób w wieku do 30 l. w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiatach na tle woj. pomorskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP w Gdańsku.

Kolejna tabela potwierdza trudną sytuację ludzi młodych na rynku pracy. Dane uzyskane z PUP w Kościerzynie potwierdzają wyniki ankiet przeprowadzonych na obszarze LGD w m-c sierpień – październik 2015r. gdzie ponad 82% badanych wskazało tą grupę osób jako jedną z najbardziej utrudnionym dostępem do rynku pracy.

Tabela 8. Liczba bezrobotnych z podziałem na wiek

Jednostka terytorialna	Liczba bezrobotnych w wieku						Razem
	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60 i więcej	
Gmina Kościerzyna	194	205	136	124	49	26	734
Gmina Dziemiany	54	60	39	38	16	7	214
Gmina Karsin	80	89	54	40	25	11	299
Gmina Lipusz	41	35	28	24	3	4	135
Gmina Nowa Karczma	112	86	65	42	18	8	331
Razem	481	475	322	268	111	56	1713

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Kościerzynie

Dane statystyczne pokazują ludzi młodych w wieku do 34 lat, które stanowią ponad 55% wszystkich bezrobotnych z obszaru LGD. Ponieważ jednak osoby ankietowane wskazały bezrobotnych w wieku do 30 lat jako szczególnie defaworyzowane, przyjmuje się (brak szczegółowych danych statystycznych), że grupa ta stanowi prawie 50% osób bezrobotnych obszaru LSR i zachodzi potrzeba ich szczególnego wsparcia.

Wyższe niż średnie w województwie pomorskim bezrobocie na obszarze objętym LSR wymaga determinacji w wspieraniu osób z utrudnionym dostępem do rynku pracy, tj. kobiet i osób młodych do 30 roku życia. Działania zapisane w strategii umożliwią tym osobom możliwość wejścia na rynek pracy poprzez samozatrudnienie lub znalezienie zatrudnienia w lokalnych firmach.

5. Działalność sektora społecznego.

Obszar objęty LSR posiada pewien potencjał organizacji pozarządowych co przejawia się przyrostem liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców. Wskaźnik ten w 2013 roku wyniósł 27 (w 2007 roku – 22,6), podczas gdy w województwie pomorskim 31 (w 2007 roku-24), a w Polsce- 32 (w 2007 roku – 24). Jak na obszar typowo wiejski można uznać, że aktywność społeczna w gminach LGD jest znaczna.

Na obszarze LGD działają 2 fundacje oraz 96 stowarzyszeń i organizacji społecznych, w tym 6 organizacji pożytku publicznego, 43 stowarzyszenia wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego, 3 stowarzyszenia zwykłe, 6 Stowarzyszeń Kultury Fizycznej, 13 Uczniowskich Klubów Sportowych wpisanych do ewidencji

starosty, 6 Klubów Sportowych w formie stowarzyszeń nie prowadzących działalności gospodarczej, wpisane do ewidencji starosty oraz 25 ochotniczych straży pożarnych.

Tabela 9. Liczba NGO w podziale na gminy i status

Jednostka terytorialna	Liczba organizacji według statusu				
	Stowarzyszenia i fundacje wpisane do KRS w tym OPP	Kluby Sportowe (w tym UKS)	Ochotnicze Straże Pożarne	Pozostałe organizacje	Razem
Gmina Kościerzyna	19	10	8	4	41
Gmina Dziemiany	8	1	3	1	13
Gmina Karsin	6	2	8	1	17
Gmina Lipusz	6	4	2	1	13
Gmina Nowa Karczma	6	2	4	2	14
Razem	45	19	25	9	98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Kościerzynie

Zakres działania organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminach LGD jest podobny. Skupiają się na tematyce dotyczącej krzewienia kultury, sportu, integracji i aktywizacji społecznej w tym współpracy z seniorami i młodzieżą. Występują też organizacje miłośników danego terenu oraz pracujące nad rozwojem gminy.

Osobną grupą organizacji nie ujętą w powyższym zestawieniu są Koła Gospodyń Wiejskich działające na obszarze LGD, których w sumie jest 19. Najwięcej KGW jest w Gminie Kościerzyna – 13, w Gminie Dziemiany i Karsin po dwa, a w Gminie Nowa Karczma i Lipusz po jednym. Koła włączają się w życie społeczno – kulturalne i m.in. uświetniają różne uroczystości i pomagają zachować tradycję kaszubską.

Wychodząc naprzeciw organizacjom pozarządowym zgodnie z postulatami zgłaszanymi podczas konsultacji społecznych w LSR planuje się przedsięwzięcia, które zrealizowane zostaną m.in. poprzez projekty grantowe, gdzie beneficjentem końcowym będą właśnie te organizacje i ludzie w nich działający.

6. Pomoc społeczna.

Kolejnym wskaźnikiem charakteryzującym kondycję społeczności lokalnej zwłaszcza w kontekście walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym jest poziom udzielanej pomocy społecznej. Niestety na obszarze gmin LGD Stolem nastąpił wzrost liczby gospodarstw domowych korzystających z różnych form pomocy społecznej, w 2009 roku z tej formy wsparcia korzystało 1383 gospodarstw domowych, natomiast w 2013 roku było ich już 1678. Ma to również swoje przełożenie w liczbie osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej - w 2009 roku było to 5235 osób natomiast w 2013 – 6205.

Tabela 10. Liczba osób i gospodarstw domowych korzystających z różnych form pomocy społecznej

Gmina	Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z pomocy społecznej ogółem					Gospodarstwa domowe korzystające z opieki społecznej ogółem					
	LATA	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
DZIEMIANY		467	463	336	518	754	102	103	71	108	191
KARSIN		1547	1077	1421	1380	1839	438	392	405	395	503

KOŚCIERZYNA	1469	1717	1645	1836	1947	409	412	440	511	529
LIPUSZ	819	875	899	866	782	212	237	242	235	220
NOWA KARCZMA	933	922	856	847	883	222	228	217	223	235
RAZEM	5235	5054	5157	5447	6205	1383	1372	1375	1472	1678

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z www.stat.gov.pl

Analiza danych wskazuje prawie 5% wzrost osób korzystających z pomocy społecznej do liczby osób zamieszkujących obszar LGD. Tendencja ta jest wzrostowa i wskazuje również, że gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej, w których dochód na osobę w 2013 r. nie przekraczał kryterium dochodowego na obszarze LGD Stolem stanowił 74,4% wszystkich gospodarstw korzystających z pomocy społecznej (w województwie pomorskim stanowił 73,6%). Wskaźnik ten pokazuje poniższa tabela i jest zróżnicowany w stosunku do danej gminy LGD.

Tabela 11. Procent gospodarstw domowych korzystających z różnych form pomocy społecznej

Gmina	Ogółem %					Poniżej kryterium dochodowego %				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Dziemiany	11,3	11,1	8,00	12,2	17,8	10,9	10,7	7,8	11,5	15,2
Karsin	25,7	17,5	23,00	22,2	29,6	20,1	14,5	18,1	18,9	21,4
Kościerzyna	10,5	11,5	11,00	12,1	12,7	9,1	9,00	7,9	9,4	9,2
Lipusz	23,3	24,5	25,1	24,2	21,6	12,6	11,7	12,7	14,8	14,0
Nowa Karczma	14,6	13,9	12,8	12,6	13,1	9,6	8,7	8,6	10,4	10,7
Razem LGD	17,08	15,7	15,98	16,66	18,96	12,46	10,92	11,02	13,00	14,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z www.stat.gov.pl

Duża liczba osób objętych pomocą społeczną (19% ludności) sprawia również niskie zaangażowanie obywatelskie i społeczne, które ciągle jest cechą lokalnych społeczeństw na obszarze LGD, czego przejawem jest mała liczba osób uczestniczących np. w zebraniach wiejskich, postawa roszczeniowa wobec władz (sołeckich, gminnych), niechęć do wzięcia spraw we własne ręce, oczekiwanie, że wszystko powinno być załatwiane przez „innych”. Można w tym zakresie zauważyć sporo pozytywnych zmian, jednakże są one stanowczo za małe. Ludzie ciągle zbyt rzadko zauważają korelację pomiędzy własnym zaangażowaniem a uzyskanymi efektami. Brak zaangażowania społecznego jest często spowodowana brakiem aktywnych, kompetentnych lokalnych liderów, którzy potrafią zmotywować do działania i współpracy.

7. Wewnętrzna spójność obszaru

Spójność obszaru LGD Stolem oprócz tej przestrzennej – terytorialnej co obrazuje mapa 1. przejawia się jeszcze w kilku kontekstach. Pierwszym z nich jest tradycja i kultura Kaszubska. Powiat Kościerski na terenie, którego znajduje się obszar oddziaływania LGD Stolem zwany jest „Sercem Kaszub”. Nazwa ta została użyta w kontekście ziemi kościerskiej już w 1932 roku. Na całym terenie LGD, możemy odnaleźć elementy tradycji kaszubskiej np. kuchni w tym szczególnie znanych ruchanek, rytuału zażywania tabaki zwanej „Diabelskim Zielem”, zapoznać się z barwnymi strojami regionalnymi, poznać tajemnice haftu kaszubskiego. Do najważniejszych elementów definiujących i wyróżniających kulturę kaszubską należy język, z którym również możemy się bliżej zapoznać rozmawiając z mieszkańcami obszaru. Kulturyacją

kultury kaszubskiej na terenie LGD szczególnie zajmują się Koła gospodyń wiejskich opisane w części 5 tego rozdziału oraz niektóre stowarzyszenia i zespoły regionalne. Do najbardziej aktywnych zaliczyć można:

- „Kaszubskie Nuty” z Nowego Klincza;
- „Kaszuby” z Wiela i Karsina;
- Kaszubskie Stowarzyszenie Agroturystyczne „Kościerska Chata”;
- „Mali Kaszubi” z Wąglikowic.

Natomiast miejscem, które najbardziej „opowiada” o lokalnej tożsamości jest Muzeum Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izzydora Gulgowskich. Muzeum powstało w 1906 roku jako pierwsze na ziemiach polskich muzeum na wolnym powietrzu. Urządzone zostało w XVIII-wiecznej podcieniowej chałupie wykupionej od miejscowego gospodarza Michała Hinza za sprawą osiadłych w tej wsi, w latach 90-tych XIX stulecia, Teodory i Izzydora Gulgowskich. Plenerowa część Parku Etnograficznego obejmuje ponad 40 obiektów architektury ludowej z planowanych docelowo 80-ciu. Są to zagrody chłopskie i szlacheckie, chałupy i dworki, szkoła, kościół oraz wiatraki, kuźnia i tartak. Obiekty wyposażone są w tradycyjne sprzęty i urządzenia używane przez mieszkańców wsi.

Kolejną spójną cechą obszaru są uwarunkowania przyrodnicze. Tereny stanowiące obszar stowarzyszenia LGD Stolem mają bardzo urozmaiconą polodowcową rzeźbę terenu składającą się na charakterystyczne ukształtowane formy: pagórki i wzgórza czołowomorenowe, faliste powierzchnie moreny dennej tworzące wysoczyzny, długie ciągi rynien polodowcowych, równiny sandrowe, kemy (moreny martwego lodu) i wytopiska. Całość stanowi obraz procesów geomorfologicznych zachodzących w plejstocenie. Na obszarze występują liczne formy ochrony przyrody, które stanowią o atrakcyjności przyrodniczej terenu objętego LSR. Do najważniejszych z nich należą:

- Wdzydzki Park Krajobrazowy, który został utworzony w 1983 roku. Powierzchnia parku wynosi 17 832 ha (25% obszaru LGD), a jego otulina – 15 208 ha. Park obejmuje północną część Borów Tucholskich z zespołem rynnowych Jezior Wdzydzkich. Uformowane w kształcie krzyża jeziora: Wdzydze, Jelenie, Radoń i Gołuń stanowią najbardziej charakterystyczny element krajobrazu. Jezioro Wdzydzkie połączone z Wdą, zwane też „Kaszubskim Morzem”, to największe jezioro na terenie Kaszub, atrakcja dla miłośników żagli. Maksymalna głębokość jeziora wynosi 68 m, co stawia je pod tym względem na szóstym miejscu w Polsce. Jego rynny rozciągają się w dwóch kierunkach – południkowym i równoleżnikowym, o łącznej powierzchni 1 455 ha.
- „Dolina Środkowej Więcisy” (Natura 2000) położona na terenie Gminy Nowa Karczma obejmuje środkowy odcinek doliny rzeki Więcisy, obejmujący jej przełomy. Fragment doliny charakteryzuje się dużym spadkiem (ok. 30 m) i znacznymi różnicami w wysokości względnej między dnem doliny a otaczającymi ją kulminacjami terenu (50-60 m). Dno doliny porośnięte jest głównie przez wilgotne łąki oraz lasy łęgowe. Zbocze doliny zajmują głównie lasy grądowe, u ich podnóży występują liczne wysięki wód.

Walory przyrodnicze odzwierciedla też struktura geograficzna regionu. Prawie połowa obszaru objętego LSR to lasy - 39 763 ha (49%). Dużą część obszaru obejmują grunty orne - 24 310 ha (29%), a także znaczną część wody - 4 290 ha (5%). Lasy są bardzo zróżnicowane, występują tu zarówno lasy mieszane z brzoźami, bukami, grabami i dębami, jak i ogromne przestrzenie lasów sosnowych. Przeważającą część gruntów ornych stanowią gleby klasy V i VI z niewielkim udziałem klasy III. Jeżeli chodzi o wody to oprócz „Kaszubskiego Morza”, teren oddziaływania LSR znajduje się w dorzeczu dwóch rzek należących do dorzecza Wisły i zlewiska Morza Bałtyckiego tj. Wdy i Wierzycy. Na terenie LGD wydobywa się też różne kruszywa.

Podsumowując, należy stwierdzić, że spójność obszaru LGD Stolem przejawia się w wielu różnych dziedzinach:

- Przyrodniczo – wszystkie gminy posiadają podobny potencjał, ze znaczną ilością lasów i zasobów wodnych.
- Kulturowo – wszystkie jednostki podziału administracyjnego związane są ściśle z kulturą i tradycją kaszubską
- Ludnościowo – struktura zatrudnienia oraz stosunkowo wysoki poziom bezrobocia jest cechą wspólną wszystkich gmin tworzących Stolema.
- Gospodarczo – znaczący udział drobnej przedsiębiorczości i brak dużych uciążliwych zakładów produkcyjnych.

Taki potencjał lokalnych zasobów daje możliwości, które lokalna społeczność chce wykorzystać poprzez realizację LSR. Podczas konsultacji, zarówno ankietowej jak i warsztatów z analizy SWOT mieszkańcy obszaru zgłaszali potrzeby wykorzystania tego potencjału, aby zachować tożsamość regionalną. Z drugiej strony duże walory przyrodnicze determinują nas do ochrony środowiska i zmian klimatu, m.in. poprzez wykorzystanie rozwiązań innowacyjnych służących do rozwoju obszaru. Zaplanowane w LSR przedsięwzięcia, służą zrównoważonemu rozwojowi obszaru bez uszczerbku dla środowiska naturalnego z wykorzystaniem kultury i tradycji kaszubskiej.

8. Turystyka

Znaczny potencjał przyrodniczo - kulturowy stanowi również o atrakcyjności turystycznej obszaru. Jednakże nie we wszystkich gminach jest on w pełni wykorzystywany o czym świadczy liczba i jakość dostępnej infrastruktury turystycznej – w tym zakresie wzięto pod uwagę dane GUS dotyczące bazy noclegowej i obiektów zakwaterowania. Według tych danych na omawianym obszarze działa 41 obiektów noclegowych, co stanowi 8% tego typu obiektów położonych na obszarach wiejskich województwa pomorskiego. Obiekty te zlokalizowane są w trzech gminach LGD (Kościerzyna – 31, Karsin – 7, Dziemiany – 3). Obszarem najbardziej atrakcyjnym turystycznie jest teren Gminy Kościerzyna, gdzie zlokalizowana jest największa infrastruktura turystyczna obszaru z miejscowością Wdzydze, położoną nad „Kaszubskim Morzem”, która jest magnesem dla turystów z kraju i zagranicy. We Wdzydzech działa również Muzeum Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izidora Gulgowskich. Obiekt ten co roku odwiedza blisko 60 tys. osób.

Innym czynnikiem świadczącym o atrakcyjności dla turystów są różnego rodzaju szlaki, które na terenie LGD występują w znacznej ilości. Poniżej zostały one wymienione z podziałem na kategorie:

1) Szlaki Rowerowe:

- Trasa **Dookoła Jezior Wdzydzkich**. Długość trasy 48,5 km. Ścieżka oznakowana za pomocą malowanych zielonych znaków na drzewach i drogowskazach. Prowadzi przez malownicze tereny Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.
- Trasa **Kościerzyna- Wdzydze**. Trasa 20 km, 7 przystanków z tablicami edukacyjnymi, dwie wiaty, ścieżka oznakowana za pomocą niebieskich znaków na drzewach i drogowskazach
- Rowerowa ścieżka przyrodnicza "Skok w NATURĘ". Wytoczona, aby ukazać część obszarów chronionych na terenie Gminy Nowa Karczma, a w szczególności obszaru Natury 2000 Doliny Środkowej Wietcisy. Oznakowana.
- Trasa rowerowa - **Kaszuby w pigułce**. Długość trasy 48,1km. Pętla Kościerzyna – Juszy – Łubiana – Kościerzyna. Ścieżka polecana w przewodniku PASCALA.
- **Lipuska Trasa Rowerowa**. Długość trasy 31 km
- **Lipusz - Wdzydze**. Trasa 20 km, oznakowana za pomocą czerwonych znaków na drzewach drogowskazach, 6 miejsc przystankowych z tablicami edukacyjnymi, zadana wiata.
- **Pętla Przytarnia**. Trasa 21 km, 14 przystanków z tablicami edukacyjnymi, ścieżka oznakowana za pomocą malowanych czerwonych znaków na drzewach i drogowskazach.
- **Schodno- Wdzydze**. Trasa 24 km, 8 przystanków z tablicami edukacyjnymi, ścieżka oznakowana za pomocą malowanych żółtych znaków na drzewach i drogowskazach.

2) Szlaki kajakowe:

- **Wda**. Szlak wodny do turystyki kajakowej nad rzeką Wdą. Szlak liczy 211 km. Płynie w większej części przez Bory Tucholskie oraz Zespół Jezior Wdzydzkich. Na pokonanie całego szlaku potrzeba ok. 10 dni. W Lipuszu często uczęszczany jest jednodniowy odcinek Lipusz – Wdzydze.
- **Wierzycza**. Szlak wodny do turystyki kajakowej nad rzeką Wierzycą. Rzeka w 70% płynie na Kocieniu a w 30% na Kaszubach. Szlak może obejmować 149 km rozpoczynając się od Jeziora Wierzysko – Kościerzyna, a kończyć w Gniewie.
- **Trzebiocha**. Szlak wodny nad rzeką Trzebiochą. Czas trwania spływu 2 dni, trasa 20.4 km. Jest szlakiem łatwym, przy niskim stanie wody miejscami uciążliwym, wymagającym holowania kajaka.

3) Szlaki Piesze i Nordic Walking:

- **Szlakiem Pięciu Jezior** Trasa 6 km na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, oznakowana za pomocą czerwonych znaków na drzewach i drogowskazach, 6 przystanków z tablicami edukacyjnymi, ławki, wiata.
  - **W Juszkach.** Ścieżka w gminie Kościerzyna na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, o długości 5 km, oznakowana za pomocą malowanych żółtych znaków, 5 przystanków z tablicami edukacyjnymi i wiata do odpoczynku.
  - **We Wdzydzach.** 4 km trasa oznakowana za pomocą zielonych znaków na drzewach i drogowskazach, 8 przystanków z tablicami edukacyjnymi, 3 ławki, wiata.
  - **Szlak Wdzydzki.** Szlak przebiegający wzdłuż wschodniego brzegu kompleksu jezior Wdzydzkich, liczy 22 km i oznakowany jest na czarno.
  - **Wokół Jeziora Rzuno.** 3 km trasa w gminie Dziemiany, w otulinie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, oznakowana za pomocą żółtych znaków na drzewach i drogowskazach. Znajduje się na niej 12 przystanków z tablicami edukacyjnymi.
  - **Wokół Jeziora Schodno.** W gminie Dziemiany na obszarze Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, 8 km trasa oznakowana czarnymi znakami na drzewach i drogowskazach, 9 przystanków z tablicami edukacyjnymi, ławki i platforma widokowa
  - **Życie lasu wokół remizy.** Długość trasy 3 km, oznakowana za pomocą znaków niebieskich, 9 przystanków z tablicami edukacyjnymi, ławka, kładka dydaktyczna na torfowisku. Poprowadzona przy Zielonej Szkole w Schodnie, w gminie Dziemiany
  - **Stolemowe Szlaki Nordic Walking** o łącznej długości ponad 140 km. W każdej gminie LGD utworzone zostało od dwóch do pięciu szlaków oznaczonych różnymi kolorami w zależności od poziomu trudności. Mapy do szlaków zostały wydane w wersji elektronicznej w tym na smartfony oraz papierowej. Realizatorem zadania była LGD Stolem.
- 4) **Szlak Kaszubskich Kościołów Drewnianych**, obejmujący całe województwo pomorskie. Na obszarze LGD na trasie szlaku znajdują się m.in:
- Kościół pw. Św. Barbary we Wdzydzach;
  - Kościół pw. św. Judy Tadeusza w Lizakach (pochodzący z Tyłowa);
  - Kościół pw. Matki Boskiej Różańcowej w Karsinie.

Miejscami wartymi odwiedzenia na obszarze LGD są również:

- **Kalwaria Wielewska** (Wiele – Gmina Karsin). Jest to jedna z najpiękniejszych w Polsce kalwarii, która powstawała w latach 1915 – 1925. Składa się z 23 obiektów: 14 kaplic, 6 rzeźbiarskich dzieł, świętych schodów, ambony oraz Pustelni.
- **Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie**, które mieści się w XVIII wiecznym dworku, w którym urodził się twórca hymnu narodowego Józef Wybicki. Gromadzone są w nim pamiątki po twórcy polskiego hymnu - Józefie Wybickim i wybitnych postaciach z jego epoki, dokumenty dotyczące historii Mazurka Dąbrowskiego, a także elementy wyposażenia dworu z XVIII i początku XIX w.

Powyższe dane pokazują znaczny potencjał turystyczny obszaru LGD Stolem, który nie jest do końca wykorzystany. Świadczy o tym mała liczba działalności gospodarczych typowo turystycznych oraz brak spójnego systemu informacji, który mógłby regulować przepływ turystów, tak aby nie byli zagrożeniem dla zachowania walorów przyrodniczych. Niezagospodarowany jest również potencjał w zakresie infrastruktury turystycznej, odpowiadającej potrzebom turystów, a w szczególności lokali gastronomicznych oferujących lokalne dania i produkty, profesjonalnych postojów dla rowerzystów, czy innych dobrze wyposażonych miejsc do aktywnego spędzania czasu.

Lokalna strategia rozwoju realizować będzie przedsięwzięcia, które mają przyczynić się do większego wykorzystania tego potencjału z działaniami mającymi pozytywny wpływ na środowisko naturalne. Kryteria wyboru operacji zostały tak skonstruowane, aby dać pierwszeństwo realizacji takich projektów, które wzmocnią potencjał turystyczny i sprawią, że obszar LGD będzie jeszcze bardziej konkurencyjny dla innych obszarów o podobnych walorach przyrodniczo – kulturowych.

IV. Analiza SWOT

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie wyników przeprowadzonej analizy SWOT dotyczącej obszaru LGD Stolem. Wyznaczenie mocnych stron obszaru i jego szans z jednej strony oraz słabych stron i zagrożeń z drugiej strony pozwoliło wskazać te obszary interwencji, które będą istotne z punktu widzenia realizacji LSR. W proces przygotowania analizy SWOT zaangażowana została lokalna społeczność. W spotkaniach konsultacyjnych, warsztatach czy też badaniach ankietowych na etapie przygotowania analizy SWOT wzięli udział przedstawiciele trzech sektorów, tj. sektora społecznego, gospodarczego, publicznego i mieszkańców oraz osoby z grup defaworyzowanych określonych w LSR. To właśnie ich wnioski, opinie, rekomendacje w połączeniu z analizą danych statystycznych pozwoliły określić mocne i słabe strony obszaru oraz zidentyfikować szanse i zagrożenia.

Poniżej zaprezentowano tabelaryczną prezentację analizy SWOT z odniesieniem poszczególnych elementów do diagnozy obszaru oraz wniosków wynikających z przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Tabela 12. Analiza SWOT w odniesieniu do diagnozy i konsultacji społecznych

MOCNE STRONY	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY/ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	SŁABE STRONY	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY/ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH
Walory przyrodnicze i krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki	Rozdział 3.7 i 3.8.	Wysoki poziom bezrobocia wśród osób do 35 roku życia i kobiet	Rozdział 3.4
Dostępność lokalnych zasobów naturalnych.	Rozdział 3.7, wynik ankiet, gdzie osoby z obszaru na 1 miejscu wskazały te zasoby	Niedostatecznie rozwinięta ogólnodostępna infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i kulturowa (dysproporcje dostępności do w/w obiektów na terenie gmin tworzących obszar LGD)	Rozdział 3.7 i 3.8 Wskazane przez mieszkańców podczas warsztatów
Czyste środowisko naturalne	Rozdział 3.7 i 3.8	Niedostateczna oferta zagospodarowania czasu wolnego uwzględniająca potrzeby określonych grup wiekowych zagrożonych wykluczeniem społecznym (dzieci i młodzież ucząca się i seniorzy)	Rozdział 3.1, Wskazane przez mieszkańców podczas konsultacji
Dogodne położenie geograficzne względem aglomeracji trójmiejskiej i autostrady A1	Wskazane przez mieszkańców podczas warsztatów	Ograniczona działalność lokalnych organizacji pozarządowych wynikająca z utrudnionego dostępu do środków finansowych.	Rozdział 3.5
Bogate dziedzictwo lokalne, w tym: materialne – przyrodnicze ,kulturowe i historyczne oraz niematerialne (tradycje, obrzędy, twórczość ludowa, działalność zespołów, grup teatralnych, potrawy regionalne, ginące zawody, produkty lokalne)	Rozdział 3.7	Niewystarczające wykorzystanie istniejącej infrastruktury społecznej (wynikające z niedoposażenia obiektów oraz braku ofert czasu wolnego)	Wskazane przez mieszkańców podczas warsztatów
dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa	wynik ankiet, gdzie osoby z obszaru na	Niski poziom wykorzystania innowacji oraz nowych	Rozdział 3.3 wyniki ankiet

	2 miejscu wskazały te zasoby	technologii w zakresie ochrony środowiska i pozyskiwania OZE przez lokalnych przedsiębiorców	
dobry system szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego	Wskazane przez mieszkańców podczas warsztatów	Brak miejsc przetwarzania lokalnych produktów rolnych oraz niewystarczające warunki do wytwarzania lokalnych produktów	Rozdział 3.3 , Wskazane przez mieszkańców podczas konsultacji
Różnorodność lokalnych organizacji pozarządowych	Rozdział 3.5	Niski poziom świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych i OZE	Badania ankietowe, wskazane przez mieszkańców podczas konsultacji
Korzystne trendy demograficzne – zwiększająca się liczba mieszkańców, przyrost naturalny.	Rozdział 3.2	Niska dostępność całorocznej oferty turystycznej (w dużej mierze wynikająca z niedostosowania obiektów do oferty całorocznej)	Wskazane przez mieszkańców podczas warsztatów
Dobrze rozwinięta infrastruktura wodno – kanalizacyjna.	Wskazane przez mieszkańców podczas warsztatów zgodne z wynikami ankiet, gdzie na 3 miejscu mocnych stron wskazano stan środowiska natur.	Ograniczone środki finansowe na podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej	Rozdział 3.1, Wskazane przez mieszkańców podczas konsultacji
SZANSE		ZAGROŻENIA	
Możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych, w tym funduszy unijnych	Rozdział 3.1	Zawile procedury związane z pozyskaniem funduszy z UE	Wskazane przez mieszkańców podczas konsultacji
Wzrost zainteresowania innowacjami	Rozdział 3.3	Wzrost zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym na obszarach wiejskich.	Rozdział 3.4 i 3.6
Rosnąca świadomość ekologiczna	Rozdział 3.7	Migracja młodych ludzi z obszarów wiejskich do dużych miast	Rozdział 3.4
Popyt na usługi czasu wolnego	Rozdział 3.8, Wskazane przez mieszkańców podczas konsultacji	Zanikanie tradycji dziedzictwa lokalnego	Wskazane przez mieszkańców podczas konsultacji
Rozwój przedsiębiorczości	Rozdział 3.4	Konkurencja ze strony sąsiednich obszarów (dostęp do infrastruktury turystycznej, kulturalnej i rekreacyjnej)	Rozdział 3.7 i 3.8
Moda na zdrową żywność i aktywny tryb życia.	Wskazane przez mieszkańców podczas warsztatów, Rozdział 3.3	Brak stabilności legislacyjnej	Wskazane przez mieszkańców podczas warsztatów
Wydłużający się sezon turystyczny	Rozdział 3.8, Rozdział 3.3	Wzrastające zanieczyszczenie środowiska	Rozdział 3.7

Wnioski z przeprowadzonej analizy SWOT z uwzględnieniem konsultacji społecznych.

Opracowana diagnoza, badanie ankietowe oraz materiał zebrany w dialogu w oparciu o metody partycypacyjne (otwarte spotkania informacyjno-konsultacyjne, warsztaty planowania partycypacyjnego, warsztaty World Cafe, spotkania grupy roboczej ds. LSR), stanowiły podstawę do opracowania przedmiotowej analizy SWOT. W oparciu o jej ustalenia, dokonano analizy problemów rozwojowych obszaru funkcjonalnego LGD Stolem. Zidentyfikowano najważniejsze problemy w trzech obszarach mających kluczowe znaczenie dla realizacji strategii LSR.

1. Obszar środowiska, infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego:

Problem: Niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni publicznej w zakresie urządzeń oraz infrastruktury zaspokajającej potrzeby lokalnej społeczności, wynikające z:

- Dysproporcji występujących pomiędzy gminami tworzącymi obszar LGD Stolem w dostępie do obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej czy kulturalnej
- Zły stan techniczny oraz niewystarczające wyposażenie wielu obiektów infrastruktury społecznej.
- Niski poziom świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych i OZE.

2. Obszar społeczny – kapitał społeczny:

Problem: Niski poziom aktywności lokalnej społeczności oraz lokalnych organizacji pozarządowych, który wynika głównie z :

- trudności komunikacyjnych oraz braku chęci współpracy
- braku ofert spędzania wolnego czasu w szczególności dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (seniorzy, dzieci i młodzież ucząca się)
- z ograniczonych środków finansowych lokalnych organizacji pozarządowych , czy też działających grup formalnych i nieformalnych
- niedostatecznego wykorzystanie lokalnego dziedzictwa oraz zasobów
- niskiego poziomu świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych

3. Obszaru rynku pracy i przedsiębiorczości:

Problem: ograniczone wsparcie lokalnej przedsiębiorczości wynikający z:

- Ograniczona dostępność środków finansowych na tworzenie nowych miejsc pracy i walki z bezrobociem szczególnie wśród osób do 30 roku życia i kobiet.
- Ograniczona dostępność środków finansowych na podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej
- Ograniczony dostęp do innowacji, rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i zmianom klimatu w lokalnych przedsiębiorstwach
- Niewystarczających warunków dla wytwarzania produktów lokalnych

Problem: Brak lub niewystarczające warunki dla rozwoju przetwórstwa lokalnego, wynikające z:

- Braku infrastruktury umożliwiającej przetwarzanie lokalnych produktów rolnych

Reasumując powyższe wnioski można stwierdzić iż analiza SWOT oraz zidentyfikowane w jej oparciu problemy są kluczowe do prawidłowego wyznaczenia kierunku realizacji LSR. Przedstawione w rozdziale informacje będą kluczowe dla wyznaczenia celów ogólnych, szczegółowych oraz przedsięwzięć realizowanych w ramach wdrażania LSR.

V. Cele i wskaźniki

1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, szczegółowych oraz przedsięwzięć wraz z uzasadnieniem ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru.

Na podstawie wyników spotkań konsultacyjnych, badań ankietowych przeprowadzonych we wszystkich pięciu gminach obszaru LGD Stołem, analizy SWOT oraz diagnozy obszaru sformułowano cele ogólne, cele szczegółowe oraz realizowane w ich ramach przedsięwzięcia. Punktem wyjścia dla określenia celów ogólnych, celów szczegółowych oraz przedsięwzięć było zidentyfikowanie na podstawie analizy SWOT i diagnozy kluczowych problemów rozwojowych obszaru funkcjonalnego LGD Stołem, co przełożyło się bezpośrednio na kierunki realizacji LSR.

Główne kierunki realizacji LSR LGD Stołem odzwierciedlają określone cele ogólne, przypisane im cele szczegółowe oraz przedsięwzięcia:

Cel ogólny 1.0. Poprawa warunków życia lokalnej społeczności poprzez budowę i rozwój kapitału społecznego oraz rozwój infrastrukturalny obszaru LSR.

Cel szczegółowy 1.1: Budowa i rozwój społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o lokalne zasoby.

Przedsięwzięcia 1.1.1: Zachowanie , utrwalanie i promocja dziedzictwa lokalnego , w tym lokalnych produktów i usług.

Preferowane operacje na podstawie wniosków z konsultacji społecznych:

- promocja lokalnego dziedzictwa poprzez wydawnictwa, strony internetowe,
- imprezy promujące dziedzictwo lokalne
- organizacja warsztatów kultywujących lokalne tradycje, obrzędy, zwyczaje, język, ginące zawody i rzemiosło
- wyposażanie obiektów pełniących funkcje izb pamięci.

Przedsięwzięcie 1.1.2: Wspieranie różnorodnych form aktywności lokalnej w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych , także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych .

Preferowane operacje na podstawie wniosków z konsultacji społecznych:

- organizacja szkoleń i/lub warsztatów i/lub pikników o charakterze edukacyjnym, w tym przez podnoszenie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatycznych , także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych.
- oddolne inicjatywy polegające na zagospodarowaniu czasu wolnego dostosowane do potrzeb grup defaworyzowanych – osoby 60+, dzieci i młodzież ucząca się.

Cel szczegółowy 1.2.: Rozwój przestrzeni publicznej obszaru w oparciu o zasoby kulturowe, turystyczne, społeczne i rekreacyjne.

Przedsięwzięcie 1.2.1. Tworzenie i modernizacja miejsc przeznaczonych do aktywnych form spędzania czasu

Preferowane operacje na podstawie wniosków z konsultacji społecznych:

- budowa i/lub przebudowa obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej przeznaczonej do aktywnych form spędzania czasu (siłownie zewnętrzne, zagospodarowanie kąpielisk itp.)
- budowa szlaków turystycznych, ścieżek pieszo – rowerowych.

Przedsięwzięcie 1.2.2.: Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury społeczno kulturalnej służącej inicjatywom lokalnym.

Preferowane operacje na podstawie wniosków z konsultacji społecznych:

- budowa i/lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury kulturalnej(np. świetlice, izby pamięci regionalnej itp.) służącej inicjatywom lokalnym.

Uzasadnienie celu ogólnego 1.0, celów szczegółowych 1.1 oraz 1.2 i przypisanych do nich przedsięwzięć wynikające z konsultacji społecznych, analizy SWOT i diagnozy:

Jednym z kluczowych zasobów obszaru LSR jest niewątpliwie lokalna społeczność. Na podstawie wniosków wynikających z przeprowadzonych na szeroką skalę konsultacji społecznych wskazano dwa kluczowe problemy trapiące lokalne społeczeństwo. Pierwszym z nich jest **niska aktywności mieszkańców, formalnych i nieformalnych grup czy też działających organizacji**. Spowodowane jest to w dużej mierze przez ograniczone środki finansowe działających organizacji pozarządowych, czy też grup formalnych i nieformalnych (słaba strona), problemami komunikacyjnymi, brakiem chęci do współpracy, niskim poziomem świadomości ekologicznej mieszkańców (słaba strona), oraz rozszerzającym się problemem wykluczenia społecznego osób starszych czy też dzieci i młodzieży uczącej się ze względu na brak ofert spędzania wolnego czasu (słaba strona) oraz niedostatecznego wykorzystania lokalnego dziedzictwa i zasobów (mocna strona). **Wskazany problem był podstawą sformułowania celu szczegółowego 1.1 a jego osiągnięcie zapewni realizacja operacji w ramach przedsięwzięć 1.1.1 oraz 1.1.2.** Cel ten realizowany będzie również w ramach działań aktywizacyjnych realizowanych przez samą LGD poprzez organizację spotkań informacyjno – konsultacyjnych, warsztatów, kampanii informacyjnych, szkoleń pracowników oraz organów LGD dla podniesienia poziomu komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej oraz w ramach zaplanowanych trzech projektów współpracy. **Realizacja przedsięwzięć w ramach celu 1.1.1 oraz 1.1.2** przyczyni się do zniwelowania występujących na obszarze problemów, wzrostu aktywności lokalnych organizacji, a dzięki temu zostanie wzbogacona oferta czasu wolnego dla mieszkańców, a w szczególności grup defaworyzowanych – seniorów oraz dzieci i młodzieży uczącej się, zachowane i wzmocnione dziedzictwo lokalne oraz wzmocnione zostaną więzi społeczne, co przełoży się na osiągnięcie celu szczegółowego 1.1.

Drugim problemem wskazanym przez lokalną społeczność jest **niewystarczające zagospodarowanie przestrzeni publicznej w zakresie urządzeń oraz infrastruktury zaspokajającej potrzeby lokalnej społeczności**, wynikające z występujących pomiędzy gminami LGD dysproporcji w zakresie dostępu do obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej, złego stanu technicznego oraz wyposażenia wielu obiektów infrastruktury społecznej czy też niskiego poziomu wykorzystania rozwiązań innowacyjnych. **Wskazany drugi problem był podstawą określenia celu szczegółowego 1.2 a jego osiągnięcie zapewni realizacja operacji w ramach przedsięwzięć 1.2.1 oraz 1.2.2.** Realizowane przedsięwzięcia zniwelują występujące problemy poprzez zwiększenie liczby obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz kulturalnej, która służyć będzie integracji oraz inicjatywom lokalnej społeczności, co przełoży się na osiągnięcie celu szczegółowego 1.2.

Realizacja celów szczegółowych przyczyni się do zniwelowania negatywnych następstw wyżej opisanych problemów a co za tym idzie osiągnięcia celu ogólnego 1.0 czyli poprawy warunków życia lokalnej społeczności.

Cel ogólny 2.0. Rozwój aktywności gospodarczej obszaru LSR z wykorzystaniem potencjału lokalnych zasobów

Cel szczegółowy nr 2.1: Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze LSR oraz tworzenia i utrzymania miejsc pracy z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych.

Przedsięwzięcia 2.1.1.: Podejmowanie działalności gospodarczej w oparciu o lokalne zasoby.

Preferowane operacje na podstawie wniosków z konsultacji społecznych:

-podejmowanie działalności gospodarczej w oparciu o lokalne zasoby w tym przez osoby defaworyzowane względem dostępu do rynku pracy osoby bezrobotne do 30 roku życia oraz kobiety

Przedsięwzięcie 2.1.2. Wsparcie lokalnych przedsiębiorstw w celu ich rozwoju i utrzymania miejsc pracy

Preferowane operacje.

- operacje polegające na rozwijaniu działalności gospodarczej i utrzymaniu miejsc pracy.

Cel szczegółowy 2.2.: Wykorzystanie lokalnych zasobów obszaru dla rozwoju gospodarczego.

Przedsięwzięcie 2.2.1.: Rozwój przetwórstwa lokalnego poprzez tworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego-rozwój działalności gospodarczej

Preferowane operacje.

- operacje polegające na rozwoju gospodarczym lokalnych przetwórców tworzeniu inkubatorów przetwórstwa lokalnego.

Uzasadnienie celu ogólnego 2.0, celów szczegółowych 2.1 oraz 2.2 i przypisanych do nich przedsięwzięć wynikające z konsultacji społecznych, analizy SWOT i diagnozy:

Analizując sytuację na rynku pracy oraz szeroko rozumianą przedsiębiorczość, uczestnicy spotkań konsultacyjnych wskazali dwa kluczowe problemy. Pierwszym z nich jest **ograniczone wsparcie lokalnej przedsiębiorczości** wynikający głównie z: ograniczonych możliwości pozyskania dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej i rozwój lokalnych przedsiębiorstw (słaba strona), wysokiego poziomu bezrobocia wśród grup defaworyzowanych względem rynku pracy -osoby do 30 roku życia i kobiety (słaba strona) oraz niskiego poziomu wykorzystania innowacji przez lokalnych przedsiębiorców (słaba strona). **Wskazany problem był podstawą sformułowania celu szczegółowego 2.1 a jego osiągnięcie zapewni realizacja operacji w ramach przedsięwzięć 2.1.1 oraz 2.1.2.** realizacja wymienionych przedsięwzięć zniweluje występujące na obszarze problemy, powstaną nowe podmioty gospodarcze, a istniejące rozwiną swoją działalność, co spowoduje spadek liczby osób bezrobotnych w tym osób z grup defaworyzowanych. Dzięki pozyskanym środkom zwiększy się dostępność do innowacji, co wpłynie na zwiększenie konkurencyjności lokalnych przedsiębiorców oraz wzrost ich dochodów. Rozwiązania innowacyjne pozwolą na efektywniejsze wykorzystanie potencjału lokalnych zasobów, co przełoży się bezpośrednio na osiągnięcie celu szczegółowego 2.1.

Drugi kluczowy problem dotyczy niewystarczających warunków na obszarze do rozwoju przetwórstwa lokalnego wynikający z niedostępności infrastruktury służącej przetwarzaniu lokalnych produktów rolnych (słaba strona). **Drugi kluczowy problem był podstawą określenia celu szczegółowego 2.2, którego osiągnięcie zapewni realizacja operacji w ramach przedsięwzięcia 2.2.1.** realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do powstania nowych miejsc oraz umożliwi w szczególności rolnikom skorzystanie z infrastruktury umożliwiającej rozwój przetwórstwa lokalnych produktów rolnych, co przełoży się na osiągnięcie celu szczegółowego 2.2.

W ramach celów szczegółowych 2.1 i 2.2 wspierane będą te działalności, które wykorzystują potencjał lokalnych zasobów (mocna strona). **Realizacja celów szczegółowych przyczyni się do osiągnięcia celu ogólnego czyli rozwoju gospodarczego obszaru LSR.**

Z przedstawionego powyżej opisu wynika iż sformułowane cele oraz przedsięwzięcia są adekwatne do diagnozy obszaru, grup docelowych oraz obszarów interwencji.

Poniżej przedstawiono tabelaryczną matrycę powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników.

Tabela 13. Matryca logicznych powiązań dla wszystkich celów ogólnych LSR (opracowanie własne).

Zidentyfikowane problemy/ wyzwania społeczno - ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Niski poziom aktywności lokalnej społeczności, lokalnych grup formalnych i nieformalnych oraz organizacji	Poprawa warunków życia lokalnej społeczności poprzez budowę i rozwój kapitału społecznego oraz rozwój	Budowa i rozwój społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o lokalne zasoby	Zachowanie , utrwalanie i promocja dziedzictwa lokalnego w tym lokalnych produktów i usług	Liczba publikacji promujących dziedzictwo lokalne obszaru	Liczba osób, które otrzymały publikacje promujące zachowanie dziedzictwa lokalnego.	Odsetek osób deklarujących poprawę warunków życia	Zanikanie tradycji dziedzictwa lokalnego Wzrost zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym na obszarach wiejskich.
				Liczba zorganizowanych imprez promujących dziedzictwo lokalne	Liczba uczestników imprez promujących lokalne dziedzictwo, w tym uczestników z grup defaworyzowanych		
				Liczba warsztatów kultywujących dziedzictwo lokalne	Liczba uczestników warsztatów kultywujących lokalne dziedzictwo, w tym uczestników z grup defaworyzowanych		
				Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury.	Liczba osób odwiedzających, korzystających z obiektów działających w sferze kultury		
				Liczba współpracujących w sieci zaangażowanych organizacji/institucji kultury z terenu LGD	Liczba sieciowych inicjatyw objętych wsparciem		
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych : grupy defaworyzowane, turyści, mieszkańcy obszaru LGD		

pozarządowych	infrastrukturalny obszar LSR		Wspieranie różnorodnych form aktywności lokalnej w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych.	Liczba szkoleń i/lub warsztatów o charakterze edukacyjnym z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatycznych	Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem	Odsetek osób deklarujących poprawę warunków życia	Wzrastające zanieczyszczenie środowiska
				Liczba pikników o charakterze ekologicznym	Liczba uczestników pikników ekologicznych, w tym uczestników z grup defaworyzowanych		Rosnąca świadomość ekologiczna
				Liczba oddolnych inicjatyw polegających na zagospodarowaniu czasu wolnego	Liczba odbiorców oddolnych inicjatyw polegających na zagospodarowaniu czasu wolnego w tym odbiorców z grup defaworyzowanych		Wzrost zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym na obszarach wiejskich.
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych : grupy defaworyzowane, turyści, mieszkańcy obszaru LGD		Popyt na usługi czasu wolnego
				Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych/warsztatów w/szkoleń z mieszkańcami	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno – konsultacyjnych / szkoleniach/warsztatach organizowanych przez LGD		Zawile procedury związane z pozyskaniem funduszy z UE
					Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD		
				Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	Liczba uczestników szkoleń		
				Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD			

				Liczba podmiotów/osób, które skorzystały z formy indywidualnego doradztwa w ramach LGD	Liczba osób/podmiotów, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD		Brak stabilności legislacyjnej
				Liczba kampanii informacyjnych	Liczba osób poinformowanych o działaniach LGD		
				Liczba badań jakości prowadzonych działań	Liczba uczestników badań jakości prowadzonych działań		
				Liczba zorganizowanych spotkań członków LGD	Liczba uczestników spotkań członków LGD		
Niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni publicznej w zakresie urządzeń oraz infrastruktury zaspokajającej potrzeby lokalnej społeczności.		Rozwój przestrzeni publicznej obszaru w oparciu o zasoby kulturowe, turystyczne, społeczne i rekreacyjne.	Tworzenie i modernizacja miejsc przeznaczonych do aktywnych form spędzania czasu	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Odsetek osób deklarujących poprawę warunków życia	Moda na aktywny tryb życia Konkurencja ze strony sąsiednich obszarów (dostęp do infrastruktury turystycznej, kulturalnej i rekreacyjnej)
				Długość szlaków turystycznych – ścieżki rowerowe, piesze.	Liczba osób korzystających z nowopowstałych szlaków turystycznych		
			Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury społeczno-kulturalnej służącej inicjatywom lokalnym	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej służącej inicjatywom lokalnym	Liczba osób odwiedzających obiekty infrastruktury kulturalnej		
			Podjęcie działalności gospodarczej w oparciu o	Liczba operacji polegających na utworzeniu działalności gospodarczej	Liczba utworzonych miejsc pracy (w tym samozatrudnienie).	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru	

Brak wsparcia lokalnej przedsiębiorczości	Rozwój aktywności gospodarczej obszaru LSR z wykorzystaniem potencjału lokalnych zasobów.	Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze LSR oraz tworzenia i utrzymania miejsc pracy z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych.	lokalne zasoby		Liczba osób z grup defaworyzowanych zatrudnionych w wyniku podjętej działalności gospodarczej (w tym samo zatrudnienie)	REGON w trakcie realizacji LSR	Rozwój przedsiębiorczości
			Wsparcie lokalnych przedsiębiorstw w celu ich rozwoju i utrzymania miejsc pracy	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy (w tym samozatrudnienie).	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	Wzrost zainteresowania nowoczesnymi technologiami
Brak lub niewystarczające warunki dla rozwoju przetwórstwa lokalnego.		Wykorzystanie lokalnych zasobów obszaru dla rozwoju gospodarczego.	Rozwój przetwórstwa lokalnego poprzez rozwój działalności gospodarczej	Liczba lokalnych przetwórców rozwijających działalność gospodarczą	Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu lokalnych produktów rolnych.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	Wzrost zagrożenia ubóstwem i wykluceniem społecznym na obszarach wiejskich
					Liczba utworzonych miejsc pracy		

2. Zgodność celów z celami PROW 2014-2000.

Wypracowane cele LSR są zgodne z celem 6B Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: „Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich”, w ramach priorytetu 6 „Wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich oraz z celem szczegółowym powiązaniem 6A- ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy.

W ramach realizacji LSR realizowane będą projekty polegające na:

- **wzmocnienie kapitału społecznego**, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych i wspieranie partycypacji społeczności lokalnej w realizacji LSR
- zakładanie działalności gospodarczej i **rozwój przedsiębiorczości**
- dywersyfikację źródeł dochodu, w tym tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udostępniania jej lokalnym producentom (produkty objęte i nieobjęte załącznikiem nr 1 do TFUE)
- podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych a także innowacji;
- rozwój produktów lokalnych;
- zachowanie dziedzictwa lokalnego;
- rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej.

Zaplanowane do realizacji cele i przedsięwzięcia są zgodne również z trzema celami przekrojowymi PROW 2014-2020 tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność.

Cele przekrojowe PROW 2014-2020 w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatu będą realizowane w ramach wdrażania LSR poprzez inwestycje w zakresie rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej, zachowanie dziedzictwa lokalnego, oraz Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska. Cel przekrojowy PROW 2014-2020 dotyczący innowacyjności będzie realizowany w ramach przedsięwzięć polegających na podejmowaniu oraz rozwijaniu działalności gospodarczej, gdzie premiowane są operacje innowacyjne.

3. Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS i sposób ich realizacji.

Sposób realizacji przedsięwzięć został przedstawiony w tabeli 14 i 15. Zgodnie z informacjami tam zawartymi LGD planuje realizować przedsięwzięcia poprzez ogłaszanie konkursów oraz realizację projektów grantowych. W formie **konkursów** realizowane będą :

- przedsięwzięcia 1.2.1 oraz 1.2.2 w ramach celu szczegółowego 1.2 ,
- przedsięwzięcia 2.1.1, 2.1.2 w ramach celu szczegółowego oraz 2.2.1 w ramach celu szczegółowego 2.1 oraz
- przedsięwzięcie 2.2.1 w ramach celu szczegółowego 2.2

Uzasadnienie: wyżej wymienione przedsięwzięcia dotyczą:

- budowy i/lub przebudowy niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej służącej inicjatywom lokalnym

-podejmowania lub rozwoju działalności gospodarczej

- tworzenia inkubatorów przetwórstwa produktów lokalnych

Operacje te mają zazwyczaj charakter inwestycyjny a wnioskowane kwoty wsparcia znacznie przewyższają limity wsparcia dostępne w przypadku realizacji zadań w ramach projektu grantowego. Operacje te będą realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD, oceniane przez Radę LGD a następnie przekazywane do dalszej weryfikacji przez Samorząd Województwa. Ze względu na niekomercyjny charakter przedsięwzięć 1.2.1 oraz 1.2.2 w ramach celu szczegółowego 1.2 będą one realizowane głównie przez jednostki sektora finansów publicznych, natomiast przedsięwzięcia dotyczące przedsiębiorczości przez osoby fizyczne, w tym osoby z grup defaworyzowanych oraz lokalnych przedsiębiorców.

W formie projektów grantowych realizowane zostaną natomiast:

- przedsięwzięcia 1.1.1 oraz 1.1.2 w ramach celu szczegółowego 1.1

Uzasadnienie: wyżej wymienione przedsięwzięcia dotyczą zachowania, promocji dziedzictwa lokalnego z aktywnym udziałem lokalnej społeczności oraz wspierania różnorodnych form aktywności lokalnej społeczności. Projekty te mają zazwyczaj charakter nieinwestycyjny i są pozbawione indywidualnych korzyści, ponieważ poszczególne zadania realizowane w ramach projektu grantowego przez poszczególnych grantobiorców przyczyniają się do osiągnięcia wspólnego celu mającego przynieść korzyści dla całej lokalnej społeczności. Dzięki tej formie realizacji przedsięwzięć możliwe jest zrealizowanie operacji pożądaných z punktu widzenia osób i podmiotów najbardziej zainteresowanych, znających problematykę obszaru, a często pozbawionych szans otrzymania dofinansowania z powodu nieformalnego charakteru działalności lub braku środka własnych. W związku z powyższym granty realizowane będą przez osoby fizyczne, działające na obszarze LSR grupy formalne i nieformalne oraz organizacje pozarządowe.

W ramach celu szczegółowego 1.1 LGD zaplanowała również **realizację trzech projektów współpracy**. Projektom tym przypisane zostały odpowiednie wskaźniki produktu oraz rezultatu, których osiągnięcie przyczyni się bezpośrednio do realizacji celu szczegółowego 1.2. i pośrednio to realizacji celu ogólnego 1.0.

W ramach przedsięwzięcia 1.1.1 LGD zaplanowała realizację :

- **1 projektu współpracy międzynarodowej i 1 projektu współpracy międzyregionalnej** dla których określono następujące wskaźniki:
  - **Wskaźnik produktu:** Liczba współpracujących w sieci zaangażowanych organizacji/instytucji kultury z terenu LGD
  - **Wskaźnik rezultatu:** Liczba sieciowych inicjatyw objętych wsparciem
- **1 projektu współpracy międzyregionalnej** dla których zostały określone następujące wskaźniki:
  - **Wskaźnik produktu:** liczba LGD uczestniczących w projekcie współpracy
  - **Wskaźnik rezultatu:** Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: grupy defaworyzowane (określone w LSR), mieszkańcy, turyści

W ramach przedsięwzięcia 1.1.2 LGD zaplanowała realizację 1 projektu współpracy międzyregionalnej dla którego zostały określone następujące wskaźniki:

- **Wskaźnik produktu:** liczba LGD uczestniczących w projekcie współpracy
- **Wskaźnik rezultatu:** Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych : grupy defaworyzowane określone w LSR, mieszkańcy, turyści.

Cele określone w Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Stolem będą w całości finansowane ze środków EFRR w ramach PROW 2014-2020.

4. Specyfikacja wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania w kontekście adekwatności do celów i przedsięwzięć.

Specyfikację wskaźników produktu, rezultatu oraz oddziaływania w odniesieniu do celów ogólnych, szczegółowych oraz przedsięwzięć prezentuje tabela nr 14.

Uzasadnienie wybranych wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania w kontekście adekwatności do celów i przedsięwzięć.

Pomiar realizacji postępów LSR dokonywać się będzie na podstawie zawartych w niej wskaźników, dlatego też przy ich wyborze kierowano się zasadami tworzenia tego rodzaju mierników, ze szczególnym uwzględnieniem kontekstu adekwatności do celów i przedsięwzięć. W związku z tym przy wyborze **wskaźników produktu** dla każdego z przedsięwzięć, które zostaną zrealizowane w ramach LSR zastosowano wskaźniki nie ograniczające się jedynie do pomiaru liczby zrealizowanych operacji, ale nastawione na pomiar konkretnych produktów powstałych w wyniku operacji, dających wprost informację o realizacji konkretnego przedsięwzięcia. W przypadku **tworzenia wskaźników rezultatu** natomiast

zdecydowano się na zastosowanie wskaźników statycznych, ze względu na charakter realizowanych operacji (operacje inwestycyjne, szkoleniowe). Zastosowanie tego rodzaju wskaźników daje informacje na temat bezpośrednich i natychmiastowych efektów konkretnej operacji, czy też zmian jakie nastąpiły w wyniku zrealizowanych operacji co przekłada się bezpośrednio na postępy w realizacji celu szczegółowego. Ustalając natomiast **wskaźniki oddziaływania** dla celów ogólnych kierowano się zasadą aby wykazywały one poprawę kluczowych dla obszaru LSR czynników makroekonomicznych i makrospołecznych na poziomie pięciu gmin tworzących obszar LSR oraz eliminowały wpływ innych zmian zachodzących w otoczeniu i mających wpływ na poziom osiąganych wskaźników. Określając wskaźniki dla celów ogólnych zastosowano zarówno wskaźniki statyczne oraz dynamiczne. **W związku z powyższym uzasadnieniem można stwierdzić iż zastosowane przy pomiarze efektów realizacji wskaźniki produktu, rezultatu oraz oddziaływania są adekwatne do wyznaczonych celów i przedsięwzięć.**

Pomiar postępów realizacji LSR odbywać się będzie na podstawie danych pozyskanych z różnych źródeł :

- badania własne LGD

- dane statystyczne z GUS, PUP, REGON

-dokumentacja oraz sprawozdania beneficjentów z realizacji operacji

Pomiar w przypadku wskaźników produktu i rezultatu będzie prowadzony systematycznie, w okresach rocznych, przy czym uaktualnienie danych będzie następować na dzień 31.12. danego roku kalendarzowego. W odniesieniu do planu działania wyznaczone zostały poziomy przejściowe wskaźników, które osiągnęte będą w okresach 2016-2018, 2019-2021, 2022-2023. W odniesieniu do wskaźników produktu i rezultatu ich poziomy przejściowe będą wyliczane jako różnica pomiędzy wielkością wyliczoną na koniec danego okresu a wartością początkową wskaźnika. Ze względu na charakter większości wskaźników stan początkowy określono jako „0” ze względu na brak możliwości odniesienia się do sytuacji zastanej lub zastosowania wskaźnika o charakterze statycznym. W przypadku wskaźników oddziaływania zastosowano wskaźniki z określoną wartością początkową na podstawie danych statystycznych PUP i GUS. Stan docelowy wskaźników określono na podstawie doświadczeń z realizacji LSR w latach 2009-2015, wielkości budżetu na poszczególne cele i przedsięwzięcia oraz innych składowych, takich jak zakres realizowanej operacji, obszar interwencji, czas realizacji operacji czy też sposób jej realizacji.

Poniżej zaprezentowano tabelę prezentującą cele ogólne, szczegółowe, przedsięwzięcia oraz wskaźniki wraz z wartościami początkowymi, docelowymi oraz źródłami danych.

Tabela 14. Cele i Wskaźniki dla 1 celu ogólnego (opracowanie własne)

1.0	CEL OGÓLNY	Poprawa warunków życia lokalnej społeczności poprzez budowę i rozwój kapitału społecznego oraz rozwój infrastrukturalny obszaru LSR				
1.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Budowa i rozwój społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o lokalne zasoby				
1.2		Rozwój przestrzeni publicznej obszaru w oparciu o zasoby kulturowe, turystyczne, społeczne i rekreacyjne.				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 Rok	Plan 2023Rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W1.0	Odsetek osób deklarujących poprawę warunków życia		% (liczba osób deklarujących poprawę warunków życia w stosunku do liczby ludności obszaru LSR)	0	8%	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD, ankiety monitoringowe LGD
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 Rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W1.1	Liczba osób, które otrzymały publikacje kultywujące zachowanie dziedzictwa lokalnego.		Osoba	0	2400	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
	Liczba uczestników imprez promujących lokalne dziedzictwo, w tym uczestników z grup defaworyzowanych		Osoba	0	800	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
	Liczba uczestników warsztatów kultywujących lokalne dziedzictwo, w tym uczestników z grup defaworyzowanych		Osoba	0	160	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
	Liczba osób odwiedzających, korzystających z obiektów działających w sferze kultury.		Osoba	0	480	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
	Liczba sieciowych inicjatyw objętych wsparciem.		Szt.	0	2	Sprawozdanie z realizacji operacji LGD

Lokalna Strategia Rozwoju LGD Stolem na lata 2016 – 2023

	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych : grupy defaworyzowane, turyści, mieszkańcy obszaru LGD	Szt.	0	2	Sprawozdanie z realizacji operacji LGD
	Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem.	Osoba	0	160	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
	Liczba uczestników pikników ekologicznych, w tym uczestników z grup defaworyzowanych	Osoba	0	800	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
	Liczba odbiorców oddolnych inicjatyw polegających na zagospodarowaniu czasu wolnego w tym odbiorców z grup defaworyzowanych	Osoba	0	800	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
	Liczba osób poinformowanych o akcji promocyjnej aktywnego spędzenia czasu.	Osoba	0	5000	Sprawozdanie z realizacji operacji LGD
	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno – konsultacyjnych / szkoleniach/warsztatach organizowanych przez LGD	Osoba	0	700	Dane LGD, lista obecności
	Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD	Osoba	0	300	Dane LGD, lista obecności
	Liczba uczestników szkoleń	Osoba	0	75	Dane LGD, lista obecności
	Liczba osób/podmiotów, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	Osoba/szt.	0	50	Dane LGD, rejestr udzielonego doradztwa
	Liczba osób poinformowanych o działalności LGD	Osoba	0	3600	Dane LGD
	Ilość uczestników spotkań członków LGD	Osoba	0	250	Dane LGD, listy obecności
	Ilość uczestników badań jakości prowadzonych działań komunikacyjnych	Osoba	0	700	Dane LGD, ankiety
W1.2	Liczba osób odwiedzających obiekty infrastruktury kulturalnej	Osoba	0	600	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i	Osoba	0	1000	Sprawozdanie

	rekreacyjnej							beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
	Liczba osób korzystających z nowopowstałych szlaków turystycznych		Osoba	0	1000			Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, PG, OW, PW, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu					
			nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	
					Początkowa 2015 rok	Końcowa 2023 rok		
1.1.1	Zachowanie , utrwalanie i promocja dziedzictwa lokalnego w tym lokalnych produktów i usług	Organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, osoby fizyczne, instytucje kultury, LGD	Projekt grantowy, Projekty współpracy	Liczba publikacji kultywujących dziedzictwo lokalne obszaru.	Szt.	0	4	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
				Liczba imprez promujących dziedzictwo lokalne	Szt.	0	4	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
				Liczba warsztatów kultywujących dziedzictwo lokalne.	Szt.	0	8	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
				Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	Szt.	0	4	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
				Liczba współpracujących w sieci zaangażowanych organizacji/institucji kultury z terenu LGD	Szt.	0	5	Sprawozdanie z realizacji operacji LGD
				Liczba LGD uczestniczących w projekcie współpracy	Szt.	0	4	Sprawozdanie z realizacji operacji LGD

Lokalna Strategia Rozwoju LGD Stolem na lata 2016 – 2023

1.1.2	Wspieranie różnorodnych form aktywności lokalnej w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych.	Organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, osoby fizyczne, pracownicy biura LGD, członkowie organów LGD	Projekt grantowy, Aktywizacja, koszty bieżące, Projekt współpracy	Liczba szkoleń i/lub warsztatów o charakterze edukacyjnym z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatycznych,	Szt.	0	8	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
				Liczba pikników o charakterze ekologicznym	Szt.	0	4	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
				Liczba oddolnych inicjatyw polegających na zagospodarowaniu czasu wolnego	Szt.	0	16	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
				Liczba LGD uczestniczących w projekcie współpracy	Szt.	0	3	Sprawozdanie z realizacji operacji LGD
				Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych/warsztatów/szkoleń z mieszkańcami	Szt.	0	39	Dane LGD listy obecności ze spotkań
				Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	Osobodni	0	10	Dane LGD Listy obecności
				Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	Osobodni	0	75	Dane LGD Listy obecności
				Liczba podmiotów/osób, które skorzystały z formy indywidualnego doradztwa w ramach LGD	Szt./osoba	0	150	Dane LGD rejestr udzielonego doradztwa
				Liczba kampanii informacyjnych	Szt.	0	10	Dane LGD, listy obecności
				Liczba zorganizowanych spotkań członków LGD	Szt.	0	7	Dane LGD, listy obecności
				Liczba badań jakości przeprowadzonych działań komunikacyjnych	Szt.	0	3	Dane LGD, sprawozdania beneficjentów
1.2.1	Tworzenie i modernizacja miejsc	Jednostki	Konkurs	Liczba nowych i				Sprawozdanie

	przeznaczonych do aktywnych form spędzania czasu	sektora finansów publicznych, LGD, osoby prawne		zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Szt.	0	4	beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
				Długość szlaków turystycznych – ścieżki rowerowe, piesze.	km	0	4	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
1.2.2	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury społeczno kulturalnej służącej inicjatywom lokalnym	Jednostki sektora finansów publicznych, osoby prawne	Konkurs	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej służącej inicjatywom lokalnym	Szt.	0	3	Sprawozdanie beneficjentów Ankiety monitoringowe LGD
SUMA								

Tabela 15. Cele i Wskaźniki dla 2 celu ogólnego (opracowanie własne)

2.0	CEL OGÓLNY 2	Rozwój aktywności gospodarczej obszaru LSR z wykorzystaniem potencjału lokalnych zasobów				
2.1	CELE SZCZEGÓLWE	Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze LSR oraz tworzenia i utrzymania miejsc pracy z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych.				
2.2		Wykorzystanie lokalnych zasobów obszaru dla rozwoju gospodarczego.				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2014 Rok	Plan 2023 Rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W2.0	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w trakcie realizacji LSR		Szt.	0	13	Dane rejestr REGON
	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym		%	7,4%	7%	Dane GUS, PUP Kościerzyna
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 Rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
	Liczba utworzonych miejsc pracy (w tym samozatrudnienie) - ogółem		Szt.	0	28	Sprawozdanie

W2.1								beneficjentów Dane LGD
	Liczba osób z grup defaworyzowanych, które podjęły działalność gospodarczą i zatrudnionych w wyniku rozwoju działalności gospodarczej.	Szt.	0	14				Sprawozdanie beneficjentów Dane LGD
W2.2	Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu lokalnych produktów rolnych.	Szt.	0	20				Sprawozdanie beneficjentów Dane LGD
	Liczba utworzonych miejsc pracy	Szt.	0	2				Sprawozdanie beneficjentów Dane LGD
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, PG, OW, PW, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				Źródło danych/sposób pomiaru
				nazwa	Jednostka miary	wartość		
		Początkowa 2015 rok	Końcowa 2023 rok					
2.1.1	Podjęcie działalności gospodarczej w oparciu o lokalne zasoby	Osoby fizyczne, osoby z grup defaworyzowanych, rolnicy	Konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu działalności gospodarczej	Szt.	0	13	Sprawozdanie beneficjentów Dane LGD
2.1.2	Wsparcie lokalnych przedsiębiorstw w celu ich rozwoju i utrzymania miejsc pracy	Przedsiębiorcy	Konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Szt.	0	10	Sprawozdanie beneficjentów Dane LGD
2.2.1	Rozwój przetwórstwa lokalnego poprzez rozwój działalności gospodarczej	Przedsiębiorcy, Rolnicy, Osoby fizyczne i prawne	Konkurs	Liczba lokalnych przetwórców rozwijających działalność gospodarczą	Szt.	0	1	Sprawozdanie beneficjentów Dane LGD
SUMA								

VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru.

1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno – instytucjonalnych.

W celu zapewnienia przejrzystej i niedyskryminującej procedury wyboru operacji oraz przejrzystych i niedyskryminujących kryteriów wyboru operacji na każdym etapie ich tworzenia zostały skonsultowane z Grupą Roboczą do spraw LSR oraz lokalną społecznością w ramach spotkań konsultacyjnych. Procedury oraz kryteria powstały w celu efektywnego wykorzystania środków na wdrażanie LSR. W ramach partycypacyjnego procesu budowy LSR opracowane zostały procedury:

- wyboru i oceny operacji realizowanych indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD
- wyboru i oceny grantobiorców w ramach projektów grantowych wraz z opisem sposobu rozliczania grantów, monitorowania i kontroli.

Obie procedury powstały w oparciu o unijne i krajowe wytyczne (Wytyczne z dnia 4 grudnia 2015r. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie jednolitego i prawidłowego wykonywania przez lokalne grupy działania zadań związanych z realizacją strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020) aby zapewnić sprawny, niedyskryminujący i przejrzysty wybór projektów oraz skuteczny proces decyzyjny Rady LGD. Opracowane procedury zawierają zapisy, które pozwalają uniknąć ryzyka wystąpienia konfliktu interesów organu decyzyjnego, gwarantują zachowanie parytetu sektorowego, szczegółowo regulują sytuacje wyjątkowe, zapewniają stosowanie tych samych kryteriów w ramach danego naboru, określają tryb wniesienia protestu od rozstrzygnięć Rady. Ponadto procedury przewidują prowadzenie rejestru interesów członków organu decyzyjnego, pozwalającego na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami/projektami.

W przyjętych przez LGD procedurach :

- wskazano i opisano sposób udostępniania procedur do wiadomości
- szczegółowo określono zasady oceny i wyboru operacji do dofinansowania
- szczegółowo określono sposób i przebieg organizacji naborów wniosków
- przewidziano jawność protokołów z posiedzeń organu decyzyjnego oraz sposób w jaki będą one udostępniane.
- szczegółowo opisano sposób informowania o wynikach oceny i możliwości wniesienia protestu/odwołania od decyzji Rady.

2. Ustanawianie i zmiana kryteriów wyboru.

Stosowane podczas oceny **lokalne kryteria wyboru uwzględniają wnioski z przeprowadzonej diagnozy obszaru** oraz powiązane są z planowanymi do osiągnięcia w ramach realizacji LSR celami i wskaźnikami. Ustanowione kryteria wynikają także z konsultacji społecznych oraz pracy grupy roboczej do spraw LSR. Lokalne kryteria wyboru, podobnie jak sama LSR będą ewaluowały w czasie, co może spowodować konieczność ich zmiany lub pewnej modyfikacji w zależności od zmieniających się uwarunkowań lub potrzeb lokalnej społeczności. Każdorazowa zmiana, kryteriów czy też zapisów LSR będą podlegały konsultacjom z lokalną społecznością. Rada LGD zatwierdza i aktualizuje kryteria wyboru operacji poprzez podjęcie uchwały (zgodnie z zapisami Statutu oraz Regulaminu Rady).

Opracowane kryteria są adekwatne do diagnozy problemowej obszaru, ponieważ powstały na podstawie wniosków wynikających z przeprowadzonej diagnozy z uwzględnieniem konsultacji społecznych. Kryteria bezpośrednio wynikające z diagnozy, stosowane podczas wyboru i oceny preferują m.in.:

- grupy defaworyzowane względem rynku pracy określone w LSR jako osoby bezrobotne do 30 roku życia oraz kobiety
- kluczowe dla rozwoju obszaru branże, które wynikają z analizy gospodarki i przedsiębiorczości obszaru LGD
- tworzenie dodatkowych miejsc pracy, w celu zmniejszenia bezrobocia na terenie LGD,
- projekty przyczyniające się do poprawy infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej zgodnej z inicjatywami lokalnej społeczności

- projekty przyczyniające się do poprawy oferty czasu wolnego z uwzględnieniem potrzeb grup defaworyzowanych ze względu na zagrożenie wykluczeniem społecznym – osoby 60+, dzieci i młodzież ucząca się.
- projekty zakładające zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i/ lub przeciwdziałaniu klimatu, jako odpowiedź na zidentyfikowany problem związany z niską świadomością ekologiczną mieszkańców,
- projekty angażujące lokalną społeczność, w celu pobudzenia aktywności społecznej.

W celu wyboru operacji, które jak najlepiej przyczynią się do spełnienia zakładanych celów i wskaźników, opracowane zostały **kryteria premiujące operacje przyczyniające się bezpośrednio do osiągnięcia celów, ponieważ wpływają na osiąganie wskaźników produktu oraz rezultatu LSR**. W ramach tych kryteriów premiowane są:

- operacje, które znajdują się na liście operacji preferowanych w ramach danego przedsięwzięcia ze względu na to, że ich realizacja w sposób bezpośredni przyczynia się do określonych w LSR wskaźników produktu i rezultatu

Przyjęte kryteria są zgodne z założeniami RLKS, ponieważ premiowane są operacje:

- generujące nowe miejsca pracy
- innowacyjne
- przewidujące zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu
- realizowane przez podmioty zakładające działalność, której podstawę będą stanowiły lokalne produkty rolne
- ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb grup defaworyzowanych.

W ramach przyjętych kryteriów premiowane będą również operacje, w których wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy wskazanej w ogłoszeniu o naborze wniosków. LGD nie uwzględniła kryterium preferującego realizację operacji w zakresie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej w miejscowościach do 5 tys. mieszkańców z uwagi na brak występowania takich miejscowości na obszarze objętym LSR

3. Innowacyjność w kryteriach wyboru.

Innowacyjność została uszczegółowiona na poziomie dwóch przedsięwzięć (2.1.1 Podjęmowanie działalności gospodarczej w oparciu o lokalne zasoby oraz 2.1.2 Wsparcie lokalnych przedsiębiorstw w celu ich rozwoju i utrzymania miejsc pracy).

Definicja innowacyjności: zastosowanie nowej, ulepszonej technologii/procesu niestosowanego dotychczas na obszarze, dzięki którym powstanie nowy lub znacząco udoskonalony produkt/usługa, bądź nowatorskie, niestandardowe wykorzystanie lokalnych zasobów w wykonywanej działalności. Innowacyjność będzie rozpatrywana i punktowana względem skali obszaru LSR, tzn.

3pkt.- operacja innowacyjna w skali całego obszaru LSR

1 pkt.- operacja innowacyjna w skali jednej gminy obszaru LSR na której realizowana jest operacja.

0 pkt.- brak innowacyjności

4. Realizacja projektów grantowych i operacji własnych.

W ramach realizacji LSR, LGD Stolem zamierza zrealizować dwa projekty grantowe. Będą one realizowane w ramach celu szczegółowego **1.1: Budowa i rozwój społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o lokalne zasoby** poprzez dwa przedsięwzięcia:

- Przedsięwzięcia 1.1.1: Zachowanie, utrwalanie i promocja dziedzictwa lokalnego, w tym lokalnych produktów i usług
- Przedsięwzięcie 1.1.2: Wspieranie różnorodnych form aktywności lokalnej w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych.

Realizacja projektów grantowych bezpośrednio przyczyni się do wzrostu zaangażowania lokalnej społeczności oraz umocnienia więzi społecznych, co z kolei wpłynie na poprawę warunków życia lokalnej społeczności.

LGD nie planuje w LSR realizacji operacji własnych.

5. Ustalenie wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR.

Intensywność pomocy w zależności od kategorii beneficjenta lub rodzaju operacji reguluje szczegółowo rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020. LGD Stolem przyjmuje określone w rozporządzeniu intensywności pomocy z wyjątkiem:

1. Wsparcie dla operacji związanych z zakładaniem działalności gospodarczej (premie) zaplanowane zostało na poziomie 60 000 zł. – kwota ustalona przez LGD.

Maksymalna kwota przewidziana w przepisach, została obniżona w wyniku przeprowadzonej analizy przyznawanych na terenie powiatu kościerskiego bezzwrotnych dotacji na otwarcie działalności gospodarczej jak i również na podstawie średniej wielkości wsparcia przyznawanego na rozpoczęcie działalności w minionym okresie programowania 2007-2013 za pośrednictwem LGD Stolem. W poprzedniej perspektywie osoby, które planowały rozpoczęcie działalności gospodarczej mogły skorzystać z kwoty 20 tys. zł oferowanej przez powiatowy urząd pracy lub 40 tys., które możliwe były do otrzymania w ramach projektów realizowanych przez Stowarzyszenie Kaszubski Instytut Rozwoju oraz Powiat Kościerski ze środków EFS 2007-2013. Natomiast biorąc pod uwagę miniony okres programowania udzielono wsparcia łącznie 6 projektom w ramach Różnicowania w kierunku działalności nierolniczej oraz Tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw na łączną kwotę 542 684,50 zł co daje średnią około 90 tys. zł. Biorąc pod uwagę fakt iż w poprzednim okresie planowania wysokość wnioskowanej kwoty była uzależniona od ilości utworzonych miejsc pracy, można stwierdzić że w przypadku beneficjentów którzy ubiegali się o dofinansowanie na utworzenie jednoosobowej działalności gospodarczej kwota ta wahała się w granicach od 50 000 zł do 70 000zł. Wysokość premii przyznawanej na rozpoczęcie działalności gospodarczej została skonsultowana również z lokalną społecznością w ramach procesu partycypacyjnego. Potencjalni beneficjenci wskazywali iż głównymi branżami w ramach podejmowanej działalności będą turystyka, usługi oraz działalność, której podstawę będą stanowiły lokalne produkty rolne oraz wskazywali że kwota wynosząca w granicach 50 0000 do 70 000 zł jest wystarczająca do uruchomienia takiej działalności. Biorąc pod uwagę średnie kwoty dotacji w minionym okresie 2007-2013 oraz wynik konsultacji społecznych LGD Stolem ustaliła iż kwota 60 000zł jest wystarczająca dla uruchomienia działalności gospodarczej, oraz pozwoli na dofinansowanie większej liczby projektów.

2. Wysokość pomocy przyznanej na jedną operację w zakresie tworzenia lub rozwoju inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych nie może przekroczyć 200 000zł- kwota ustalona przez LGD.

3. Wysokość limitu pomocy na jednego beneficjenta realizującego operację w zakresie tworzenia lub rozwoju inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych w okresie realizacji PROW na lata 2014-2020 wynosi 200 000zł- kwota ustalona przez LGD.

LGD dokonała zmniejszenia ww. kwot na podstawie dokładnej analizy uwarunkowań obszaru LGD oraz na podstawie konsultacji z lokalną społecznością w tym potencjalnymi beneficjentami, którzy w ramach składanych do LGD kart projektowych wyrazili zainteresowanie realizacją tego typu operacji. Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych konsultacji LGD ustaliła iż wśród lokalnej społeczności istnieje potrzeba utworzenia inkubatora ze względu na brak tego typu infrastruktury na obszarze LGD. Z kolei przeprowadzając indywidualne konsultacje z potencjalnymi beneficjentami w tym zakresie LGD uzyskała informacje na temat szacowanych kosztów utworzenia tego typu infrastruktury i na podstawie tych informacji zdecydowała, iż przeznaczenie kwoty 200 000 zł na realizację tego typu przedsięwzięcia będzie w zupełności wystarczające.

4. Wartość zadania służącego realizacji projektu grantowego, jakie ma być realizowane przez grantobiorcę nie będzie wyższa niż 30 000 zł oraz niższa niż 5 000 zł – kwota ustalona przez LGD.

Ograniczenie górnej granicy wartości zadania grantowego realizowanego w ramach projektu grantowego przez grantobiorcę do wysokości 30 000zł wynika z diagnozy obszaru oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych. Na obszarze LGD zlokalizowana jest duża liczba organizacji pozarządowych oraz działających grup formalnych i nieformalnych. Ich problemem zgłoszonym podczas konsultacji społecznych jest ograniczona dostępność do zewnętrznych środków finansowych, które w znacznym stopniu wzmocniłyby ich aktywność w zakresie działań i realizacji projektów na rzecz lokalnej społeczności. Uwzględniając wnioski z przeprowadzonych konsultacji LGD ograniczyła wartość zadań do 30 000zł, co pozwoli na skorzystanie z możliwości dofinansowania większej liczbie działających na obszarze LGD

organizacji pozarządowych czy też formalnych bądź nieformalnych grup z korzyścią dla ogółu lokalnej społeczności.

VII. Plan Działania.

Przyjęty plan działania jest ściśle powiązany z logiką realizacji LSR, która została opisana w rozdziale V. Cele i wskaźniki. Został on przedstawiony w formie tabelarycznej i stanowi załącznik nr 3 do LSR.

Głównym założeniem tworzenia Planu działania jest zwięzła charakterystyka przyjętego harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników ze wskazaniem czasu realizacji przyjętych kluczowych efektów wdrażania LSR.

Określając plan działania założono, że do roku 2018 wskaźniki produktu zostaną osiągnięte w min. 50%. Taka realizacja poszczególnych przedsięwzięć w pierwszych trzech latach wdrażania LSR pozwoli zaspokoić oczekiwania lokalnej społeczności. Określi również możliwości wykonania założonych wielkości i pozwoli zareagować i dokonać ewentualnej korekty na lata następne.

Dla zachowania przejrzystego układu plan dotyczy założonego celu ogólnego oraz określonych celów szczegółowych. Cel ogólny jest podawany informacyjnie, realizacja w czasie dotyczy poziomu przedsięwzięć, ponieważ zarówno cel ogólny jak i cele szczegółowe będą osiągnięte w dłuższej perspektywie czasu, natomiast wskaźniki produktu będą mierzone bezpośrednio po zrealizowaniu operacji. W niniejszym planie przedstawiony jest także budżet celów szczegółowych w poszczególnych przedziałach czasowych.

VIII. Budżet LSR.

LSR LGD Stolem jest strategią jednofunduszową, wykorzystującą środki PROW 2014 – 2020. Ze względu na liczebność grupy zakłada się uzyskanie **6 032 500,00 zł**. Zakres wsparcia oraz wkład środków publicznych w jej realizację na poszczególne działania PROW szczegółowo przedstawia budżet, stanowiący załącznik nr 4 do LSR.

Wysokość kosztów bieżących określono zgodnie z przepisami unijnymi i krajowymi. W planie finansowym uwzględniono wielkość wkładu w podziale na wkład EFRROW, budżet państwa oraz wkład pochodzący od beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych, dla których określono wsparcie na działania inwestycyjne, wymagające większych nakładów finansowych.

Koszty określone jako bieżące to przede wszystkim koszty związane z zarządzaniem procesem wdrażania LSR, w tym koszty wynagrodzeń personelu, utrzymania i wyposażenia biura LGD.

Kolejną grupę kosztów stanowią wydatki na działania aktywizacyjne. Obejmują one koszty związane ze szkoleniem osób zaangażowanych w realizację LSR, animowaniem, wspieraniem społeczności lokalnych w zakresie realizacji celów oraz działaniami szkoleniowymi i doradczymi, a także informacyjno-promocyjnymi dotyczącymi całego obszaru LGD.

W budżecie LSR zabezpieczono także środki finansowe na realizację projektów współpracy. Wynoszą one 2% wysokości wsparcia z budżetu przeznaczonego na realizację działania 19.2, tj. **95 000,00 zł**. Środki przewidziane na projekty współpracy przyczynią się do podniesienia kompetencji lokalnych społeczności, wymiany doświadczeń, promocji lokalnych zasobów oraz walorów obszaru. Zrealizowane projekty poprawią integrację, wymianę doświadczeń i nawiązywanie współpracy pomiędzy podmiotami z terenu LGD z kraju i zagranicy.

Główne wsparcie finansowe będzie dotyczyć realizacji LSR przez społeczność obszaru, a mianowicie:

- połowa środków budżetowych jest przeznaczona na wsparcie projektów dot. rozwoju przedsiębiorczości (premia na rozpoczęcie działalności gospodarczej, wsparcie rozwoju istniejących przedsiębiorstw, tworzenie sieci współpracy oraz inkubatorów przetwórstwa lokalnego). Projekty te będą realizowały cel ogólny nr 2 LSR;
- pozostała część budżetu jest przeznaczona na finansowanie konkursów otwartych oraz 2 tematycznych projektów grantowych.

IX. Plan komunikacji.

Plan komunikacji opracowany przez LGD Stolem został opracowany dla zapewnienia jak najszerszego udziału społeczności lokalnej we wdrażanie LSR. Założenia planu komunikacyjnego opierają się na bliskiej współpracy stron zaangażowanych w realizację założeń LSR, w szczególności na współpracy z szeroko rozumianą lokalną społecznością, ponieważ warunkiem skutecznego zaangażowania społeczności lokalnej w proces wdrażania LSR jest skuteczna i obustronna komunikacja. Plan komunikacyjny opracowany został z udziałem lokalnej społeczności. wnioski z przeprowadzonych konsultacji oraz badań ankietowych posłużyły za wskazówki do jego opracowania.

W ramach Strategii komunikacji LGD STOLEM wyznaczono jeden cel główny i dwa cele szczegółowe, które realizowane będą poprzez określone działania komunikacyjne.

- *Cel główny I:* Budowa sprawnego systemu komunikacji w zakresie możliwości wspierania rozwoju lokalnego ze środków działania LEADER w ramach PROW 2014–2020 oraz rozwój zasobów ludzkich LGD STOLEM oraz dwa cele szczegółowe:
- *Cel szczegółowy 1.1:* Podniesienie poziomu komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej
- *Cel szczegółowy 1.2:* Nabycie umiejętności przez kadry wdrażające LSR.

Realizacji tak sformułowanych celów służyć będą następujące działania komunikacyjne:

- Kampania informująca o rozpoczęciu wdrażania LSR oraz o możliwościach otrzymania dofinansowania
- Kampanie informacyjne o prowadzonych naborach wniosków
- Spotkania informacyjne z mieszkańcami
- Warsztaty z wypełniania dokumentacji aplikacyjnej
- Warsztaty z rozliczania zawartych umów
- Bezpośrednie doradztwo
- Badania jakości prowadzonych działań informacyjnych i funkcjonowania LGD
- Spotkania członków LGD, w tym Walne Zgromadzenia Członków LGD
- Szkolenia pracowników biura i członków Zarządu LGD
- Doksztalcanie kadr wdrażających

Działania te skierowane będą do następujących grup docelowych:

- grupy defaworyzowane (osoby bezrobotne do 30 roku życia, dzieci i młodzież ucząca się, kobiety, osoby w wieku 60+)
- mieszkańcy
- organizacje pozarządowe
- JST i ich jednostki organizacyjne
- przedsiębiorcy
- kościoły i związki wyznaniowe
- rolnicy
- członkowie LGD
- pracownicy biura i Członkowie Zarządu LGD
- członkowie Rady

W celu poinformowania określonych grup odbiorców o prowadzonych działaniach komunikacyjnych LGD STOLEM będzie wykorzystywać następujące narzędzia komunikacyjne, dobierane w zależności od potrzeby do odpowiednich grup docelowych:

- publikacja na stronie internetowej LGD
- mailing wysyłany do osób / podmiotów / instytucji zainteresowanych danym przekazem
- ogłoszenia/informacje w lokalnej prasie lub na lokalnych portalach informacyjnych
- newsletter
- materiały drukowane: broszury, ulotki itp.
- ogłoszenia/informacje w lokalnych rozgłoszeniach radiowych
- korespondencja listowna

Założone cele, wdrażane działania komunikacyjne oraz zastosowane kanały przekazu doprowadzić mają do osiągnięcia konkretnych efektów potwierdzających, że komunikacja prowadzona jest w sposób właściwy i przynosi pożądane rezultaty. Efekty wdrażania planu komunikacyjnego mierzone będą poziomem osiągnięcia ustalonych w tym celu wskaźników produktu i rezultatu w ramach każdego celu szczegółowego, których dokładny opis wraz z wartościami docelowymi zawiera Plan Komunikacji stanowiący załącznik do niniejszej LSR.

Raz do roku przeprowadzone zostaną badania jakości i efektywności wdrażanego planu komunikacji. Ich celem będzie ocena jakości prowadzonych działań komunikacyjnych, zadowolenia odbiorców, realizacji założonych w planie komunikacji wskaźników, zdiagnozowaniu ewentualnych problemów, a także uzyskanie informacji co do potrzeb i oczekiwań odbiorców powyższych działań.

X. Zintegrowanie.

1. Zgodność i komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi/strategicznymi.

Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem spójnym z zasadami planowania oraz komplementarnym z innymi dokumentami strategicznymi. Zachowuje podejście zintegrowane do rozwoju danego obszaru, przestrzeni, miejsca i koncentrację na wspieraniu działań, zmierzających do wzmocnienia i wykorzystania wewnętrznego potencjału.. Przyjęte kierunki i cele rozwojowe są zgodne z celami określonymi w dokumentach strategicznych wskazanych w poniżej tabeli.

Tabela 16. Zgodność LSR z innymi dokumentami strategicznymi

Dokument strategiczny	Spójność celów i założeń dokumentu z celami i przedsięwzięciami LSR
Poziom krajowy	
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	Podejście LEADER (instrument RLKS) realizuje cel szczegółowy 6B PROW „wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich” w ramach priorytetu 6 „wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich” poprzez wdrażanie lokalnych strategii rozwoju. LSR wykazuje spójność ze wskazanym celem szczegółowym PROW poprzez wszystkie przedsięwzięcia, które zaplanowano do realizacji w strategii.
Poziom regionalny	
Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020	Spójność przedmiotowej LSR widoczna jest w zgodności celów z dwoma celami strategicznymi strategii wojewódzkiej. LSR przyczynia się do realizacji celów strategii rozwoju województwa pomorskiego tj.: - Cel strategiczny „Nowoczesna gospodarka” – w ramach przedmiotowego celu wyznaczono m.in. cel operacyjny mówiący o „Unikatowej ofercie turystycznej i kulturalnej” na który składają się dwa kierunki działań w postaci „Rozwoju sieciowych i kompleksowych produktów turystycznych” oraz „Stworzenia rozpoznawalnej, wysokiej jakości oferty kulturalnej”. Cele te mają swoje odzwierciedlenie w zapisach LSR w postaci celów dotyczących rozwoju turystyki i kultury w tym celu szczegółowym 1.2 <i>Rozwój przestrzeni publicznej obszaru w oparciu o zasoby kulturowe, turystyczne, społeczne i rekreacyjne.</i> – tym samym realizacja celów LSR przyczynia się do spełnienia założeń celów określonych na poziomie województwa w tym zakresie, - Cel strategiczny „Aktywni mieszkańcy” – w ramach przedmiotowego celu wyznaczono m.in. cel operacyjny „Wysoki poziom zatrudnienia” który ukierunkowany jest na wspieranie rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw – jako jeden z kierunków działań. W tym zakresie realizacja LSR przyczynia się do

	<p>realizacji tego celu poprzez wsparcie ukierunkowane m.in. na rozwój mikro i małych przedsiębiorstw i tworzenie przez nich miejsc pracy – w strukturze LSR wyznaczono w tym względzie dwa przedsięwzięcia skierowane wprost do sektora przedsiębiorstw na wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy. Są to przedsięwzięcia: 2.1.2. Wsparcie lokalnych przedsiębiorstw w celu ich rozwoju i utrzymania miejsc pracy i 2.2.1. Rozwój przetwórstwa lokalnego poprzez tworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego.</p>
<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>LSR jest komplementarna do zapisów RPO Województwa Pomorskiego, który to dokument jest wyznacznikiem interwencji funduszy UE finansowanych na szczeblu wojewódzkim ze środków EFRR oraz EFS. Spójność LSR z zapisami Programu Regionalnego odnosi się przede wszystkim do jej komplementarności z następującymi działaniami RPO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oś priorytetowa 8 Konwersja – działanie „8.3. Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe” - celem działania które polega na realizacji zadań inwestycyjnych oraz nieinwestycyjnych w dziedzinie kultury o zasięgu regionalnym jest „Zwiększona atrakcyjność turystyczna miejsc o szczególnych walorach kulturowych i przyrodniczych”. Realizacja LSR jest spójna i komplementarna z założeniami działania 8.3. przede wszystkim poprzez realizację celu szczegółowego 1.1. Budowa i rozwój społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o lokalne zasoby i przedsięwzięcie 1.1.1. Zachowanie , utrwalanie i promocja dziedzictwa lokalnego w tym lokalnych produktów i usług, które zakłada realizację operacji „miękkich” w zakresie kultury które będą stanowiły uzupełnienie działań realizowanych w ramach interwencji RPO, - Oś priorytetowa 8 Konwersja – działanie „8.4. Wsparcie atrakcyjności walorów dziedzictwa przyrodniczego” - celem działania podobnie jak w przypadku działania 8.3. jest „Zwiększona atrakcyjność turystyczna miejsc o szczególnych walorach kulturowych i przyrodniczych” a jego zakres obejmuje budowę infrastruktury turystycznej poprzez m.in. realizację 3 przedsięwzięć strategicznych w tym przedsięwzięcia „Pomorskie trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym”. Realizacja LSR stanowi w tym zakresie uzupełnienie planowanych do realizacji w ramach tego działania projektów o zasięgu regionalnym – LSR zakłada realizację przedsięwzięć związanych z budową ścieżek rowerowych – które docelowo będą się łączyć poprzez sieć szlaków ze ścieżkami rowerowymi jakie powstaną w ramach działań realizowanych ze wspomnianego przedsięwzięcia strategicznego. LSR zakłada również przedsięwzięcie 1.2.1. Tworzenie i modernizacja miejsc przeznaczonych do aktywnych form spędzania czasu związane z tworzeniem wysokiej jakości infrastruktury na potrzeby niekomercyjnych usług okołoturystycznych i rekreacyjnych, które to zadania będą stanowiły uzupełnienie infrastruktury powstałej w ramach RPO np. w odniesieniu do innego przedsięwzięcia strategicznego jakie będzie finansowe z tego działania – „Kajakiem przez Pomorze”.
Poziom lokalny	
<p>Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Ziemi Kościerskiej na lata 2010-2025</p>	<p>Założenia LSR są komplementarne i spójne także z zapisami strategii powiatowej – spójność ta widoczna jest w odniesieniu do następujących zapisów strategii ziemi kościerskiej, której LGD jest częścią:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Priorytet I. Konkurencyjność gospodarcza i atrakcyjność – cel operacyjny I.2. Wsparcie kluczowych branż gospodarki ziemi kościerskiej – w ramach celu wyznaczono m.in. kierunek działania związany z pełniejszym wykorzystaniem

	<p>lokalnych zasobów, szczególnie dla rozwoju turystyki i innych obszarów działalności gospodarczej. Do zapisów tych wprost nawiązują założenia celu szczegółowego 2.1. LSR - Wykorzystanie lokalnych zasobów obszaru dla rozwoju gospodarczego, w ramach którego wyznaczono przedsięwzięcia związane zakładaniem działalności gospodarczej w oparciu o wykorzystanie lokalnych zasobów oraz rozwój mikro i MSP w zakresie utworzenia nowych miejsc pracy w branżach związanych z lokalnymi zasobami.</p> <p>- Priorytet III. Poprawa stanu środowiska naturalnego i racjonalne wykorzystanie zasobów ziemi kościerskiej – cel operacyjny III.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów ziemi kościerskiej, w ramach którego zaplanowano rozwój infrastruktury turystycznej, co realizuje cel szczegółowy 1.2 LSR - Rozwój przestrzeni publicznej obszaru w oparciu o zasoby kulturowe, turystyczne, społeczne i rekreacyjne., gdzie do realizacji przewidziane są działania związane m.in. z budową miejsc do aktywnego spędzania czasu (kąpieliska, siłownie na wolnym powietrzu, itp.)</p> <p>- Priorytet I. Zasoby ludzkie i zintegrowane społeczeństwo – cel operacyjny IV.3. Wzmocnienie tożsamości regionalnej i integracja społeczeństwa obszaru. Realizacja tego celu ma wzmocnić aktywność społeczną mieszkańców ziemi kościerskiej w tym sektora. W LSR natomiast przewidziano realizację celu szczegółowego 1.1. Budowa i rozwój społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o lokalne zasoby, który to będzie realizował projekty polegające na aktywizacji organizacji pozarządowej i mieszkańców obszaru poprzez dedykowanie grantów do realizacji właśnie tym podmiotom.</p>
--	---

Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład LGD Stołem nie posiadają odrębnych strategii rozwoju lokalnego i wszystkie przyjęły do realizację Strategię Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Ziemi Kościerskiej na lata 2010 – 2025.

2. Integracja różnych sektorów, partnerów, zasobów i branż działalności gospodarczej

Lokalna Strategia Rozwoju ma charakter zintegrowany. Zintegrowane podejście ma odzwierciedlenie w spójności w doborze celów i przedsięwzięć, związków pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji LSR oraz wykorzystaniu różnych zasobów lokalnych. Zaplanowane w ramach LSR cele i przedsięwzięcia wynikają z diagnozy obszaru i analizy SWOT i są ze sobą ściśle powiązane.

Zintegrowany charakter LSR oznacza kompleksowe podejście do rozwiązywania problemów i wspierania potencjałów poprzez łączenie istniejących zasobów, działań i podmiotów w trzech sferach: gospodarka, mieszkańcy i obszar (infrastruktura). Działania na rzecz mieszkańców ściśle wiążą się ze wspieraniem gospodarki, a ta z kolei z rozwojem obszaru. Te trzy sfery wzajemnie na siebie oddziałują i uzupełniają się. W ramach zastosowania podejścia zintegrowanego przewidziano w LSR działania dla wszystkich trzech sfer, co uwidacznia się w zaproponowanych celach ogólnych:

1. **Poprawa warunków życia lokalnej społeczności poprzez budowę i rozwój kapitału społecznego oraz rozwój infrastrukturalny obszaru LSR;**
2. **Rozwój aktywności gospodarczej obszaru LSR z wykorzystaniem potencjału lokalnych zasobów.**

Zastosowanie takiego podejścia daje realne szanse na rozwiązanie części zgłaszanych problemów/wzmocnienie potencjałów oraz osiągnięcie wyznaczonych celów.

W zaplanowanych celach szczegółowych i przedsięwzięciach ważne jest osiągnięcie jak najlepszych efektów poprzez współdziałanie partnerów z różnych sektorów oraz jednocześnie wykorzystanie różnych zasobów (przyrodniczych, kulturowych, społecznych, gospodarczych). LSR realizować będzie cel szczegółowy 1.1. Budowa i rozwój społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o lokalne zasoby, gdzie zaplanowano wsparcie m.in. dla grup defaworyzowanych, w ramach którego realizowane będą przedsięwzięcia 1.1.1. Zachowanie, utrwalanie i promocja dziedzictwa lokalnego w tym lokalnych produktów i usług i

1.1.2. Wspieranie różnorodnych form aktywności lokalnej w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych. Zaplanowane przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy, z użyciem różnych metod i zaangażowaniem różnych partnerów i sektorów, adresując zidentyfikowaną w analizie SWOT potrzebę/zagrożenie, zapewnią odpowiednią sekwencję interwencji planowanych do przeprowadzenia. W realizację tych przedsięwzięć zaangażowane będą podmioty z sektora publicznego (instytucje kultury w ramach projektu współpracy) oraz społecznego (organizacje pozarządowe). Podejmowane działania będą odpowiedzią na wskazane w analizie SWOT problemy „niski poziom aktywności lokalnej społeczności, lokalnych grup formalnych i nieformalnych oraz organizacji pozarządowych” i „niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni publicznej w zakresie urządzeń oraz infrastruktury zaspokajającej potrzeby lokalnej społeczności”.

Realizowane w ramach LSR przedsięwzięcia będą łączyć w jednym działaniu również reprezentantów **różnych branż działalności gospodarczej**, np. w przedsięwzięciu 2.1.2. Wsparcie lokalnych przedsiębiorstw w celu ich rozwoju i utrzymania miejsc pracy wykorzystanie lokalnych zasobów nastąpi poprzez wsparcie podmiotów działających w branży:

- spożywczej, której podstawą są lokalne produkty rolne,
- turystyczno – rekreacyjnej (np. podniesienie standardu istniejących obiektów, zastosowanie innowacyjnych rozwiązań, dostosowanie do turystyki całorocznej),
- drzewnej (lokalny surowiec – zasób)
- budowlanej (kruszywa i zasoby ludzkie).

Ponadto dla wzmocnienia efektu synergii w ramach kryteriów wyboru operacji określonych przez LGD promowane będą działania realizowane w partnerstwie oraz zakładające jednoczesny udział dwóch grup defaworyzowanych, co ma wzmocnić integrację międzypokoleniową.

XI. Monitoring i ewaluacja.

W niniejszym rozdziale przedstawiono opis prowadzenia ewaluacji i monitoringu w ramach wdrażania LSR 2014-2020 oraz funkcjonowania Stowarzyszenia LGD Stolem. **Schemat prowadzenia ewaluacji oraz monitoringu został wypracowany w ramach konsultacji społecznych.** W ramach zorganizowanych warsztatów otwartych i spotkań konsultacyjnych oraz w wyniku analizy wniosków wynikających z ankiet w procedurze monitoringu i ewaluacji zastosowane zostaną zróżnicowane metody i techniki, dzięki którym lokalna społeczność będzie mogła aktywnie uczestniczyć w procesie oceny wdrażania LSR i funkcjonowania LGD. Zebrane dane w ramach uspołecznienia wskazały iż lokalna społeczność wykazuje relatywnie dużą chęć do wzięcia udziału w spotkaniach informacyjno- konsultacyjnych i warsztatowych a preferowane kanały komunikacyjne jakimi chcieliby się dowiadywać o kolejnych etapach realizacji Strategii i możliwości aktywnego włączenia się w jej wdrażanie to strona internetowa, mailing i newsletter. Uzyskane informacje dają doskonały obraz oraz wskazówki dotyczące sposobu włączenia lokalnej społeczności w proces monitoringu i ewaluacji.

Podstawowym celem prowadzonych badań i analiz będzie zebranie informacji na temat finansowego, rzeczowego oraz społecznego wymiaru działania LGD i wdrażania LSR pod kątem podstawowych kryteriów ewaluacyjnych. W związku z tak postawionym celem ogólnym prowadzenia badań ewaluacyjnych i monitoringu, analizy będą prowadzone przy udziale: pracowników LGD, członków organów LGD, ekspertów zewnętrznych w dziedzinie prowadzenia ewaluacji i monitoringu, a także przedstawicieli trzech sektorów partnerstwa LGD i samych mieszkańców obszaru LGD, których opinia ma ważne znaczenie dla realizacji jednej z podstawowych zasad działania LGD – oddolności i współdecydowania w obszarze kierunków rozwoju.

Bieżącym gromadzeniem danych – monitoringiem zajmować będą się pracownicy Biura LGD. Dane te zostaną również wykorzystane w procesie **ewaluacji własnej dokonywanej przez Zarząd**

LGD lub podmiot zewnętrzny, któremu Zarząd zleci wykonanie takiego badania. Realizacja badań ewaluacyjnych odbywać się będzie z zastosowaniem podstawowych **kryteriów ewaluacji**, tj. **trafność, efektywność, skuteczność, użyteczność oraz trwałość**, które opisane zostały w procedurze monitoringu i ewaluacji, stanowiącą załącznik do LSR. Monitorowaniu podlegać będą elementy funkcjonowania LGD oraz elementy wdrażania LSR, do których należą:

- wskaźniki realizacji LSR
- budżet LSR
- zainteresowanie stroną internetową LGD
- pracownicy Biura LGD
- zainteresowanie organizowanymi przez LGD szkoleniami, doradztwem, działaniami animacyjnymi
- plan komunikacji
- zainteresowanie ogłaszanymi konkursami
- harmonogram ogłaszania konkursów

Ewaluacji podlegać będą elementy funkcjonowania LGD oraz wdrażania LSR. Elementy podlegające ewaluacji to:

- stopień realizacji celów, przedsięwzięć oraz wskaźników LSR
- harmonogram rzeczowo-finansowy LSR
- budżet LSR
- procedury wyboru operacji , Lokalne kryteria wyboru
- skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej w ramach realizowanego planu komunikacyjnego
- efektywność i jakość realizowanego planu komunikacyjnego
- działalność LGD (pracownicy, funkcjonowanie biura i organów LGD)
- przebieg konkursów ogłaszanych przez LGD
- współpraca międzyregionalna i międzynarodowa

Wyniki przeprowadzonych ewaluacji i analiz danych monitoringowych pozyskanych również od lokalnej społeczności będą służyły, w razie konieczności, do wprowadzenia działań/planów naprawczych, zmiany kryteriów wyboru, aktualizacji harmonogramu ogłaszanych konkursów, modyfikacji budżetu czy sformułowania nowych celów i kryteriów wyboru. Decyzją Zarządu będą przygotowane projekty zmian w LSR, natomiast decyzją Rady projekty zmian w lokalnych kryteriach wyboru i procedurach wyboru operacji, które wymagać będą aktualizacji, zgodnie z zasadami dokonywania zmian opisanymi w LSR, statucie i/lub odpowiednich regulaminach.

Szczegółowy opis przebiegu procesu monitoringu i ewaluacji zawarty został w procedurze monitoringu i ewaluacji LSR, gdzie określono szczegółowo poszczególne elementy podlegające ewaluacji i monitoringowi, kryteria na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja oraz czas, sposób i okres objęty pomiarem.

XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

LGD podczas przygotowywania LSR **przeanalizowała jej zapisy pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.** Przedstawiona w LSR lista przedsięwzięć ma charakter poglądowy i została przygotowana głównie ze względu na konieczność usystematyzowania kierunków rozwojowych i zadań inwestycyjnych w realizowanej LSR. Zaproponowane w przedmiotowym dokumencie planowane działania inwestycyjne będą poddawane odrębnej ocenie środowiskowej w trakcie ich przygotowywania i realizacji.

Realizacja proponowanych przedsięwzięć ma zasięg lokalny i nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, nie stwarza możliwości oddziaływań skumulowanych i transgranicznych, nie pociągnie za sobą prawdopodobieństwa ryzyka dla zdrowia ludzi oraz nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Ponadto żadne z przedsięwzięć ujętych w strategii nie będzie miało znaczącego wpływu na obszar Natura 2000, a większość zaplanowanych zadań z uwagi na kryteria wyboru operacji wpłynie pozytywnie na środowisko.

Decyzję o przeprowadzeniu przedmiotowej oceny podejmuje organ opracowujący LSR w uzgodnieniu z właściwymi organami ochrony środowiska. W związku z tym LGD w myśl przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) wystąpiła do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku oraz do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od strategicznej oceny dla dokumentu „Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru objętego działaniem Lokalnej Grupy Działania Stolem” w okresie programowania 2014-2020.

Pismem nr RDOŚ-Gd-WOO.410.153.2015.KSZ.1 z dnia 03.12.2015 r. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku stwierdziła, że LSR nie jest dokumentem, o którym mowa w art. 46 pkt. 1 i 2, art. 46 pkt. 3 oraz art. 47 ustawy OOS, zatem nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Załącznik nr 1. Procedura aktualizacji lokalnej strategii rozwoju.

Cel procedury: Celem procedury jest sformalizowanie procesu dokonywania korekt w Lokalnej Strategii Rozwoju, by zapewnić jak najszerszy udział partnerów LGD i wszystkich mieszkańców obszaru.

Założenia ogólne:

- *Proces wdrażania i aktualizacji LSR odbywa się z jak najszerszym udziałem partnerów LGD i lokalnej społeczności*
- *Wszystkie działania LGD dotyczące wdrażania LSR są jawne*
- *LGD monitoruje na bieżąco wdrażanie LSR*
- *Aktualizacja LSR nie powinna być dokonywana częściej niż raz w roku, ale dopuszcza się nadzwyczajne okoliczności wprowadzania dodatkowych korekt.*
- *Działania logistyczne zapewnia Biuro LGD*

Przebieg procedury:

1. Wnioski w sprawie zmian zapisów w LSR mogą zgłaszać:
  - członkowie LGD;
  - organy Stowarzyszenia;
  - lokalna społeczność
2. Zgłaszanie wniosków jest sformalizowane. Przyjmowane jest na:
  - formularzu - dostępnym na stronie internetowej oraz w Biurze LGD - stanowiącym załącznik „A” do niniejszej procedury.
3. Zarząd Stowarzyszenia dokonuje zmian i aktualizacji LSR na podstawie:
  - Analiz zgłaszanych do LGD wniosków przez lokalną społeczność
  - Wytycznych Samorządu Województwa Pomorskiego oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi
  - Analizy wniosków składanych przez poszczególne Organy LGD
  - Analizy wniosków zawartych w Raporcie ewaluacyjnym z wdrażania LSR i funkcjonowania LGD
4. Co najmniej raz w roku Zarząd dokonuje ewaluacji własnej LGD i przygotowuje „Raport ewaluacyjny” wraz z ewentualnymi rekomendacjami zmian zapisów w LSR.
5. Zarząd przygotowuje projekty uchwał dotyczące zmian w zapisach LSR .
6. Przygotowane projekty uchwał przed podjęciem będą każdorazowo skonsultowane z opinią lokalnej społeczności na spotkaniach konsultacyjnych oraz za pomocą ankiet konsultacyjnych w formie formularza uwag do zaproponowanych zmian, z wyjątkiem sytuacji gdy zmiany te podyktowane zostaną koniecznością zastosowania się LGD do wytycznych SW lub MRiRW. W tym przypadku Zarząd może podjąć uchwałę zmieniającą LSR bez konsultacji z lokalną społecznością.
7. Co roku, Zarząd aktualizuje listę członków.
8. Aktualizacja Lokalnej Strategii Rozwoju dokonywana jest uchwałą Zarządu LGD Stolem.
9. Zaktualizowana wersja LSR w ciągu 7 dni od podjęcia uchwały Zarządu zamieszczona zostanie na stronie www.lgdstolem.pl oraz udostępniona do wglądu w siedzibie Biura LGD.

**Formularz proponowanych zmian w LSR
LGD Stolem na lata 2016-2023**

LSR LGD Stolem	
Obecny zapis:	Proponowany zapis/zmiany:
Cel dokonania zmian zapisu/ ów, przewidywane efekty tych zmian:	
Uwagi dodatkowe:	
Autor Formularza	
Adres/telefon/mail	
Czy jest Pan/Pani członkiem LGD	☐ TAK ☐ NIE
Czy życzy sobie Pan/Pani otrzymywać regularne informacje od LGD?	☐ TAK ☐ NIE
	<p>.....</p> <p style="text-align: right;">podpis</p>

Załącznik nr 2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

Cel procedury

Celem procedury jest ocena stopnia realizacji wskaźników i planowanych przedsięwzięć, weryfikacja założonych w LSR celów oraz określenie czy LSR jest wdrażana prawidłowo a jej realizacja przebiega zgodnie z założeniami, a także czy sposób funkcjonowania LGD przebiega w sposób gwarantujący wypełnianie nałożonych obowiązków.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji:

Monitoring jest procesem systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym. Jego celem jest uzyskanie informacji na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami, przy czym monitoring rejestruje najbardziej bezpośrednio efekty wdrażania LSR i jest jednym z etapów służących do przeprowadzenia ewaluacji własnej LGD. Dzięki ciągłości i systematyczności zbierania danych, LGD może na bieżąco kontrolować swoją sytuację finansową oraz podjąć działania interwencyjne czy też zapobiegawcze w przypadku zaistnienia rozbieżności lub niepowodzeń w realizacji LSR. **Monitorowanie prowadzone jest na bieżąco przez pracowników biura LGD oraz przez Zarząd Stowarzyszenia w zakresie oceny pracy biura, organu decyzyjnego.** Monitoring obejmuje rzeczową realizację LSR w zakresie analizy stopnia osiągania mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów strategii na poziomie produktów, monitorowania operacyjnego poprzez bezpośrednie rozmowy z beneficjentami i przeprowadzanie wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji, wykorzystanie partycypacyjnych metod ewaluacji polegających na zaangażowaniu lokalnej społeczności w proces ewaluacji oraz monitorowanie wydatkowania środków na poszczególne operacje i działania własne LGD w ramach funkcjonowania.

Ewaluacja jest procesem polegającym na systematycznym badaniu elementów funkcjonowania LGD oraz elementów wdrażania LSR, co pozwoli na określenie w jakim stopniu wdrażanie LSR przebiega prawidłowo, a jej realizacja jest zgodna z przyjętymi przez LGD założeniami i czy sposób funkcjonowania stowarzyszenia i jego organów gwarantuje wypełnienie wszystkich przewidzianych do wykonania zadań. Proces ewaluacji jest ściśle powiązany z monitoringiem, przy czym celem ewaluacji jest ustalenie związków pomiędzy podjętymi działaniami a uzyskanymi efektami w ujęciu średnio i długookresowym. Ewaluacja jest procesem niezbędnym do sprawnego wydatkowania środków publicznych w ramach LSR, a także do niezwłocznego reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego na terenie LGD.

Organem odpowiedzialnym za dokonanie oceny będzie Zarząd LGD Stolem, ponieważ zgodnie z par. 27, pkt. 15 statutu jest organem dokonującym zmian/aktualizacji LSR. **Zarząd podczas prac będzie mógł skorzystać z pomocy podmiotu zewnętrznego. Na poziomie merytorycznym ważną rolę odgrywa Biuro LGD, które będzie wsparciem merytorycznym dla Zarządu.**

Wyniki ewaluacji własnej - w formie raportu za miniony rok, sporządza Zarząd. Organem pomocniczym, wykonującym czynności techniczne związane z procesem monitoringu jest natomiast Biuro LGD. Wyniki oceny muszą zostać przedstawione Walnemu Zebraniu Członków najpóźniej 7 dni przed planowanym corocznym zgromadzeniem sprawozdawczym. **Raport będzie zawierał co najmniej następujące elementy:**

- wykaz przedsięwzięć zrealizowanych, w okresie którego dotyczy raport, z podaniem krótkiego opisu, zawierającego dane dotyczące osiągniętych wskaźników oraz informacje finansowe,
- opis działań dotyczących funkcjonowania LGD w zakresie pracy Biura i organów Stowarzyszenia
- wskazanie stosunku planowanych efektów realizacji przedsięwzięcia do rzeczywiście osiągniętych wskaźników
- opis wpływu wdrożenia przedsięwzięcia na osiągnięcie zakładanych celów całej LSR

Raport może zawierać wnioski dotyczące:

- przeprowadzenia zmian w organizacji pracy Biura LGD
- przeprowadzenia zmian w systemie informowania o LSR
- przeprowadzenia zmian w LSR - Aktualizacji LSR

Raport Zarządu zawierający wnioski jest podstawą do ewentualnych zmian zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju, a także zmian w funkcjonowaniu Biura, w kierunku usprawnienia jego działalności. Powyższy raport będzie udostępniany do wglądu w Biurze LGD.

Ocena wyników analizy zawartej w raporcie będzie opracowywana pod kątem następujących kryteriów:

- **trafność** – określenie stopnia w jakim przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze LSR
- **efektywność** – ocena „ekonomiczności” wyrażająca poziom użytych zasobów (zasoby finansowe, ludzkie, poświęcony czas) w stosunku do osiągniętych wyników i rezultatów
- **skuteczność** – określająca stopień realizacji założonych celów, skuteczność użytych działań w przełożeniu na efekty
- **użyteczność** – podobnie jak w przypadku kryterium trafności określa adekwatność celów interwencji do zidentyfikowanych problemów grup docelowych, jednak analiza użyteczności jest prowadzona po zamknięciu interwencji lub w trakcie jej wdrażania;
- **trwałość** – kryterium pozwalające ocenić czy pozytywne efekty/zmiany będą widoczne po zakończeniu interwencji

Raport, o którym mowa powyżej zostanie podany do publicznej wiadomości poprzez wyłożenie do wglądu w Biurze LGD oraz publikację na stronie internetowej Stowarzyszenia w formie pliku do pobrania. Publikacja nastąpi nie później niż w terminie 14 dni kalendarzowych od daty przyjęcia raportu.

Włączenie społeczności lokalnej w proces monitoringu i ewaluacji własnej.

Niezbędne podczas ewaluacji, jak i aktualizacji LSR są **konsultacje społeczne i zaangażowanie społeczności lokalnej** w proces ewaluacji. Wyniki przeprowadzonych ewaluacji i analiz danych monitoringowych pozyskanych również od lokalnej społeczności będą służyły, w razie konieczności, do wprowadzenia działań/planów naprawczych, zmiany kryteriów wyboru, aktualizacji harmonogramu ogłaszanych konkursów, modyfikacji budżetu czy sformułowania nowych celów i kryteriów wyboru. Włączenie społeczności w proces monitoringu i ewaluacji nastąpi poprzez zagwarantowanie czynnego udziału społeczności lokalnej w ocenie zarówno elementów funkcjonowania LGD jak i wdrażania LSR.

Opinia lokalnej społeczności zostanie uzyskana poprzez:

- wyniki badań ankietowych skierowanych do lokalnej społeczności, które będą miały określić stopień zadowolenia lokalnej społeczności z wdrażania LSR oraz funkcjonowania biura LGD
- zastosowanie formularza uwag z możliwością wskazania proponowanych rozwiązań, który będzie dostępny na stronie www.lgdstolem.pl
- spotkania konsultacyjne na których wszelkie uwagi oraz propozycje zmian będą każdorazowo konsultowane z lokalną społecznością a wnioski z tych spotkań spisywane i przedkładane Zarządowi LGD.

Proces realizacji monitoringu w ujęciu tabelarycznym z określeniem elementów podlegających monitorowaniu, opisem sposobu pozyskiwania danych, opisem czasu i okresu dokonywania pomiaru.

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Wskaźniki realizacji LSR	Biuro LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> • ankiety beneficjentów, • sprawozdania beneficjentów, • rejestr danych LGD • dane uzyskane od instytucji wdrażającej 	Na bieżąco przez cały okres wdrażania LSR	stopień realizacji wskaźników oraz zgodność osiąganych wskaźników z planem działania
Budżet LSR (wdrażanie,	Biuro LGD (ocena	<ul style="list-style-type: none"> • dane LGD dot. wydatkowania 	Na bieżąco przez cały okres	Stopień wykorzystania środków finansowych w

koszty bieżące aktywizacja)	własna)	środków na wdrażanie LSR, funkcjonowanie LGD, realizacji projektów współpracy <ul style="list-style-type: none"> • wnioski o płatność LGD • dane uzyskane od instytucji wdrażającej 	wdrażania LSR	odniesieniu do środków zakontraktowanych
Zainteresowanie stroną internetową LGD	Biuro LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> • licznik odwiedzin strony internetowej LGD, • licznik wyświetleń artykułów 	Na bieżąco przez cały okres wdrażania LSR	Rzetelność przekazywania/uzyskiwania informacji na temat działalności LGD.
Pracownicy Biura LGD, funkcjonowanie LGD	Dyrektor Biura LGD, Zarząd LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> • ankiety od beneficjentów dotyczące poziomu świadczonego doradztwa • rejestr udzielonego doradztwa • opinia dyrektora biura na temat pracowników 	Na bieżąco przez cały okres wdrażania LSR	efektywność świadczonego doradztwa, rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków, sposób świadczonego doradztwa
Zainteresowanie organizowanymi przez LGD szkoleniami, doradztwem, działaniami animacyjnymi	Biuro LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> • ankiety ze spotkań informacyjno-konsultacyjnych, warsztatowych • ankiety monitorujące przedsięwzięcia związane z animacją lokalną, 	Na bieżąco przez cały okres wdrażania LSR	Rzetelność przekazywania informacji oraz jakość i efektywność prowadzonych działań animacyjnych
Plan komunikacji	Biuro LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> • listy obecności ze spotkań informacyjnych, warsztatów, • rejestr doradztwa indywidualnego • listy ze szkoleń kadry wdrażającej i organów LGD 	Na bieżąco przez cały okres wdrażania planu komunikacji	Stopień realizacji wskaźników planu komunikacyjnego, stopień wykorzystania budżetu przeznaczonego na realizację zadań w planie komunikacji.

		<ul style="list-style-type: none"> dokumenty finansowe potwierdzające poniesione wydatki w związku z realizacją planu komunikacji 		
Zainteresowanie ogłaszaniem konkursami	Biuro LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> rejestr złożonych wniosków rejestr udzielonego doradztwa listy obecności ze spotkań informacyjnych w trakcie naboru wniosków. 	Na bieżąco przez cały okres wdrażania LSR	Rzetelność przekazywania/uzyskiwania informacji na temat konkursów ogłaszanych przez LGD
Harmonogram ogłaszania konkursów	Biuro LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> dane zebrane z przeprowadzonych konkursów rejestr danych LGD 	Na bieżąco przez cały okres wdrażania LSR	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem

Proces realizacji ewaluacji w ujęciu tabelarycznym z określeniem elementów funkcjonowania oraz elementów wdrażania LSR podlegających monitorowaniu, opisem sposobu pozyskiwania danych, opisem czasu i okresu dokonywania pomiaru.

Elementy wdrażania LSR poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
stopień realizacji celów, przedsięwzięć oraz wskaźników LSR	Zarząd LGD (podmiot wewnętrzny) Zewnętrzni eksperci (ocen zewnętrzna) Ewaluacja z udziałem lokalnej społeczności	<ul style="list-style-type: none"> ankiety beneficjentów, sprawozdania beneficjentów, rejestr danych LGD, dane monitoringowe Biura LGD analiza przeprowadzona przez ekspertów 	Czas pomiaru: I kwartał roku kolejnego Okres pomiaru: ocena dwuletnia w latach 2016-2023	Ocena skuteczności i trafności założeń realizowanych w ramach LSR. Określenie stopnia realizacji poszczególnych celów. Określenie stopnia zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych przedsięwzięć.
harmonogram rzeczowo-finansowy LSR	Zarząd LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> rejestr danych LGD, dane 	Czas pomiaru: I kwartał roku następującego po	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych

	Zewnętrzni niezależni eksperci (ocen zewnętrzna)	<ul style="list-style-type: none"> monitoringowe Biura LGD analiza przeprowadzona przez ekspertów 	roku badanym Okres pomiaru: ocena roczna w latach 2016-2023	projektów z harmonogramem określonym w LSR
budżet LSR	Zarząd LGD (ocena własna) Zewnętrzni niezależni eksperci (ocen zewnętrzna)	<ul style="list-style-type: none"> rejestr danych LGD, dane monitoringowe Biura LGD analiza przeprowadzona przez ekspertów 	Czas pomiaru: I kwartał roku następującego po roku badanym Okres pomiaru: ocena roczna w latach 2017-2022	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne przedsięwzięcia/zadania
Lokalne kryteria wyboru procedury	Zarząd LGD (ocena własna) Zewnętrzni niezależni eksperci (ocen zewnętrzna) Ewaluacja z udziałem lokalnej społeczności	<ul style="list-style-type: none"> opinie wnioskodawców, beneficjentów opinie organu decyzyjnego analiza przeprowadzona przez ekspertów 	Czas pomiaru: I kwartał roku następującego po roku badanym Okres pomiaru: ocena roczna w latach 2017-2022	Ocena powszechności dokumentu na obszarze Ocena zgodności przyjętych kryteriów z zakresem realizowanych operacji oraz wpływ na realizację celów strategii. Opinia społeczności lokalnej na temat stosowanych kryteriów wyboru i realizowanych operacji.
Elementy funkcjonowania podlegające ewaluacji				
skuteczność i aktywizacji społeczności lokalnej w ramach realizowanego planu komunikacyjnego	Zarząd LGD (ocena własna) Zewnętrzni niezależni eksperci (ocen zewnętrzna) Ewaluacja z udziałem lokalnej społeczności	<ul style="list-style-type: none"> ankiety wypełnione przez beneficjentów dane monitoringowe Biura LGD analiza przeprowadzona przez ekspertów 	Czas pomiaru: - I kwartał po realizacji kampanii inf. o LSR - I kwartał roku kolejnego Okres pomiaru: ocena za lata 2016, 2017, 2018-2019	Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona, jako liczba osób, które uzyskały informację na temat LGD oraz skuteczność animacji społeczności. Opinia społeczności lokalnej na temat funkcjonowania LGD
Efektywność i jakość realizowanego planu komunikacyjnego	Zarząd LGD (ocena własna) Zewnętrzni niezależni eksperci (ocen zewnętrzna)	<ul style="list-style-type: none"> badania ankietowe rozmowy z uczestnikami spotkań konsultacyjnych, warsztatów 	Czas pomiaru: - I kwartał po realizacji kampanii inf. o LSR - I kwartał roku kolejnego Okres pomiaru: ocena za lata 2016,	Ocena trafności założeń planu komunikacyjnego. Ocena skuteczności – czyli stopnia realizacji wskaźników planu i stopnia realizacji

	Ewaluacja z udziałem lokalnej społeczności	<ul style="list-style-type: none"> dane monitoringowe Biura LGD analiza przeprowadzona przez ekspertów 	2017, 2018-2019	<p>budżetu.</p> <p>Opinia społeczności lokalnej/grup docelowych na temat realizacji planu komunikacyjnego.</p>
Działalność LGD (pracownicy, funkcjonowanie biura i organów LGD)	<p>Zarząd LGD (podmiot wewnętrzny)</p> <p>Zewnętrzni niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)</p> <p>Ewaluacja z udziałem lokalnej społeczności</p>	<ul style="list-style-type: none"> badania ankietowe, opinie beneficjentów, rozmowy z mieszkańcami podczas otwartych spotkań konsultacyjnych wywiady z wnioskodawcami, wywiady z przedstawicielami Zarządu, Rady, Biura LGD, Komisji Rewizyjnej analiza przeprowadzona przez ekspertów 	<p>Czas pomiaru: I kwartał roku następującego po roku badanym</p> <p>Okres pomiaru: ocena roczna w latach 2016-2023</p>	<p>Ocena efektywności pracy biura i organów LGD</p> <p>Ocena poprawności działalności prowadzonej przez LGD określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR</p> <p>Rzetelne uczestnictwo w posiedzeniach organów</p> <p>Przestrzeganie regulaminów przyjętych przez pracowników i członków organu</p> <p>Rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków wskazanych w umowach</p> <p>Opinia społeczności lokalnej na temat funkcjonowania LGD</p>
Przebieg konkursów ogłaszanych przez LGD	<p>Zarząd LGD (ocena własna)</p> <p>Zewnętrzni niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)</p> <p>Ewaluacja z udziałem społeczności</p>	<ul style="list-style-type: none"> opinie pracowników biura opinie beneficjentów rejestr danych LGD analiza przeprowadzona przez ekspertów 	<p>Czas pomiaru: I kwartał roku następującego po roku badanym</p> <p>Okres pomiaru: ocena roczna dokonywana w roku przeprowadzanych konkursów</p>	<p>Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem</p> <p>Opinia społeczności lokalnej na temat przebiegu konkursów</p>
Współpraca międzyregionalna i	Zarząd LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> dane biura LGD opinia 	Czas pomiaru: I kwartał roku następującego po	Ocena współpracy z innymi podmiotami, w tym stopień realizacji

międzynarodowa	Zewnętrzni niezależni eksperci (ocen zewnętrzna) Ewaluacja z udziałem lokalnej społeczności	partnerów współrealizujących projekt współpracy	roku badanym Okres pomiaru: ocena roczna dokonywana w roku realizacji projektów współpracy	zaplanowanych projektów współpracy Opinia społeczności lokalnej na temat realizowanych projektów współpracy
----------------	--	---	---	--

Narzędzia i formularze (w tym dla beneficjentów operacji, którzy będą przedstawiać w LGD efekty realizacji poszczególnych projektów w celu prawidłowego prowadzenia monitoringu bieżącego oraz ewaluacji) do przeprowadzenia prawidłowej ewaluacji i monitoringu będą opracowywane w ramach każdego etapu prac przez zespół ekspertów wraz z pracownikami biura i będą podlegały zatwierdzeniu przez Zarząd LGD.

Załącznik nr 3. Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu.

CEL OGÓLNY 1.0	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Program	Podziałanie/za kres programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 1.1														
Przedsięwzięcie 1.1.1	Liczba publikacji kultywujących dziedzictwo lokalne obszaru.	0 szt.	0%	0	4 szt.	100%	40000	0 szt.	100%	0	4 szt.	40000	PROW	Realizacja LSR
	Liczba imprez promujących dziedzictwo lokalne	0 szt.	0%	0	4 szt.	100%	72000	0 szt.	100%	0	4 szt.	72000	PROW	Realizacja LSR
	Liczba warsztatów kultywujących dziedzictwo lokalne.	0 szt.	0%	0	8 szt.	100%	56000	0 szt.	100%	0	8 szt.	56000	PROW	Realizacja LSR
	Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	0 szt.	0%	0	4 szt.	100%	82000	0 szt.	100%	0	4 szt.	82000	PROW	Realizacja LSR
	Liczba współpracujących w sieci zaangażowanych organizacji/institucji kultury z terenu LGD	5 szt.	100%	50000	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	5 szt.	50000	PROW	Współpraca
	Liczba LGD uczestniczących w projekcie współpracy	4 szt.	100%	15000	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	4 szt.	15000	PROW	Współpraca
Przedsięwzięcie 1.1.2	Liczba szkoleń i/lub warsztatów o charakterze edukacyjnym z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatycznych ,	8 szt.	100%	56000	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	8 szt.	56000	PROW	Realizacja LSR
	Liczba pikników o charakterze ekologicznym	4 szt.	100%	40000	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	4 szt.	40000	PROW	Realizacja LSR
	Liczba oddolnych inicjatyw polegających na zagospodarowaniu czasu wolnego	16 szt.	100%	154000	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	16 szt.	154000	PROW	Realizacja LSR

Lokalna Strategia Rozwoju LGD Stołem na lata 2016 – 2023

	Liczba LGD uczestniczących w projekcie współpracy	0 szt.	0%	0	3 szt.	100%	30000	0 szt.	100%	0	3 szt.	30000	PROW	Współpraca
	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych/warsztatów/szkoleń z mieszkańcami	23 szt.	59%	5400	16 szt.	100%	3800	0 szt.	100%	0	39 szt.	9200	PROW	Aktywizacja
	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	6 osobodni	60%	600	4 osobodni	100%	400	0 osobodni	100%	0	10 osobodni	1000	PROW	Aktywizacja
	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	45 osobodni	60%	6000	30 osobodni	100%	4000	0 osobodni	100%	0	75 osobodni	10000	PROW	Aktywizacja
	Liczba podmiotów/osób, które skorzystały z formy indywidualnego doradztwa w ramach LGD	90 osób	56%	0	60 osób	94%	0	10 osób	100%	0	160 osób	0	PROW	Aktywizacja
	Liczba kampanii informacyjnych	6 szt.	60%	36000	4 szt.	100%	20000	0 szt.	100%	0	10 szt.	56000	PROW	Aktywizacja
	Liczba zorganizowanych spotkań członków LGD	4 szt.	57%	2000	3 szt.	100%	1500	0 szt.	100%	0	7 szt.	3500	PROW	Aktywizacja
	Liczba uczestników badań jakości prowadzonych działań	1 szt.	33%	0	2 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	3 szt.	0	PROW	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1.1				365000			309700			0		674700		
Cel szczegółowy 1.2														
Przedsięwzięcie 1.2.1	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	4 szt.	100%	610000	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	4 szt.	610000	PROW	Realizacja LSR
	Długość szlaków turystycznych – ścieżki rowerowe, piesze.	4 km	100%	740000	0 km	100%	0	0 km	100%	0	4 km	740000	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.2.2	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej służącej inicjatywom lokalnym	0 szt.	0%	0	3 szt.	100%	500000	0 szt.	100%	0	3 szt.	500000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.2				1350000			500000			0		1850000		
Razem cel ogólny 1				1715000			809700			0		2524700		

Lokalna Strategia Rozwoju LGD Stolem na lata 2016 – 2023

CEL OGÓLNY 2.0	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Program	Podziałanie/za kres programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 2.1														
Przedsięwzięcie 2.1.1	Liczba operacji polegających na utworzeniu działalności gospodarczej	7 szt.	54%	420000	6 szt.	100%	360000	0 szt.	100%	0	13szt.	780000	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 2.1.2	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	6 szt.	60%	720000	4 szt.	100%	700000	0 szt.	100%	0	10 szt.	1420000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.1				1140000			1060000			0		2200000		
Cel szczegółowy 2.2														
Przedsięwzięcie 2.1.1	Liczba lokalnych przetwórców rozwijających działalność gospodarczą	1 szt.	100%	200000	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	1 szt.	200000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.2				200000			0			0		200000		
Razem cel ogólny 2				1340000			1060000			0		2400000		
Razem LSR				3055000			1869700			0		4924700		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW												% budżetu poddziałania Realizacja LSR		
												2 400 000	50,5%	

KOSZTY BIEŻĄCE										
Wskaźnik produktu										
Lp	Przedsięwzięcie	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Okres osiągnięcia wskaźnika i środki przeznaczone na jego realizację						Razem 2016-2023
				2016-2018		2019-2021		2022-2023		
				Wartość wskaźnika	Planowane wsparcie (zł)	Wartość wskaźnika	Planowane wsparcie(zł)	Wartość wskaźnika	Planowane wsparcie(zł)	
1.	Funkcjonowanie biura LGD , w tym: - wynagrodzenie pracowników – 2 etaty - utrzymanie strony internetowej LGD - obsługa księgowa LGD - prowadzenie i utrzymanie biura LGD - pozostałe koszty bieżące	Liczba miesięcy funkcjonowania biura LGD	Liczba miesięcy	31	450 000,00	36	500 000,00	15	157 800,00	1 107 800,00

Załącznik nr 4. Budżet LSR.

Tabela 1. Wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach LSR w ramach poszczególnych poddziałań.

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)	
	PROW	Razem EFSI
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	4 750 000,00	4 750 000,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	95 000,00	95 000,00
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 107 800,00	1 107 800,00
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	79 700,00	79 700,00
Razem	6 032 500,00	6 032 500,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 6 „Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR” do Regulaminu naboru na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Tabela 2. Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020.

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	1 845 270,00	1 054 730,00		2 900 000,00
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	1 177 155,00		672 845,00	1 850 000,00
Razem	3 022 425,00	1 054 730,00	672 845,00	4 750 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 6 „Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR” do Regulaminu naboru na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Załącznik nr 5. Plan komunikacji.

1. Wstęp

W okresie programowania 2007 – 2013 LGD STOLEM wykonywało obowiązek realizacji działań informacyjnych i promocyjnych na podstawie Umowy o warunkach i sposobie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Nr 6933-UM1100014/08 z dn. 15 maja 2009 r.

W ramach zrealizowanych działań LGD prowadziło dwa rodzaje działań informacyjnych:

- zewnętrzne, skierowane do potencjalnych Beneficjentów, w ramach których można wymienić następujące działania: prowadzenie strony internetowej, druk materiałów informacyjnych w tym broszur i ulotek, ogłoszenia w lokalnej prasie i rozgłośniach radiowych, mailing, newsletter, spotkania informacyjne oraz szkolenia z wypełniania aplikacji konkursowej i rozliczania projektów, a także punkt konsultacyjny;
- wewnętrzne, służące podnoszeniu wiedzy i kwalifikacji kadr wdrażających Lokalną Strategię Rozwoju w tym, m.in. szkoleń kadr w zakresie obowiązującej dokumentacji.

Realizując swoje obowiązki LGD monitorowało jakość realizowanych działań informacyjnych poprzez podejmowane różne działania, w tym:

- przeprowadzenie w 2013 roku badania ewaluacyjnego postępów w realizacji LSR, które obejmowało swoim zakresem także kwestie oceny prowadzonych działań informacyjnych i szkoleniowych przez LGD.
- przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców obszaru LGD STOLEM dedykowanego analizie jakości i skuteczności prowadzonych działań oraz potrzeb komunikacyjnych potencjalnych Wnioskodawców - na zakończenie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju.

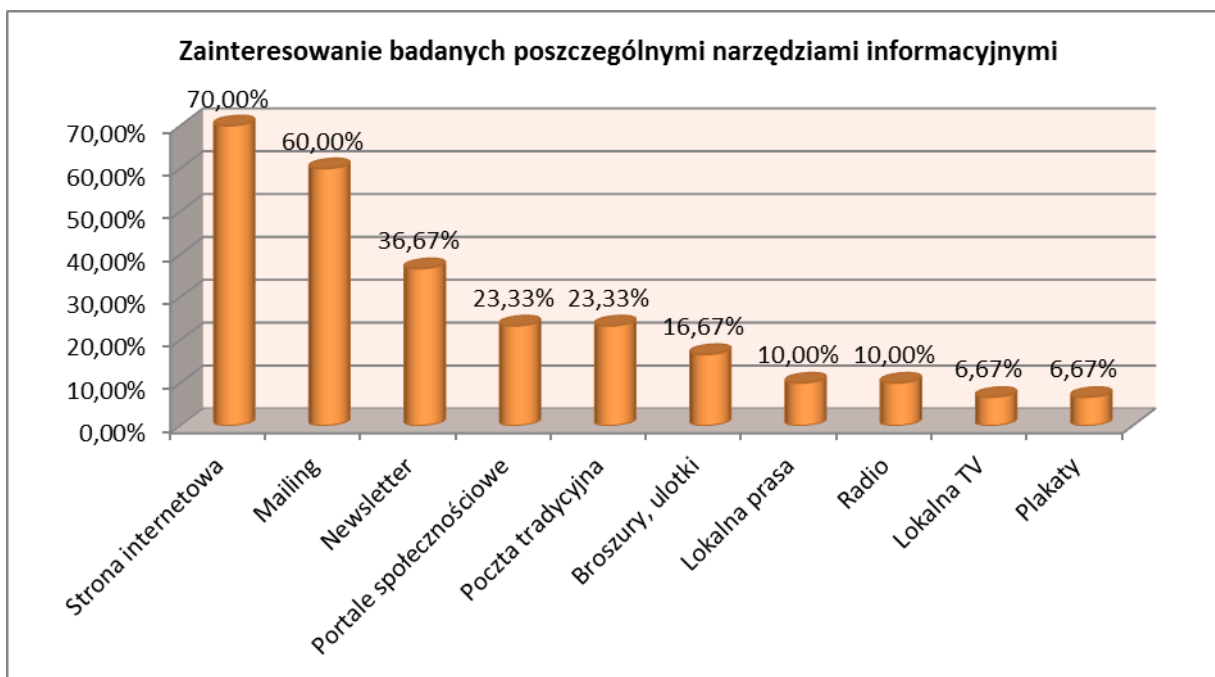
Zdecydowana większość działań prowadzonych przez LGD oceniana była na poziomie dobrym i bardzo dobrym. Najniżej pod względem zarówno jakości jak i skuteczności ocenione zostało działanie informacyjne – „ogłoszenia w lokalnej prasie” - tylko 35% ankietowanych uważała, że jest to wysoko skuteczne działanie informujące. Jednocześnie badani wskazali, że na poprawę skuteczności tego narzędzia informacyjnego może zdecydowanie wpłynąć zwiększenie ilości i czytelności przekazywanych informacji. Stosunkowo dobrze oceniona została jakość dotychczasowych ogłoszeń w newsletterze (60% ocen dobrych i bardzo dobrych), natomiast biorąc pod uwagę ocenę skuteczności tego narzędzia informacyjnego 10% badanych uważało je za nieskuteczne, a kolejne 47% uznało je za średnio skuteczne.

Pod względem najwyższej skuteczności zdecydowanie osoby ankietowane wskazały kolejno:

- informacje na stronie internetowej (77% wysokiej skuteczności),
- mailing (65% wysokiej skuteczności),
- materiały drukowane (62% wysokiej skuteczności).

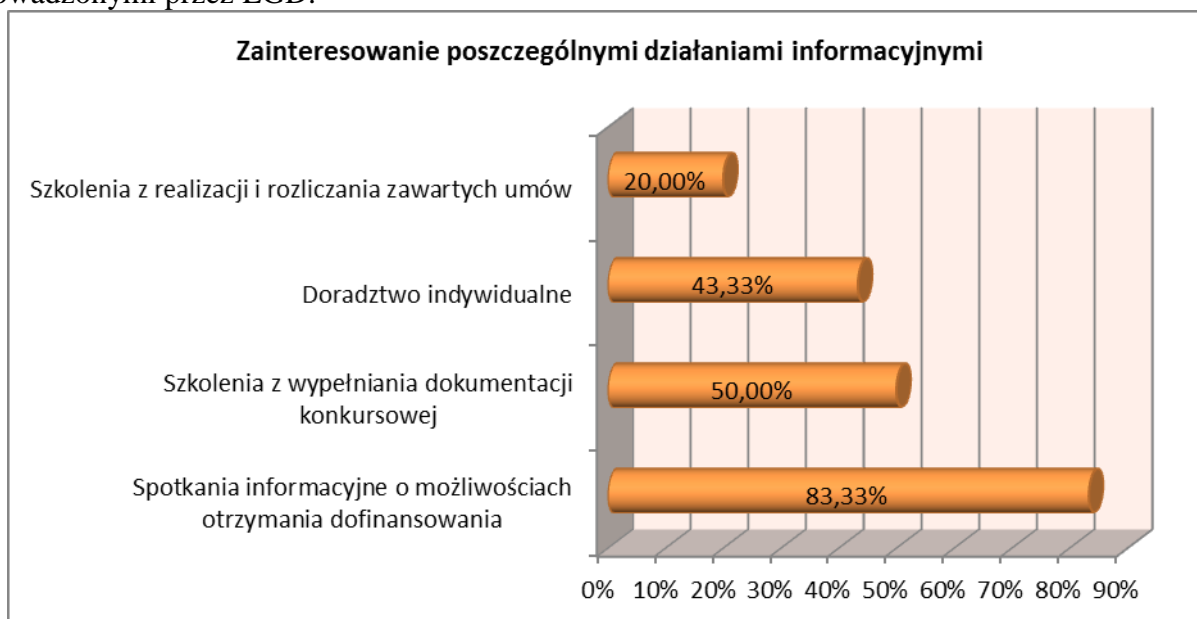
Ze względu na znaczny wzrost znaczenia i popularności narzędzi internetowych (strony www, mailing) w przekazywaniu informacji i docieraniu do jak najszerszego grona osób potencjalnie zainteresowanych działalnością LGD będą one pełnić ważną rolę w prowadzonych działaniach komunikacyjnych w nowym okresie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju 2016 – 2022. Poniżej przedstawiony został wykres obrazujący zainteresowanie poszczególnych osób konkretnymi narzędziami informacyjnymi, w celu przekazania informacji na temat bieżącej działalności LGD.

Największym zainteresowaniem wśród potencjalnych odbiorców informacji cieszą się informacje przekazywane za pośrednictwem strony internetowej LGD, mailingu oraz za pośrednictwem newslettera.

Jednocześnie badani zadeklarowali swoje zainteresowanie działaniami informacyjnymi prowadzonymi przez LGD.

Największym zainteresowaniem wśród potencjalnych odbiorców działań LGD cieszą się spotkania informacyjne o możliwościach otrzymania dofinansowania (ponad 83% osób ankietowanych zadeklarowało chęć skorzystania). Obok prowadzenia spotkań informacyjnych istotne z punktu widzenia osób ankietowanych są szkolenia z wypełniania dokumentacji konkursowej, w których swój udział zadeklarowało 50% badanych.

Stosunkowo duże zainteresowanie zadeklarowali również badani konsultacjami indywidualnymi (ok. 43% badanych chciałoby wziąć udział w tego typu działaniach). Wynika to z pewnością z dość skomplikowanego zagadnienia, jakim jest pozyskiwanie środków unijnych, procedury ich pozyskania, zróżnicowanych warunków dostępu i możliwości dla poszczególnych grup wnioskodawców.

LGD STOLEM ma dość dobrze przygotowaną kadrę w celu wdrażania nowej LSR. Zarówno pracownicy biura jak i Zarządu LGD są osobami pracującymi przy wdrażaniu LSR na lata 2009-2015 posiadającymi wiedzę i doświadczenie w tym zakresie. Nowo wybrana Rada LGD w zdecydowanej większości składa się z osób pracujących podczas oceny wniosków w okresie 2009 – 2015, posiadając duże doświadczenie w tym zakresie. Kontynuacja działań prowadzonych przez LGD w kolejnym okresie programowania pozwoli więc na wykorzystanie dużego doświadczenia zdobytego przez cały zespół wdrażający LSR. Ze względu na zmieniające się zasady otrzymania dofinansowania a także nowe procedury obowiązujące przy ocenie, kadry wdrażające LSR będą musiały na bieżąco się dokształcać w celu jak najlepszej realizacji swoich zadań wynikających.

2. Wizja i misja partnerstwa

Na podstawie przeprowadzonych badań, a także rozeznania potrzeb w zakresie działań komunikacyjnych LGD STOLEM wyznaczyła swoją Misję w zakresie komunikacji jako:

*Umożliwienie mieszkańcom stałego dostępu do informacji
o możliwości wspierania rozwoju lokalnego ze środków działania LEADER
w ramach PROW 2014 – 2020 oraz edukacja kadr wdrażających*

Natomiast Wizją partnerstwa LGD STOLEM określającą pożądany stan docelowy do którego będzie dążyć LGD w czasie swojej działalności w zakresie komunikacji jest:

*Świadome i wyedukowane społeczeństwo oraz profesjonalne kadry
wdrażające
w zakresie możliwości wspierania rozwoju lokalnego ze środków działania*

3. Cele ogólne i szczegółowe

W ramach Strategii komunikacji LGD STOLEM wyznaczono jeden cel główny i dwa cele szczegółowe, które realizowane będą poprzez określone działania komunikacyjne.

- **Cel główny I:** Budowa sprawnego systemu komunikacji w zakresie możliwości wspierania rozwoju lokalnego ze środków działania LEADER w ramach PROW 2014–2020 oraz rozwój zasobów ludzkich LGD STOLEM
- **Cel szczegółowy 1.1:** Podniesienie poziomu komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej
- **Cel szczegółowy 1.2:** Nabycie umiejętności przez kadry wdrażające LSR

4. Grupy docelowe

Na podstawie określonych kierunków rozwoju obszaru LGD STOLEM poniżej określono grupy docelowe, do których kierowane będą bezpośrednie działania komunikacyjne realizowane w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Wybrane grupy docelowe są adekwatne do wskazanych w LSR adresatów poszczególnych przedsięwzięć, zapewniając dotarcie z przekazem do wszystkich potencjalnie zainteresowanych odbiorców. Jednocześnie na etapie prowadzonej diagnozy stanu obecnego obszaru oraz analizy SWOT Lokalnej Strategii Rozwoju wskazano grupy defaworyzowane:

- osoby bezrobotne do 30 roku życia
- dzieci i młodzież ucząca się
- kobiety
- osoby w wieku 60+

Grupy te można podzielić na dwie kategorie: ze względu na dostęp do rynku pracy (osoby bezrobotne do 30 roku życia, kobiety) oraz ze względu na zagrożenie wykluczeniem społecznym (dzieci i młodzież ucząca się, osoby w wieku 60+). Dla pierwszej kategorii przewidziano w LSR

preferowanie tych osób na zasadzie premiowania ich jako wnioskodawców lub uczestników projektów dotyczących otwarcia lub rozwinięcia działalności gospodarczej. Natomiast Chcąc zapobiec dalszemu wykluczeniu drugiej kategorii grup defaworyzowanych przewiduje się w ramach działań szkoleniowo – aktywizujących w ramach projektów grantowych preferowanie operacji, które są skierowane bezpośrednio do nich. Natomiast w konkursach infrastrukturalnych premiowani będą wnioskodawcy zapewniający dostosowanie operacji do potrzeb tych grup defaworyzowanych.

Poniżej, w schematyczny sposób wskazano grupy docelowe określone dla poszczególnych celów szczegółowych.

Cel szczegółowy 1.1: Podniesienie poziomu komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej

- osoby bezrobotne do 30 roku życia
- dzieci i młodzież ucząca się
- kobiety
- osoby w wieku 60+
- mieszkańcy
- organizacje pozarządowe
- JST i ich jednostki organizacyjne
- przedsiębiorcy
- kościoły i związki wyznaniowe
- rolnicy
- członkowie LGD

Cel szczegółowy 1.2: Nabycie umiejętności przez kadry wdrażające LSR

- pracownicy biura i Członkowie Zarządu LGD
- Członkowie Rady

5. Działania komunikacyjne

Poniżej przedstawiono planowane do realizacji działania komunikacyjne w podziale na poszczególne wyznaczone w ramach Strategii cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1.1 Podniesienie poziomu komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej

Działania komunikacyjne:

- Kampania informująca o rozpoczęciu wdrażania LSR oraz o możliwościach otrzymania dofinansowania (I.1.1);
- Kampanie informacyjne o prowadzonych naborach wniosków (I.1.2);
- Spotkania informacyjne z mieszkańcami (I.1.3);
- Warsztaty z wypełniania dokumentacji aplikacyjnej (I.1.4);
- Warsztaty z rozliczania zawartych umów (I.1.5);
- Bezpośrednie doradztwo (I.1.6);
- Badania jakości prowadzonych działań informacyjnych i funkcjonowania LGD (I.1.7);
- Spotkania członków LGD, w tym Walne Zgromadzenia Członków LGD (I.1.8).

Cel szczegółowy 1.2: Nabycie umiejętności przez kadry wdrażające LSR

Działania komunikacyjne:

- Szkolenia pracowników biura i członków Zarządu LGD (I.2.1)
- Doksztalcanie kadr wdrażających (I.2.2).

W celu poinformowania określonych grup odbiorców o prowadzonych działaniach komunikacyjnych LGD STOLEM będzie wykorzystywać następujące narzędzia komunikacyjne, dobierane w zależności od potrzeby do odpowiednich grup docelowych. Narzędzia zostały

ponumerowane i stosowane będą podczas komunikacji ze społecznością w zależności od działania i poszczególnych grup docelowych do których będą skierowane:

- ✓ **Narzędzie nr 1:** publikacja na stronie internetowej LGD
- ✓ **Narzędzie nr 2:** mailing wysyłany do osób / podmiotów / instytucji zainteresowanych danym przekazem
- ✓ **Narzędzie nr 3:** ogłoszenia/informacje w lokalnej prasie lub na lokalnych portalach informacyjnych
- ✓ **Narzędzie nr 4:** newsletter
- ✓ **Narzędzie nr 5:** materiały drukowane: broszury, ulotki itp.
- ✓ **Narzędzie nr 6:** ogłoszenia/informacje w lokalnych rozgłośniach radiowych
- ✓ **Narzędzie nr 7:** korespondencja listowna

6. Zakładane wskaźniki

Poniżej wskazano poszczególne działania komunikacyjne wraz z określeniem grup docelowych i sposobów dotarcia do poszczególnych grup odbiorców. Jednocześnie wskazano przypisane do poszczególnych narzędzi komunikacyjnych wskaźniki produktu.

Cel główny I. Budowa sprawnego systemu komunikacji w zakresie możliwości wspierania rozwoju lokalnego ze środków działania LEADER w ramach PROW 2014–2020 oraz rozwój zasobów ludzkich LGD STOLEM

Cel szczegółowy I.1 Podniesienie poziomu komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej

Działanie komunikacyjne I.1.1. Kampania informująca o rozpoczęciu wdrażania LSR oraz możliwościach otrzymania dofinansowania

Grupy docelowe i przyporządkowane narzędzia komunikacyjne:

- ✓ **osoby bezrobotne do 30 roku życia – 1, 3, 5, 6**
- ✓ **dzieci i młodzież ucząca się – 1, 3, 5, 6**
- ✓ **kobiety – 1, 3, 5, 6**
- ✓ **osoby w wieku 60+ - 1, 3, 5, 6**
- ✓ **mieszkańcy – 1, 3, 5, 6**
- ✓ **organizacje pozarządowe – 1, 3, 5, 6**
- ✓ **JST i ich jednostki organizacyjne - 1, 3, 5**
- ✓ **Przedsiębiorcy – 1, 3, 5, 6**
- ✓ **kościół i związki wyznaniowe – 1, 3, 5, 6**
- ✓ **rolnicy – 1, 3, 5, 6**
- ✓ **członkowie LGD–1, 2, 5**

Zaplanowana ilość użytych narzędzi w ramach działania komunikacyjnego I.1.1:

- **Narzędzie nr 1** - 1 ogłoszenie
- **Narzędzie nr 2** - 1 wysyłka informacji
- **Narzędzie nr 3** – 3 ogłoszenia
- **Narzędzie nr 5** - 500 szt.
- **Narzędzie nr 6** - 5 spotów

Wskaźniki produktu dla działania I.1.1.:

- *Liczba kampanii informacyjnych – 1 kampania*

Działanie komunikacyjne I.1.2. Kampanie informacyjne o prowadzonych naborach wniosków

Grupy docelowe i przyporządkowane narzędzia komunikacyjne:

- ✓ **osoby bezrobotne do 30 roku życia – 1, 3, 4, 6**
- ✓ **dzieci i młodzież ucząca się – 1, 3, 4, 6**
- ✓ **kobiety – 1, 3, 4, 6**
- ✓ **osoby w wieku 60+ – 1, 3, 4, 6**
- ✓ **mieszkańcy – 1, 3, 6**
- ✓ **organizacje pozarządowe – 1, 3, 4, 6**

- ✓ JST i ich jednostki organizacyjne - 1, 2, 3
- ✓ Przedsiębiorcy – 1, 3, 4, 6
- ✓ kościoły i związki wyznaniowe – 1, 3, 4, 6
- ✓ rolnicy – 1, 3, 4, 6
- ✓ członkowie LGD – 1, 2, 4

Zaplanowana ilość użytych narzędzi w ramach działania komunikacyjnego (dla jednej kampanii informacyjnej o prowadzonym naborze) I.1.2:

- **Narzędzie nr 1** - 1 ogłoszenie
- **Narzędzie nr 2** - 1 informacja
- **Narzędzie nr 3** – 1 ogłoszenie
- **Narzędzie nr 4** – 1 informacja
- **Narzędzie nr 6*** - 1spot

*Dla naborów skierowanych do podmiotów innych niż jednostki sektora finansów publicznych

Wskaźniki produktu dla działania I.1.2./ 9 naborów wniosków:

- *Liczba kampanii informacyjnych – 9 kampanii*

W ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju planowanych jest 9 naborów wniosków.

Działanie komunikacyjne I.1.3. Spotkania informacyjne z mieszkańcami**

** spotkania informacyjne prowadzone będą w każdej gminie objętej LSR w latach 2016 - 2020

Grupy docelowe i przyporządkowane narzędzia komunikacyjne:

- ✓ **osoby bezrobotne do 30 roku życia – 1, 2, 3, 4**
- ✓ **dzieci i młodzież ucząca się – 1, 3, 4**
- ✓ **kobiety – 1, 2, 3, 4**
- ✓ **osoby w wieku 60+ - 1, 2, 3, 4**
- ✓ mieszkańcy – 1,3
- ✓ organizacje pozarządowe – 1, 2, 3, 4
- ✓ JST i ich jednostki organizacyjne - 1, 2
- ✓ Przedsiębiorcy – 1, 2, 3, 4
- ✓ kościoły i związki wyznaniowe – 1, 2, 3, 4
- ✓ rolnicy – 1, 2, 3, 4
- ✓ członkowie LGD – 1, 2, 4

Zaplanowana ilość użytych narzędzi w ramach działania komunikacyjnego (w każdym roku realizacji planu komunikacji) I.1.3:

- **Narzędzie nr 1** - 1 ogłoszenie
- **Narzędzie nr 2** - 1 informacja
- **Narzędzie nr 3** - 1 ogłoszenie
- **Narzędzie nr 4** – 1 informacja

Wskaźniki produktu dla działania I.1.3./5 lat(okres realizacji naborów wniosków w latach 2016 – 2020):

- *Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami – 25 spotkań*

Działanie komunikacyjne I.1.4. Warsztaty z wypełniania dokumentacji aplikacyjnej

Grupy docelowe i przyporządkowane narzędzia komunikacyjne:

- ✓ **osoby bezrobotne do 30 roku życia – 1, 2, 4**
- ✓ **dzieci i młodzież ucząca się – 1, 4**
- ✓ **kobiety – 1, 2, 4**
- ✓ **osoby w wieku 60+ - 1, 2, 4**
- ✓ mieszkańcy – 1
- ✓ organizacje pozarządowe – 1, 2, 4
- ✓ JST i ich jednostki organizacyjne - 1, 2, 4
- ✓ Przedsiębiorcy – 1
- ✓ kościoły i związki wyznaniowe – 1, 2, 4

- ✓ rolnicy – 1
- ✓ członkowie LGD – 1, 2, 4

Zaplanowana ilość użytych narzędzi w ramach działania komunikacyjnego (dla naborów ogłaszanych dla podmiotów innych niż JSFP) I.1.4:

- **Narzędzie nr 1** - 1 ogłoszenie
- **Narzędzie nr 2** - 1 informacja
- **Narzędzie nr 4** –1 informacja

Wskaźniki produktu dla działania I.1.4./ 7 warsztatów:

- *Liczba szkoleń warsztatowych z wnioskodawcami – 7 szkoleń*

W ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju planowane jest przeprowadzenie 7 tego typu warsztatów.

Działanie komunikacyjne I.1.5. Warsztaty z rozliczania zawartych umów

Grupy docelowe i przyporządkowane narzędzia komunikacyjne:

- ✓ **osoby bezrobotne do 30 roku życia – 1, 2, 4**
- ✓ **dzieci i młodzież ucząca się – 1, 4**
- ✓ **kobiety – 1, 2, 4**
- ✓ **osoby w wieku 60+ - 1, 2, 4**
- ✓ mieszkańcy – 1
- ✓ organizacje pozarządowe – 1, 2, 4
- ✓ JST i ich jednostki organizacyjne - 1, 2, 4
- ✓ Przedsiębiorcy – 1
- ✓ kościoły i związki wyznaniowe – 1, 2, 4
- ✓ rolnicy – 1
- ✓ członkowie LGD – 1, 2, 4

Zaplanowana ilość użytych narzędzi w ramach działania komunikacyjnego (dot. działań realizowanych przez podmioty inne niż JSFP) I.1.4:

- **Narzędzie nr 1** - 1 ogłoszenie
- **Narzędzie nr 2** - 1 informacja
- **Narzędzie nr 4** –1 informacja

Wskaźniki produktu dla działania I.1.5. / 7 warsztatów:

- *Liczba szkoleń warsztatowych z wnioskodawcami – 7 szkoleń*

W ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju planowane jest przeprowadzenie 7 tego typu warsztatów.

Działanie komunikacyjne I.1.6. Bezpośrednie doradztwo świadczone w biurze LGD

Grupy docelowe i przyporządkowane narzędzia komunikacyjne:

- ✓ **osoby bezrobotne do 30 roku życia – 1**
- ✓ **dzieci i młodzież ucząca się - 1**
- ✓ **kobiety – 1**
- ✓ **osoby w wieku 60+ - 1**
- ✓ mieszkańcy – 1
- ✓ organizacje pozarządowe – 1
- ✓ JST i ich jednostki organizacyjne - 1
- ✓ Przedsiębiorcy – 1
- ✓ kościoły i związki wyznaniowe – 1
- ✓ rolnicy – 1
- ✓ członkowie LGD – 1

Zaplanowana ilość użytych narzędzi w ramach działania komunikacyjnego I.1.4:

- **Narzędzie nr 1** - 1 ogłoszenie
- *Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualne doradztwo – 150 osób*

O usługach bezpłatnego doradztwa informacje będą przekazywane podczas wszystkich pozostałych realizowanych działań komunikacyjnych, zarówno w rozpoczynającej wdrażanie LSR kampanii

informacyjnej, jak również przed kolejnymi naborami wniosków oraz podczas wszystkich spotkań i warsztatów tematycznych organizowanych przez LGD.

Działanie komunikacyjne I.1.7. Badania jakości prowadzonych działań informacyjnych i funkcjonowania LGD

Grupy docelowe i przyporządkowane narzędzia komunikacyjne:

- ✓ osoby bezrobotne do 30 roku życia – 1, 4
- ✓ dzieci i młodzież ucząca się – 1, 4
- ✓ kobiety – 1, 4
- ✓ osoby w wieku 60+ - 1, 4
- ✓ mieszkańcy – 1, 4
- ✓ organizacje pozarządowe – 1, 4
- ✓ JST i ich jednostki organizacyjne - 1, 4
- ✓ Przedsiębiorcy – 1, 4
- ✓ kościoły i związki wyznaniowe – 1, 4
- ✓ rolnicy – 1, 4
- ✓ członkowie LGD – 1, 4

Zaplanowana ilość użytych narzędzi w ramach działania komunikacyjnego (w ramach jednego badania) I.1.7:

- **Narzędzie nr 1** - 1 ogłoszenie
- **Narzędzie nr 4** – 1 informacja

Wskaźniki produktu dla działania I.1.7./3 badania:

- *Liczba badań jakości prowadzonych działań – 3 badania*

W ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju planowane jest przeprowadzenie trzech tego typu badań.

Działanie komunikacyjne I.1.8. Spotkania członków LGD, w tym Walne Zebrania Członków LGD

Grupy docelowe i przyporządkowane narzędzia komunikacyjne:

- ✓ członkowie LGD – 1, 2, 7

Zaplanowana ilość użytych narzędzi w ramach działania komunikacyjnego (dot. jednego spotkania)I.2.1:

- **Narzędzie nr 1** - 1 ogłoszenie
- **Narzędzie nr 2** - 1 informacja
- **Narzędzie nr 7** – 1 informacja listowna

Wskaźniki produktu dla działania I.1.8. / 7 spotkań:

- *Liczba zorganizowanych spotkań członków LGD – 7 spotkań*

W ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju planowane jest przeprowadzenie siedem tego typu spotkań.

Cel szczegółowy 1.2: Nabycie umiejętności przez kadry wdrażające LSR

Działanie komunikacyjne: I.2.1. Szkolenia pracowników biura i członków Zarządu

Grupy docelowe i przyporządkowane narzędzia komunikacyjne:

- **Członkowie Zarządu** – 2

Zaplanowana ilość użytych narzędzi w ramach działania komunikacyjnego (dot. jednego szkolenia) I.2.1:

- **Narzędzie nr 2** - 1 informacja

Wskaźniki produktu dla działania I.2.1./ 5 szkoleń:

- *Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD – 10*

W ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju planowane jest przeprowadzenie pięć tego typu szkoleń.

Działanie komunikacyjneI.2.2. Doksztalcanie kadr wdrażających

Grupy docelowe i przyporządkowane narzędzia komunikacyjne:

- Członkowie Zarządu – 2, 7
- Członkowie Rady – 2, 7

Zaplanowana ilość użytych narzędzi w ramach działania komunikacyjnego (dot. jednego szkolenia) I.2.2:

- Narzędzie nr 2 - 1 informacja
- Narzędzie nr 7 - 1 informacja listowna

Wskaźniki produktu dla działania I.2.2. / 5 szkoleń:

- Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD - 75

W ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju planowane jest przeprowadzenie pięć tego typu szkoleń.

7. Planowane efekty działań komunikacyjnych

Dla poszczególnych celów szczegółowych wskazano wartości docelowe, których osiągnięcie pozwoli na realizację zakładanych celów.

Cel główny I. Budowa sprawnego systemu komunikacji w zakresie możliwości wspierania rozwoju lokalnego ze środków działania LEADER w ramach PROW 2014–2020 oraz rozwój zasobów ludzkich LGD STOLEM

Cel szczegółowy I.1 Podniesienie poziomu komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej

Rodzaj i wartość wskaźnika rezultatu:

- Liczba osób poinformowanych o działaniach LGD – 3600
- Liczba osób, uczestniczących w spotkaniach informacyjno – konsultacyjnych – 500
- Liczba osób, uczestniczących w warsztatach – 200
- Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD – 50 podmiotów/osób
- Ilość uczestników badań jakości prowadzonych działań - 700
- Ilość uczestników spotkań członków LGD - 250

Cel szczegółowy I.2 Nabycie umiejętności przez kadry wdrażające LSR

Rodzaj i wartość wskaźnika rezultatu:

- Ilość uczestników szkoleń – 75

8. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych

LGD zakłada, że jednym z działań komunikacyjnych będzie „I.1.6. Badanie jakości prowadzonych działań informacyjnych i funkcjonowania LGD”. Zakłada się, że badania przeprowadzone zostaną: w 2016 r., po przeprowadzonej kampanii informującej o rozpoczęciu wdrażania LSR a następnie co roku do roku 2020. Ponadto na bieżąco kontrolowane będą osiągnięte wskaźniki zarówno produktu jak i rezultatu założone w strategii komunikacji oraz środki finansowe zaplanowane w budżecie strategii. Badanie pozwoli na ocenę jakości prowadzonych działań informacyjnych, które na bieżąco będą skierowane do wskazanych w planie grup docelowych oraz na ocenę funkcjonowania LGD. W przypadku otrzymania ocen niezadawalających LGD podejmie konsultacje społeczne w celu przeprowadzenia dodatkowych działań komunikacyjnych zapewniających osiągnięcie założonych wskaźników oraz satysfakcję wśród potencjalnych wnioskodawców.

9. Opis wniosków i opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych

Informacje na temat funkcjonowania LGD zbierane będą podczas prowadzonych badania jakości – działania I.1.6. Ponadto podczas każdego prowadzonego działania komunikacyjnego LGD zachęcać będzie do wzięcia udziału w prowadzonych badaniach.

Działanie I.1.5 Bezpośrednie doradztwo prowadzone w biurze LGD skierowane do wszystkich potencjalnie zainteresowanych podmiotów środkami za pośrednictwem LGD będzie poddane bieżącej ocenie jakości podczas świadczonych usług doradczych. Każdy, kto będzie korzystał z

doradztwa będzie udzielał informacji na temat jakości otrzymanego świadczenia. Ponadto kwestia jakości prowadzonych usług doradczych będzie również przedmiotem prowadzonego cyklicznie badania jakości – działania I.1.6.

10. Całkowity budżet na działania komunikacyjne

Poniżej przedstawiono budżet przygotowanej przez LGD STOLEM Planu komunikacji w podziale na poszczególne działania komunikacyjne (w zł.).

<i>Działanie komunikacyjne</i>	<i>Koszt jednostkowy działania komunikacyjnego</i>	<i>Ilość planowanych działań komunikacyjnych</i>	<i>Razem koszt działania</i>
<i>I.1.1. Kampania informująca o rozpoczęciu wdrażania LSR oraz możliwościach otrzymania dofinansowania</i>	11 000,00	1	11 000,00
<i>I.1.2. Kampanie informacyjne o prowadzonych naborach wniosków</i>	5000,00	9	45 000,00
<i>I.1.3 Spotkania informacyjne z mieszkańcami</i>	200,00	25	5 000,00
<i>I.1.4. Warsztaty z wypełniania dokumentacji aplikacyjnej</i>	300,00	7	2 100,00
<i>I.1.5. Warsztaty z rozliczania zawartych umów</i>	300,00	7	2 100,00
<i>I.1.6. Bezpośrednie doradztwo świadczone w biurze LGD</i>	0,00	1	0,00
<i>I.1.7. Badania jakości prowadzonych działań informacyjnych i funkcjonowania LGD</i>	0,00	5	0,00
<i>I.1.8. Spotkania członków LGD, w tym Walne Zebranie Członków</i>	500,00	7	3 500,00
<i>I.2.1. Szkolenia pracowników biura i członków Zarządu LGD Stolem</i>	200,00	5	1000,00
<i>I.2.2. Doksztalcanie kadr wdrażających</i>	2000,00	5	10 000,00
<i>Inne koszty w ramach prowadzonych działań komunikacyjnych*</i>	10 000,00	1	10 000,00
<i>Razem</i>			89 700,00

*inne koszty związane z prowadzonymi działaniami komunikacyjnymi takie jak m.in.: roll-up, utrzymanie strony internetowej.